

อุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2560
SOCIAL IDEOLOGY IN THAI POETRY AWARDED DURING 2008 – 2017

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2563

หัวข้อวิทยานิพนธ์

อุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2560

ผู้วิจัย

ศิริลักษณ์ พันธุ์สิทธิ์

สาขาวิชา

ภาษาไทย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รองศาสตราจารย์นราวัลย์ พูลพิพัฒน์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด โชติวชิรา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์นราวัลย์ พูลพิพัฒน์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

วันที่ เดือน พ.ศ.

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : อุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล
ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560
ผู้วิจัย : ศิริลักษณ์ พันธุ์สิทธิ์
สาขาวิชา : ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
: รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
: รองศาสตราจารย์นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ และอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 จาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลซีไรต์ รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุญคอวอร์ด จำนวน 16 เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของกวีนิพนธ์มีรูปแบบต้นหลักยั้งเดิม โดยพบมากที่สุด ในรูปแบบของกลอนแปด มีการเล่นสัมผัสพยางค์และสระ มีการใช้ภาพพจน์ สัญลักษณ์ ผ่านการนำเสนอของผู้แต่งที่ต้องการบอกเล่าเรื่องราวทั้งหมด โดยมีแนวคิดหลัก คือความต้องการกลับคืนสู่บ้าน ครอบครัว หรือบ้านเกิดของตนเอง อีกทั้งผู้แต่งยังได้มีการแสดงถึงอุดมการณ์ทางสังคมใน 6 ลักษณะ โดยพบมากที่สุด คือ อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ อุดมการณ์ด้านความเชื่อ อุดมการณ์ด้านความรุนแรง อุดมการณ์ด้านชาตินิยม อุดมการณ์ด้านเพศ และอุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น ตามลำดับ

คำสำคัญ : กวีนิพนธ์ไทย, อุดมการณ์ทางสังคม

The Title : Social Ideology in Thai Poetry Awarded During 2008-2017

The Author : Siriluck Pansit

Program : Thai

Thesis Advisors

: Associate Professor Sriwilai Ponmanee Chairperson

: Associate Professor Narawan Poonpipat Co – advisor

ABSTRACT

The objective of this research was to investigate the characteristics, patterns and social ideologies in 16 awarded poetry that won the SEA Write Award, the Nai In Award, and the Seven Book Award from 2008 to 2017.

The research results revealed that the works are conventionally poetic in the form of eight stanzas with the rhyming of consonants and vowels. Images and symbols are presented through the poets themselves. The main themes include the desire to return home or hometown or family. The selected poetry illustrated six aspects of social ideologies, which consist of economy, belief, violence, nationalism, sex, and social hierarchy respectively.

Keywords : Thai Poetry, Social Ideology

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความเมตตาจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ศรีวิไล พลมณี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและรองศาสตราจารย์นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ในการแนะนำให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมถึง รองศาสตราจารย์สนธิ สัตโยภาส ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ที่กรุณาติดตามความก้าวหน้าของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา และความทุ่มเทของอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนพร หมูคำ ที่ให้ความกรุณาเป็นประธานสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ โดยให้คำแนะนำ และเสริมความรู้ ทำให้งานวิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ชัดเจน อีกทั้งได้ติดตาม ตรวจสอบและปรับแก้โครงร่าง รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด โชติวชิรา ที่ให้การอนุเคราะห์เป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ จนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ในการศึกษาตลอดหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ ในการทำวิทยานิพนธ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้ หากไม่ได้รับการสนับสนุนและกำลังใจอย่างดียิ่งจากบิดามารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศิริลักษณ์ พันธุ์สิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
โจทย์วิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกวีนิพนธ์	7
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรางวัลของกวีนิพนธ์ไทย	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางสังคม	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางสังคม	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	23
ข้อมูลและแหล่งข้อมูล	23
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	23
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
การวิเคราะห์ข้อมูล	25
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย	25
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
ตอนที่ 1 ลักษณะรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย ที่ได้รับรางวัล.....	26
ตอนที่ 2 ลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย ที่ได้รับรางวัล.....	48
5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
สรุปผลการวิจัย	64
อภิปรายผล	66
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	76
ภาคผนวก ก แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของ กวีนิพนธ์.....	77
ภาคผนวก ข แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม.....	111
ประวัติผู้วิจัย	124

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)	3
1.2	ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด...	4
1.3	ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลเซเวนบุ๊คอะวอร์ด.....	4
4.1	ตารางจำแนกลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย ที่ได้รับรางวัล.....	47
4.2	ตารางจำแนกลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับ รางวัล.....	62

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	6
3.1	แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ปรากฏ ในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล	23
3.2	แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ ที่ได้รับรางวัล	24

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรม มาจากคำในภาษาอังกฤษ “Literature” โดย กุหลาบ มลลิกะมาส (2548) ได้ให้ความหมายว่า วรรณกรรมเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือ หรือสิ่งที่เขียนขึ้น โดยไม่จำกัดรูปแบบหรือความมุ่งหมาย ทั้งนี้เมื่อวรรณกรรมได้รับความสนใจจากกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งในสังคม วรรณกรรมจะเปลี่ยนรูปแบบการเขียนและมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น สมัยโบราณวรรณกรรมถูกสร้างจากขุนนาง ดังนั้นวรรณกรรมส่วนใหญ่จะมีรูปแบบเป็นบทหรือกรอนที่ใช้ภาษาสละสลวย เน้นแสดงความเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ส่วนวรรณกรรมปัจจุบันนั้นผู้แต่งไม่ได้จำกัดว่าเป็นบุคคลใด ไม่จำกัดรูปแบบ และไม่จำกัดจุดมุ่งหมาย แต่เน้นการแสดงความคิดของผู้แต่งเป็นสำคัญ

วรรณกรรมทั้งในอดีตและปัจจุบันมีรูปแบบและจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดเรื่องราวที่ต่างกัน เพราะวรรณกรรมถูกสร้างขึ้นตามสภาพสังคมหรือประสบการณ์ของผู้แต่ง ทำให้วรรณกรรมสามารถแสดงออกถึงความเป็นไปของสังคมในช่วงเวลา หรือยุคสมัยของสังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เจตนา นาควัชระ (2521) และหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมเป็นงานที่มีรูปแบบ และเนื้อหาสาระเป็นไปตามที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน เสมือนว่าวรรณกรรมทุกชนิดย่อมสะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมออกมา โดยวรรณกรรมรูปแบบหนึ่งที่ผู้แต่งนิยมนำมาใช้ในการแสดงออกอุดมการณ์ทางสังคม อาทิ อุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ทางการปกครอง และอุดมการณ์ทางการศึกษา

อุดมการณ์ทางสังคม หมายถึง ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนในสังคม ทุกคนปฏิบัติและมีความคิดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีผลต่อการดำรงสังคมให้คงอยู่ต่อไป ดังนั้นอุดมการณ์ทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก รวมถึงผู้สร้างวรรณกรรมที่ต้องการถ่ายทอดมุมมองทางสังคมของตนเองออกมา โดยวรรณกรรมที่ถูกสร้างและถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมมากที่สุด นั่นคือ กวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์ เป็นวรรณกรรมที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ผู้แต่งได้เลือกใช้กวีนิพนธ์เพื่อถ่ายทอดความเป็นไปของสังคม เพราะกวีนิพนธ์ที่ความโดดเด่นในการเรียบเรียงคำ การวางจังหวะ และสอดคล้องเนื้อหาในบทกวีอย่างแนบชิด จนได้ทำให้ผู้อ่านประจักษ์ ตระหนัก ตระหนัก สะทก สะทอน ทั้งที่ผู้แต่งไม่มีส่วนในการสรุปหรือฟันธงความจริง แต่ผู้แต่งได้ใช้วิธีการหมุนแปรคำและทำให้เห็นความจริงใหม่ของชีวิตหลายด้าน ทั้งเรื่องที่บางทีคนทั่วไปคิดไม่ถึง และแม้แต่ตัวกวีเองก็เพิ่งจะคิดถึง (ไพรวรินทร์ ขาวงาม, 2549) ทำให้กวีนิพนธ์มีคุณค่าในการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมและได้รับพิจารณาผลงานจาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ ซีไรต์ ถือเป็นรางวัลที่โดดเด่นที่สุดในวงการประกวดวรรณกรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความสามารถของผู้สร้างวรรณกรรมในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีคณะกรรมการผู้กลั่นกรอง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีชื่อเสียงในด้านวรรณกรรม และคุ้นเคยกับองค์ประกอบทางวรรณศิลป์เป็นอย่างดีทั้งสิ้น ซึ่งหากมีผู้แต่งคนใดได้รับรางวัลดังกล่าวย่อมแสดงให้เห็นว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถ และถือว่าได้รับเกียรติยศอันสูงส่งในวิชาชีพ รวมถึงหากผลงานของตนเองได้รับรางวัลย่อมส่งให้การจำหน่ายผลงานสูงขึ้นตามไปด้วย (เวิร์คพอยท์นิวส์, 2561)

รางวัลนายอินทร์อวอร์ด เป็นรางวัลหนึ่งที่สร้างสีสันให้กับงานกวีนิพนธ์เป็นอย่างมาก เพราะวัตถุประสงค์ของการให้รางวัล คือ การสร้างนักเขียนทั้งรุ่นใหม่ และรุ่นเก่าที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์อันสมบูรณ์ (ทีมงานอมรินทร์นิวส์, 2560)

รางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด เป็นรางวัลที่มีการพิจารณากวีนิพนธ์โดยคัดเลือกจากผลงานที่มีเนื้อหาจรรโลงสังคม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาตนเองด้านการอ่าน การเขียนผลงานคุณภาพ เป็นการต่อยอดทางความคิดให้กับสังคมไทย เพื่อขยายผลพื้นฐานทางความรู้ให้เมืองไทยเป็นสังคมที่อุดมด้วยปัญญา (วารกรณ์ สามโกเศศ, 2562)

ทั้งนี้ จากข้อมูลข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กวีนิพนธ์มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมในแต่ละช่วงเวลาให้ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้แต่งเป็นผู้สะท้อนอุดมการณ์ทางสังคม ผ่านการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะตามความถนัด และความเข้าใจของผู้แต่ง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาลักษณะรูปแบบ และอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในงานกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลจาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด ระหว่างปี พ.ศ. 2551- 2560

โจทย์วิจัย

1. กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศระหว่างปี พ.ศ. 2551- 2560 มีรูปแบบอย่างไร
2. กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในระหว่างปี พ.ศ. 2551- 2560 มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคมในลักษณะใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ปี พ.ศ. 2551 - 2560
2. เพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงรูปแบบ จินตลักษณ์ และอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย
2. เป็นแนวทางให้ผู้สนใจศึกษาอุดมการณ์ที่ปรากฏในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ
3. เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการด้านวรรณกรรมและด้านการศึกษาทางวรรณกรรมในระดับสูงต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจาก 3 สถาบัน ในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 โดยมีทั้งหมด 16 เล่ม 326 สำนวน ประกอบด้วย

1. กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำนวน 3 เล่ม 153 สำนวน ดังตาราง

ตารางที่ 1.1 ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

ปี พ.ศ. ที่ได้รับรางวัล	ชื่อผลงาน (สำนวน)	ผู้แต่ง
2553	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี (36)	ชะกัรียา อมตยา
2556	หัวใจห้องที่ห้า (49)	อังคาร จันทาทิพย์
2559	นครคนนอก (68)	พลัง เพ็ญพิรุฬห์

2. กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด จำนวน 8 เล่ม 8 ส่วนวน
ดังตาราง

ตารางที่ 1.2 ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด

ปี พ.ศ. ที่ได้รับรางวัล	ชื่อผลงาน	ผู้แต่ง
2551	เราอยู่คนละฟากของภูเขา	เดือนจิต ชินชนน นวตรงค์
2552	นัยน์ตาของโคเลี้ยงทนาย	วิสุทธิ ขาวเนียม
2553	ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน	อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ
2554	ความตายของสันติสุข	อังคาร จันทาทิพย์
2555	หัวใจไดโนเสาร์	จามรี ต้นไพฑูรย์ดี
2556	บ้านไม่มีใครอยู่	อังคาร จันทาทิพย์
2557	สถานการณ์ปกติ	บัญชา อ่อนดี
2558	สก็อต	สมหญิง

3. กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลเชว่นบุ๊คอะวอร์ด จำนวน 5 เล่ม 165 ส่วนวน
ดังตาราง

ตารางที่ 1.3 ตารางแสดงรายชื่อกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลเชว่นบุ๊คอะวอร์ด

ปี พ.ศ. ที่ได้รับรางวัล	ชื่อผลงาน (ส่วนวน)	ผู้แต่ง
2551	ลมมลายู	วิสุทธิ ขาวเนียม
2552	โลกหมุนเร็วกว่าเดิม	กฤตย์ดิสร กรเทศกมล
2556	รากของเรา เมาของโลก	สุขุมพจน์ คำสุขุม
2559	บางคนอาจเดินสวนทางเราไป	บัญชา อ่อนดี
2560	ระหว่างทางกลับบ้าน	อังคาร จันทาทิพย์

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบกวีนิพนธ์ และอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏ
ในกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ตามกรอบแนวคิดลักษณะรูปแบบของกวีนิพนธ์ และอุดมการณ์
ทางสังคม โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีทางสังคม ได้แก่ แนวคิดหน้าที่อุดมการณ์
ในการธำรงรักษาสภาพสังคมที่เป็นอยู่ ของอันโตนิโอ กรัมสซี (Gramsci, 1995) แนวคิดอุดมการณ์
ดำรงสภาพของบุคคลในสังคม ของ โกรัน เทอร์โบม (Therborn, 2001) การแยกประเภทอุดมการณ์
ของ อองซาร์ (Ansart, 1974) และแนวคิดอุดมการณ์ทางสังคม ของ กาญจนา แก้วเทพ (2533)

ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาลักษณะรูปแบบกวีนิพนธ์และลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 จาก 3 สถาบัน ได้แก่ วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด โดยการสะกดชื่อรางวัลเป็นไปตามประกาศของสถาบันที่มอบรางวัลให้แก่กวีนิพนธ์แต่ละเล่ม

นิยามศัพท์เฉพาะ

กวีนิพนธ์ คือ งานเขียนที่แต่งขึ้นในรูปแบบบทหรือกรอนที่มีฉันทลักษณ์ ได้แก่ กลอนแปด กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง โคลงสี่สุภาพ และรูปแบบ บทหรือกรอนไม่มีฉันทลักษณ์ ได้แก่ กลอนเปล่า และวรรณรูป ซึ่งในงานวิจัยนี้ หมายถึง ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด ระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2560 จำนวนทั้งหมด 16 เล่ม

อุดมการณ์ทางสังคม หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก และพฤติกรรมของคนในสังคม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

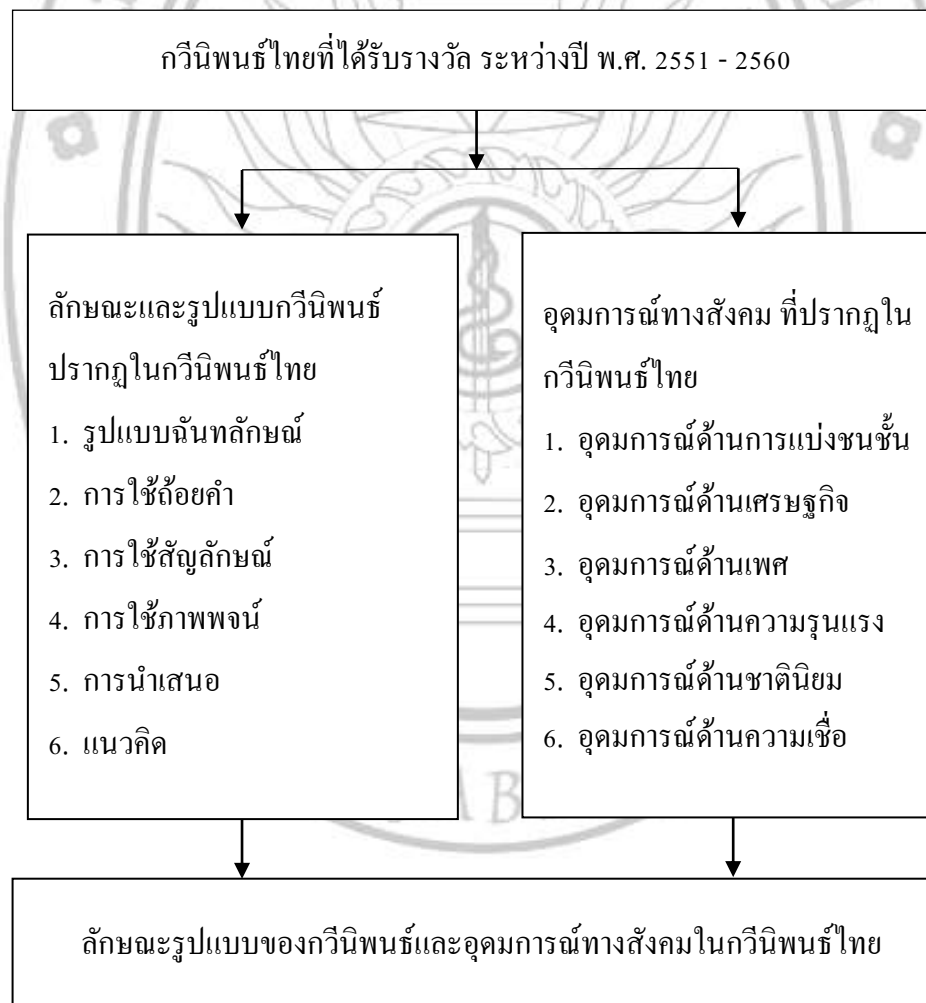
1. อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น เป็นการกำหนดบทบาทหน้าที่ อำนาจ และฐานะของทุกชนชั้น โดยใช้พฤติกรรม และตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นตัวชี้วัด
2. อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากเงินทุน และสินทรัพย์ รวมทั้งวัดระดับขีดความสามารถของคนอยู่ในประเภทเดียวกันกับวัตถุหรือให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความรู้สึก ความปรารถนา ความคิด หรือจิตใจ
3. อุดมการณ์ด้านเพศ เป็นการแสดงถึงโครงสร้างของสังคมที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีฐานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย มองความสุภาพเรียบร้อยแบบกุลสตรีเป็นคุณสมบัติของผู้หญิงที่ดี ผู้หญิงต้องรักษาวนลงตัวและอยู่ในโอวาทของผู้ชาย
4. อุดมการณ์ด้านความรุนแรง เป็นการแสดงถึงว่าบุคคลใดเข้มแข็ง บุคคลใดอ่อนแอ หรือบุคคลถูกใช้เป็นเครื่องมือ รวมทั้งแสดงถึงความชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่น ประกอบด้วย ความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางจิตใจ และการลิดรอนสิทธิ ได้แก่ การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการควบคุมทางการเงิน
5. อุดมการณ์ด้านชาตินิยม เป็นความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง บ้านเกิด ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ถิ่นกำเนิด หมู่ชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกันกับตนเอง จนทำให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเสียสละ ต้องการความสงบ ปลอดภัย และต้องการรักษาเกียรติภูมิของชาติไว้

6. อุดมการณ์ด้านความเชื่อ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนในสังคมเรื่องมนุษย์กับสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น เทวดา จิตวิญญาณ ผี เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิเคราะห์ตัวบท ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดด้านลักษณะรูปแบบกวีนิพนธ์ไทย และลักษณะอุดมการณ์ (Identity) ตามแนวคิดของอันโตนิโอ กรัมสซี (Gramsci, 1995) อธิบายหน้าที่ของอุดมการณ์ในการธำรงรักษาภาพสังคมที่เป็นอยู่แนวคิดอุดมการณ์ดำรงสภาพของบุคคลในสังคมของ โกรัน เทอโบน (Therborn, 2001) และการแยกประเภทอุดมการณ์ตามแนวคิดขององซาร์ (Ansart, 1974) และแนวคิดด้านอุดมการณ์ทางสังคมของ กาญจนา แก้วเทพ (2533)

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เอกสารเกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกวีนิพนธ์

ความหมายของกวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Poetry” ซึ่งมีนักวิชาการให้คำจำกัดความไว้อย่างกว้างขวาง โดย ชลธิรา สัตยวัฒนา (2530) ได้ให้ความหมายของกวีนิพนธ์ไว้ว่า เป็นถ้อยคำที่อาจมีรูปแบบที่เป็นได้ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองตามความถนัดของผู้แต่งซึ่งสอดคล้องกับการให้ความหมายของพระยาอนุมานราชธน (2531) ว่า คนส่วนใหญ่เมื่อได้ยินคำว่า “กวีนิพนธ์” ต้องนึกถึงบทร้อยกรอง ทั้งที่เป็น โคลง ฉันท์ กาพย์ และกลอน แต่ในความจริงแล้วนั้น หมายรวมถึงบทร้อยแก้วด้วย เพราะการเขียนทั้งสองรูปแบบต่างมีความไพเราะและถูกจัดเรียงด้วยวิธีการที่ดีเหมือนกัน

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้อธิบายไว้ว่า กวีนิพนธ์เป็นงานวรรณศิลป์ที่ถ่ายทอดด้วยภาษาอันทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ในการอ่าน และ บุญยงค์ เกศเทศ (2536) ยังได้กล่าวถึงกวีนิพนธ์ไว้ว่าเป็นวรรณกรรมที่ถูกถ่ายทอดมาตั้งแต่โบราณ ใช้ภาษาพิริการ คำศัพท์ที่ยาก แต่สละสลวย โดยมีเนื้อเรื่องยาว และส่วนใหญ่มักเป็นเนื้อหาสดุดีพระมหากษัตริย์ แต่ในภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยภาษาอาจลดหย่อนและลดความงามของคำลงไป แต่นั่นเนื้อหาเกี่ยวกับคนทั่วไปในสังคมมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยทราบว่า กวีนิพนธ์ ไม่ได้จำกัดรูปแบบการเขียน ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งรูปแบบร้อยแก้ว และร้อยกรองขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้แต่ง แต่จะถูกคัดเลือกเป็นกวีนิพนธ์ก็ต่อเมื่องานเขียนนั้นได้ถูกจัดเรียงด้วยวิธีการที่ดี และมีความไพเราะเกิดขึ้น

รูปแบบฉันทลักษณ์

รูปแบบฉันทลักษณ์ หมายถึงรูปแบบในการแต่งบทหรือกรอง หรือวิธีการเรียบเรียงคำ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ โดยแบ่งรูปแบบฉันทลักษณ์ตามยุคสมัยได้ 2 ลักษณะ คือ รูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม และรูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่

รูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม

รัญญา สังขพันธานนท์ (2539) ได้กล่าวถึงการแบ่งรูปแบบของการเรียบเรียงคำออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิมตายตัว (Closed Form) หมายถึง รูปแบบและลักษณะบังคับเฉพาะตัวเป็นแบบแผนในการแต่ง ได้แก่ กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ร่าย หรืออาจมีการผสมระหว่างฉันทลักษณ์ ได้แก่ กาพย์ห่อโคลง และลิลิต ซึ่งสอดคล้องกับ คำชัย ทองหล่อ (2545) ที่ได้อธิบายรูปแบบฉันทลักษณ์แบบเดิมว่า เป็นวิธีการเรียบเรียงถ้อยคำให้เป็นไปตามระเบียบหรือลักษณะบังคับตามแบบแผนที่กำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ โคลง ร่าย ลิลิต กลอน กาพย์ ฉันท์ และกล โดยคำประพันธ์ที่นิยมใช้ในการแต่ง ได้แก่

1. กลอนแปด เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะเรียบเรียงถ้อยคำ โดยแต่ละวรรคมีการส่งสัมผัส ได้แก่ คำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่งสัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สอง คำสุดท้ายของวรรคที่สองสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สาม คำสุดท้ายของวรรคที่สามสัมผัสกับคำที่สามหรือที่ห้าของวรรคที่สี่ และคำสุดท้ายของวรรคที่สี่ในบทข้างหน้าต้องส่งสัมผัสบังคับ คือ ต้องสัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทถัดไป

2. กลอนสี่ เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะการเรียบเรียงคำ โดยจำนวนคำในแต่ละวรรคมี 4 คำ หนึ่งบทมี 4 วรรค มีการส่งสัมผัส ได้แก่ คำสุดท้ายวรรคหน้าสัมผัสกับคำที่สองของวรรคหลัง และคำสุดท้ายวรรคที่สองสัมผัสกับคำสุดท้ายวรรคที่สาม ส่วนสัมผัสระหว่างบท เช่นเดียวกับกลอนแปด คือ คำสุดท้ายวรรคที่สี่ของบทแรก สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่สองของบทถัดไป

3. โคลงสี่สุภาพ เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะการเรียบเรียงคำ คือ หนึ่งบทมี 4 บาท บาทที่ 1 - 3 มี 7 คำ บาทที่ 4 มี 9 คำ รวม 1 บท มี 30 คำ กำหนดคำเอก 7 คำ คำโท 4 คำ

4. กาพย์ยานี เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะการเรียบเรียงคำ คือ หนึ่งบทมี 2 บาท แบ่งเป็น 2 วรรค วรรคแรก 5 พยางค์ วรรคหลัง 6 พยางค์ โดยบังคับสัมผัสระหว่างวรรคที่ 1, 2 และ 3 ที่เชื่อมสัมผัสวรรคที่ 4 ตอนท้ายบท ไปยังท้ายบาทแรกของบทต่อไป

5. กาพย์ฉบัง เป็นคำประพันธ์ที่มีลักษณะการเรียบเรียงคำ คือ หนึ่งบทมี 18 คำ หรือ 3 วรรค วรรคละ 6 - 4 - 8 คำตามลำดับ มีบังคับสัมผัสท้ายวรรคแรกกับวรรคที่สองสัมผัสระหว่างบทส่งจากท้ายวรรคแรก ไปยังท้ายวรรคแรกในบทต่อไป

รูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่

สัญญา สังขพันธานนท์ (2539) กล่าวว่า รูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่ หรือ รูปแบบอิสระ (Open Form) หมายถึง รูปแบบที่ไม่มีแบบแผนหรือไม่ยึดถือฉันทลักษณ์ ได้แก่ กลอนเปล่า (Free Verse) และกวีนิพนธ์รูปธรรม (Concrete Poetry) อันเป็นลักษณะฉันทลักษณ์ของกวีนิพนธ์ในปัจจุบันที่ปรากฏอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543) ได้อธิบายว่า กวีนิพนธ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 6 ประการ ได้แก่

1. ใช้รูปแบบฉันทลักษณ์ที่กวีโบราณบัญญัติไว้น้อยลง
2. มีการนำเอาทำนองกลอนเพลงพื้นบ้าน หรือเพลงพื้นบ้านมาประยุกต์ในการแต่ง
3. ไม่เคร่งครัดฉันทลักษณ์ตามแบบแผนในด้านจำนวนคำที่อาจมีมากหรือน้อยกว่าฉันทลักษณ์เดิม การส่งสัมผัสมีการเลื่อนไหลไม่คงที่ หรือไม่มีการส่งสัมผัส ไม่มีการใช้ครุहुแบบตายตัว แต่บางครั้งยังพบการเล่นเสียงหนักเบาของพยางค์ตามแบบกวีสมัยกรุงศรีอยุธยา
4. มีการสร้างฉันทลักษณ์ขึ้นใหม่ ที่มีหลักการเขียนเรียบง่าย ชัดเจน และมีกรอบในการแต่งไม่มากนัก ทั้งนี้เพราะกวีนิพนธ์ในปัจจุบันต้องการสื่อสารความคิดมากกว่าความไพเราะ
5. มีการแต่งกลอนเปลามากขึ้น เพราะไม่จำกัดในด้านจำนวนคำ หรือสัมผัส ทำให้ผู้แต่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้สะดวกและแสดงอารมณ์ได้อย่างลึกซึ้ง
6. มีการเขียนแบบรูปธรรม (Concrete Poetry) หรือวรรณูปมากขึ้น เพราะกวีไม่ได้ต้องการสื่อความคิดของตนเองเท่านั้น แต่ยังต้องการใช้บทร้อยกรองเป็นเครื่องมือในการสื่อภาพให้แก่ผู้อ่าน ดังนั้นจึงปรากฏวรรณูป 2 ลักษณะ ได้แก่ วรรณูปที่เน้นวิธีการจัดวางถ้อยคำข้อความ บนเส้นระนาบเพื่อสร้างเป็นภาพขึ้นมา และวรรณูปที่เน้นวิธีการนำถ้อยคำมาจัดวางเป็นรูปภาพต่าง ๆ เพื่อบรรยายภาพปรากฏแก่สายตาผู้อ่านเป็นสำคัญ

การใช้ถ้อยคำ

การใช้ถ้อยคำในกวีนิพนธ์ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายลักษณะการใช้ถ้อยคำไว้ได้แก่ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน (2518) ได้อธิบายว่า การใช้ถ้อยคำเป็นการแสดงให้เห็นว่ากวี หรือผู้แต่งใช้จำนวนคำอย่างไรเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกให้ถึงผู้อ่าน ราวกับผู้อ่านได้อยู่ในสถานการณ์นั้นหรือผู้อ่านสามารถรับรู้ได้ทั้งรูป รส กลิ่น และเสียง ซึ่ง วันเนา ยูเด็น (2532) ได้อธิบายหลักการเลือกใช้คำเพื่อเขียนกวีนิพนธ์ที่ดีไว้ว่า กวีต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ ได้แก่

1. เสียงของคำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดภาพ ความรู้สึกและอารมณ์ โดยผู้แต่งมีวิธีในการสร้างเสียง 2 ลักษณะ ได้แก่ การเล่นสัมผัสอักษร (Consonance) และการใช้เสียงของสระเดียวกัน (Assonance)

2. ลีลาการใช้คำ ได้แก่ การเลือกใช้คำเหมาะสมกับงานเขียน โดยมีการการเล่นคำ ได้แก่ การเล่นคำตามฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์แต่ละชนิด และการเล่นคำนอกเหนือจากฉันทลักษณ์ซึ่งเป็นการเล่นคำตามความสามารถพิเศษของผู้แต่ง โดยมีการเล่น หรือสัมผัสอักษรที่ไม่เป็นไปตามฉันทลักษณ์ เพราะลีลาการใช้คำต้องมีความประณีตเพื่อให้ให้เกิดความงาม ซึ่งผู้แต่งต้องใช้คำที่ไม่ยาก ใช้คำตรงกับความหมาย เลี่ยงการสร้างศัพท์ที่เป็นสำนวนที่ไม่เป็นที่นิยมใช้ ไม่ใช้คำฉีกความหรือใช้คำยั่วยุโดยไม่จำเป็น ไม่ใช้ข้อความที่ซ้ำบ่อยครั้งหรือใช้คำแปลกที่ทำให้เกิดความหมายกำกวม หรือคำหยาบคาย รวมทั้งผู้แต่งต้องระมัดระวังการใช้คำสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเฉพาะบุคคลหรือสังคม ซึ่งเป็นความหมายที่ต้องตีความ (Interpretation) เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะตัว หรือเฉพาะสังคม

นอกจากนี้ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2548) ยังได้อธิบายถึงวิธีการเลือกใช้คำในการแต่งกวีนิพนธ์ว่า ควรใช้คำที่มีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง สถานภาพของบุคคล โดยใช้วิธีการเลือกเสียงของคำ การเล่นคำ และการนำคำภาษาถิ่นมาใช้ เพื่อให้เกิดความสมจริงและความใกล้ชิดกับเรื่องให้มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปได้ว่า การใช้คำในกวีนิพนธ์นั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถสัมผัสถึงความงามทางภาษา และสุนทริยภาพในการอ่านกวีนิพนธ์ โดยกวีต้องรู้จักวิธีการเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ได้แก่ การเล่นสัมผัสพยัญชนะ และสัมผัสสระ

การใช้ภาพพจน์

การใช้ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ได้มีนักวิชาการอธิบายไว้มากมาย ดังนี้

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2525) ได้อธิบายไว้ว่า ภาพพจน์ (Figure of Speech) เป็นวิธีในการใช้ภาษาที่ไม่ได้เป็นไปแบบตรงไปตรงมาหรือยากแก่การบรรยาย เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้อ่านก่อเกิดจินตภาพ หรืออารมณ์ร่วมกับเรื่องที่อ่าน หรือมีลักษณะเป็นไปตามที่ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2548) ได้อธิบายไว้ว่า ภาพพจน์ต้องมีลักษณะอันเกิดจากการนำถ้อยคำมาเรียบเรียงเป็นโวหารเพื่อสื่อความหมายที่ไม่ตรงไปตรงมา โดยผู้แต่งเจตนาให้มีผลต่อความเข้าใจ และความรู้สึกของผู้อ่านมากกว่าการใช้ถ้อยคำแบบตรงไปตรงมา โดยมีวิธีการสร้างภาพพจน์ที่หลากหลาย อาทิ

1. การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย (Figure of Speech) เป็นการเปรียบสิ่งหนึ่งว่าเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง (Simile – อุปมา) หรือเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง (Metaphor – อุปลักษณะ)
2. บุคลาธิษฐาน (Personification) เป็นการให้สิ่งหนึ่งทำกิจหรือการเหมือนมนุษย์
3. สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นการให้สิ่งหนึ่งแทนอีกสิ่งหนึ่ง
4. การกล่าวถึงสิ่งที่ตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกัน (Paradox)

5. การกล่าวเกินจริง (Hyperbole) เพื่อเป็นการกระตุ้นอารมณ์ของผู้อ่าน
6. การใช้คำน้อยแต่ได้ใจความกว้าง (Understatement) เพื่อสื่ออารมณ์ที่ลึกซึ้ง
7. การใช้คำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้วและไม่ต้องการคำตอบ (Rhetoric Question)
8. การกล่าวเย้ย หรือประชด (Irony หรือ Sarcasm)
9. การกล่าวเพ้อความ (Allusion) เป็นการอ้างถึงบุคคล สถานที่ หรือ เหตุการณ์สำคัญ

โดยยกมาประกอบข้อความ

10. การเรียบเรียงคำให้มีเสียงสัมผัส (Rhyme) เพื่อให้ความหมายและน้ำหนักของเสียงเท่ากัน

11. สัทพจน์ (Onomatopoeia) เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติโดยอาศัยเสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือได้ยินทั่วไปมากที่สุด

การใช้สัญลักษณ์

การใช้สัญลักษณ์ในกวีนิพนธ์ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายไว้ ดังนี้

วิภา กองกานันท์ (2533) ได้อธิบายว่า สัญลักษณ์ (symbol) เป็นสิ่งแทนอีกสิ่งหนึ่งที่มีความหมายหรือคุณสมบัติร่วมกันหรือเกี่ยวข้องกัน ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ส่วน สุจิตรา จงสถิตวัฒนา (2549) ได้อธิบายการใช้สัญลักษณ์ไว้ว่า เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้สร้างความงามทางวรรณศิลป์ที่เชื่อมโยงกับภาพพจน์ หรือเป็นสัญลักษณ์บางอย่างที่พัฒนามาจากการใช้ภาพพจน์ เพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งหนึ่งจนเกิดเป็นความเข้าใจร่วมกัน จนกลายเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นทั้งลักษณะเฉพาะและลักษณะสากล ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยัญญา สังขพันธานนท์ (2539) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะการใช้ถ้อยคำและภาษาที่ผู้แต่งต้องคำนึงถึงไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. การใช้คำที่มีความหมายตรงและความหมายแฝง คือ ในการแต่งต้องมีการใช้คำที่มีความหมายตามพจนานุกรม (Denotation) ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายทันทีกับคำที่มีความหมายโดยแฝง (Connotation) ซึ่งมักเป็นคำที่มีความหมายในระดับลึก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจโดยอาศัยบริบทหรือข้อความแวดล้อมเป็นเครื่องมือประกอบ

2. การใช้คำให้เกิดจินตภาพ เป็นวิธีการใช้ภาษาที่ผู้แต่งต้องการสื่อภาพมายังผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพ

3. การใช้คำแบบโวหารภาพพจน์ เป็นวิธีการหนึ่งของการใช้คำให้เกิดภาพโดยมากมักใช้ในวรรณคดีมากกว่างานกวีนิพนธ์ทั่วไป เช่น การอุปมา (Simile) การอุปลักษณะ (Metaphor) บุคลาธิษฐาน (Personification) และการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) เป็นต้น

การนำเสนอ

การนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรม ได้มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

บุญยงค์ เกศเทศ (2536) ได้อธิบายวิธีการเสนอเรื่อง โดยพบว่าสามารถเสนอเรื่องได้ 5 วิธี ได้แก่

1. เสนอเรื่องโดยการบอกเล่า ซึ่งผู้เขียนต้องทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นราวกับเป็นประสบการณ์ของตนเอง
2. เสนอเรื่องแบบบรรยายคลี่คลาย เป็นการเล่นหรือถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดเป็นหลัก ซึ่งผู้แสดงคลี่คลายอาจเป็นผู้เสนอ หรือเป็นบุรุษที่ 3 และผู้เขียนเป็นสื่อกลาง
3. เสนอเรื่องโดยการสร้างตัวละคร โดยวางเรื่องคล้ายกับนวนิยายหรือบทละคร โดยผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวหรือสื่อสารความคิด ความรู้สึกต่อผู้อ่านอาจเป็นด้วยตัวละครหลายตัว ซึ่งมีบทบาทมากขึ้นอยู่กับผู้เขียนเป็นผู้กำหนด
4. เสนอเรื่องโดยการใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งที่ต้องการกล่าวถึง เช่น ใช้นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ
5. เสนอเรื่องโดยการเน้นปรัชญาหรือแนวคิด เป็นการนำเสนอเรื่องโดยไม่สนใจโครงสร้างหรือเนื้อหา แต่มุ่งที่จะให้ผู้อ่านได้แนวความคิด หรือหลักปรัชญาที่ผู้เขียนสอดแทรกไว้อย่างเหมาะสม

ส่วน สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543) ได้อธิบายกลวิธีการนำเสนอเรื่องราวของผู้แต่งงานเขียนประเภททร้อยกรองนั้นมี 5 วิธี ได้แก่

1. นำเสนอแบบตรงไปตรงมา เพื่อให้ผู้อ่านจับใจความได้ง่าย
2. นำเสนอแบบสัญลักษณ์หรือเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านตีความ
3. นำเสนอด้วยวิธีซ้ำคำหรือซ้ำความ เพื่อย้ำความคิดหรือเรื่องราวให้เป็นเอกภาพโดดเด่น และชวนให้น่าอ่านและน่าสนใจมากขึ้น
4. นำเสนอโดยการใช้ภาพพจน์เกินจริง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกแปลกใหม่และเกิดความสนใจเพิ่มขึ้น
5. เสนอด้วยวิธีการแสดงของตัวละคร โดยการเคลื่อนไหวของตัวละครทั้งทางกายและทางอารมณ์

แนวคิด

แนวคิด คือ สิ่งแฝงอยู่ในทุกส่วนประกอบของกวีนิพนธ์ เพื่อให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายความหมายและหลักการวิเคราะห์แนวคิดไว้ ดังนี้

พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ (2522) ได้อธิบายแนวคิดของการแต่งกวีนิพนธ์ว่า เป็นการแสดงทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อสังคมให้ผู้อ่านได้ทราบ โดยใช้การกระทำของตัวละคร บทสนทนา หรือเหตุการณ์ในเรื่องเป็นสื่อ ซึ่ง ธัญญา สังขพัฒน์านนท์ (2539) ได้มีความคิดเห็นเช่นเดียวกัน แต่ยังหมายรวมถึงแนวคิดในบทร้อยกรองด้วย เพราะแนวคิดในบทร้อยกรองไม่แตกต่างจากแนวคิดในนวนิยายหรือเรื่องสั้นเลย เพราะผู้แต่งต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองซึ่งเป็นประสบการณ์ของมนุษย์ลงไป เพียงแต่แนวคิดในบทร้อยกรองผู้อ่านอาจต้องพิจารณารูปแบบการใช้คำ และองค์ประกอบอื่นประกอบเพื่อให้เข้าใจแนวคิดของเรื่องมากขึ้น

นอกจากนี้ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2536) ยังได้แสดงความเห็นว่า กวีนิพนธ์มีแนวคิดในการสร้างเกิดจากสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่เคยหยุดนิ่ง และเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ของมนุษย์ที่เรียนรู้จากธรรมชาติและจากสังคมมนุษย์ด้วยกัน แล้วสังเคราะห์ประสบการณ์เพื่อปรับตัวถ่ายทอดและปรับเปลี่ยนไปตามเหตุปัจจัย ดังนั้นผู้แต่งกวีนิพนธ์จึงหล่อหลอมสิ่งใกล้ตัวมาเป็นแนวคิดในการแต่ง ซึ่งสอดคล้องกับ ชวัช ปุณโณทก (2527) ที่ได้มีความคิดว่า แนวคิดที่ปรากฏในงานเขียนเกิดมโนทัศน์ของผู้แต่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม หรือชี้ให้เห็นในสังคมเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยผู้แต่งอาจเสนอแนวคิดที่เป็นการเร่ง หรือชะลอการเปลี่ยนแปลงของสังคมก็ได้

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ทำให้ผู้วิจัยได้มองเห็นถึงลักษณะของกวีนิพนธ์ที่มีรูปแบบแตกต่างกันไปตามยุคสมัย กล่าวคือ สมัยโบราณกวีจะมีความเคร่งครัดในฉันทลักษณ์ รูปแบบ แนวคิดจะเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ นิยมการใช้ถ้อยคำที่สละสลวยและสละสลวย ส่วนในปัจจุบัน กวีนิพนธ์ที่พบจะมีลักษณะไม่เป็นไปตามฉันทลักษณ์ เปลี่ยนเนื้อหาเป็นเรื่องของคนในสังคม และใช้ถ้อยคำที่สละสลวยน้อยลง

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรางวัลของกวีนิพนธ์ไทย

กวีนิพนธ์ เป็นงานเขียนที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยสังเกตจากการมอบรางวัลในด้านงานเขียน หรือวรรณกรรม ย่อมมีกวีนิพนธ์เป็นหนึ่งในประเภทงานเขียนที่ได้รับการพิจารณา ทั้งนี้สถาบันหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มอบรางวัลย่อมมีประวัติ และวัตถุประสงค์ในการมอบรางวัลที่แตกต่างกันออกไป โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงสถาบันที่มอบรางวัลจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนาถอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน

รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน หรือ รางวัลซีไรต์ เป็นสถาบันแรกที่มอบรางวัลให้แก่กวีนิพนธ์ โดยเริ่มต้นการมอบรางวัลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 คำว่า “ซีไรต์” เป็นการทับศัพท์คำว่า “S.E.A. Write” ย่อมาจากคำว่า “Southeast Asian Writers’ Award” หมายถึงวรรณกรรมที่มอบให้แก่กวีนิพนธ์ 10 ประเทศในอาเซียน ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว พม่า มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม และไทย โดยมีชื่อเต็มว่า “รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน” ถือกำเนิดเมื่อต้นปี พ.ศ. 2522 โดยฝ่ายบริหารโรงแรมโอเรียนเต็ล ได้แก่ ศาสตราจารย์ พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า เปรมบุรฉัตร เป็นองค์ประธาน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของรางวัลไว้ 4 ประการ ได้แก่

1. เพื่อให้เป็นที่รู้จักถึงความสามารถด้านสร้างสรรค์ของนักเขียนในกลุ่มอาเซียน
2. เพื่อให้ทราบถึงโอกาสทางวรรณกรรม ทรรศนทางปัญญาวรรณศิลป์แห่งกลุ่มอาเซียน
3. เพื่อรับทราบ รับรอง ส่งเสริม และจรรโลงเกียรติ อัจฉริยะทางวรรณกรรมของนักเขียนผู้สร้างสรรค์
4. เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและสัมพันธภาพอันดีในหมู่นักเขียนและประชาชนทั่วไปในกลุ่มประเทศอาเซียน

การพิจารณาผลงานเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาผลงานที่ได้รับการเสนอชื่อจากสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยจะประกาศแจ้งประเภทงานที่เข้ารับพิจารณาและรายละเอียดอื่น ๆ ก่อนเริ่มการรับผลงาน โดยคณะกรรมการจะแบ่งเป็น 2 คณะ คือ คณะกรรมการคัดเลือก และคณะกรรมการตัดสิน โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 – 2560 ได้มีการประกาศผลการมอบรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน จำนวน 39 เล่ม โดยมีการหมุนเวียนการให้รางวัล ดังนี้

1. นวนิยาย มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 14 เล่ม อาทิ ลูกอีสาน ของ คำพูน บุญทวี ในปี พ.ศ. 2522 เจ้าจันทร์หม่อม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน ของมาลา คำจันทร์ ในปี พ.ศ. 2534 และความสุขของกะทิ ของ งามพรรณ เวชชาชีวะ ในปี พ.ศ. 2549 เป็นต้น
2. กวีนิพนธ์ มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 13 เล่ม อาทิ ใบไม้ที่หายไป ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา ในปี พ.ศ. 2532 ในเวลาของแรดำ ประโยคคำ ในปี พ.ศ. 2541 และนครคนนอก ของ พลึง เพ็ญพิรุฬห์ ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

3. เรื่องสั้น มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 12 เล่ม อาทิ ขุนทอง... เจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสาง ของ อัสศิริ ธรรมโชติ ในปี พ.ศ. 2524 กรอบครัวกลางถนน ของ ศิลา โคมฉาย ในปี พ.ศ. 2536 และสิงโตนอกคอก ของ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท เป็นต้น

รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด

รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ถือว่าเป็นรางวัลหนึ่งที่สำคัญต่อวงการนักเขียนไทย ซึ่งเริ่มต้นภายหลังรางวัลซีไรต์ 32 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2554 ผู้ก่อตั้งคือกลุ่มเครือข่ายนักพิมพ์อัมรินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังให้เป็นเวทีแสดงความสามารถของนักเขียน อีกทั้งเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดงานเขียนใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพในวงวรรณกรรมไทยขึ้น โดยในการพิจารณาผลงานรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด แบ่งเป็น 6 ประเภท ได้แก่ สารคดี หนังสือ/นิทานภาพสำหรับเด็ก วรรณกรรมเยาวชน เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ และนิยาย โดยมีการกำหนดการรับผลงานต่าง ๆ ล่วงหน้า 1 ปี และปิดรับผลงานภายในพฤศจิกายนของปีก่อนหน้า ประกาศผลรางวัลในเดือนมิถุนายน หรือกรกฎาคมของปีทีประกาศรางวัล แต่อาจมีบางปีที่ไม่มียอดเยี่ยมได้คัดเลือกให้รับรางวัลยอดเยี่ยมของการประกวดในบางประเภทของงานเขียน

ทั้งนี้ ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 – 2560 ได้มีผลงานที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 58 เล่ม ดังนี้

1. สารคดี มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 10 เล่ม อาทิ กุณดอกสุดท้ายของ จุรินทร์ ศรีสะอาด ในปี พ.ศ. 2546 แม่น้ำสีเขียวคราม ของ บำเพ็ญ ไชยรักษ์ และเรื่องเล่าจากยอดภูเขาน้ำแข็ง ของ ดาวเดี่ยวฉาย ในปี พ.ศ. 2552 เป็นต้น

2. หนังสือ/นิทานภาพสำหรับเด็ก มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 7 เล่ม อาทิ เพื่อนใหม่ของลูงหมี ของ ลำพู แสนลก ในปี พ.ศ. 2544 ลูกบอลเทียวชายหาด ของ วิภาวี ฉกาจทรงศักดิ์ ในปี พ.ศ. 2547 และมีไครอยู่มัย ของ ปิยา วัชรสวัสดิ์ ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

3. วรรณกรรมเยาวชน มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 6 เล่ม อาทิ เจ้าชายไม่พิเศษ ของ ปรีดา อัครจันทโชติ ในปี พ.ศ. 2546 เด็กชายธรรมดาในดินแดนเวทมนตร์ ของ สารพุลสุข ในปี พ.ศ. 2553 และเกาะที่มีความสุขที่สุดในโลก ของ ลินดา โกมลารชุน ในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้น

4. เรื่องสั้น มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 11 เล่ม อาทิ ฆาตกร ของ วิทยากร โสวัตร ในปี พ.ศ. 2552 หอนาฬิกาที่หาช่างซ่อมไม่ได้ ของ นฤพนธ์ สุดสวาท ในปี พ.ศ. 2557 และ จะขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว ของ จิดานันท์ เหลืองเพียรสมุท ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

5. กวินพนธ์ มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจำนวน 10 เล่ม อาทิ นิราศจักรวาล ของ ชัยพร ศรีโบราณ ในปี พ.ศ. 2548 นัยน์ตาของโกเลียงทาย ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม ในปี พ.ศ. 2552 และบ้านไม่มีใครอยู่ ของ อังคาร จันทาทิพย์ ในปี พ.ศ. 2556 เป็นต้น

6. นิยาย มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 4 เล่ม อาทิ รังเลือด ของ สาคร พูลสุข ในปี พ.ศ. 2549 กรงมนุษย์ ของ พจนารถ พจนปกรณ์ ในปี พ.ศ. 2551 และกาหลมหรทึก ของ ปราปต์ ในปี พ.ศ. 2557 เป็นต้น

รางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด

รางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด จัดเป็นรางวัลที่เกิดขึ้นใหม่ไม่นานมานี้ ซึ่งก่อตั้งโดย ซีพีออลล์ (CPALL) หรือผู้ก่อตั้งร้านเชว่น อีเลฟเว่นในประเทศไทย เพื่อทำการคัดเลือกหนังสือจำนวน 7 ประเภท ได้แก่ กวินพนธ์ นวนิยาย นิยายภาพ (การ์ตูน) รวมเรื่องสั้น วรรณกรรมสำหรับเด็กเยาวชน สารคดี (ทั่วไป) และประเภทรางวัลนักเขียนรุ่นเยาว์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกย่องและเชิดชูนักเขียนคุณภาพ และสนับสนุนผลงานที่มีเนื้อหาจรรโลงสังคม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาตนเองด้านการอ่านการเขียนให้มากขึ้น เพื่อเข้ารับพระราชทานโล่พระราชทานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547

ทั้งนี้ได้มีหนังสือที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2560 จำนวน 72 เล่ม ดังนี้

1. กวินพนธ์ มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 7 เล่ม อาทิ ลิลิตหล้ากำสรวล ของ กานติ ณ ศรีทธา ในปี พ.ศ. 2547 บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี ในปี พ.ศ. 2559 และระหว่างทางกลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์ ในปี พ.ศ. 2560 เป็นต้น

2. นวนิยาย มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 13 เล่ม อาทิ เวียงแวนฟ้า ของ กฤษณา อโศกสิน ในปี พ.ศ. 2547 ลับแลลายเมฆ ของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ในปี พ.ศ. 2549 และหยาดน้ำค้างพันปี ของ ชมัยพร แสงกระจ่าง ในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น

3. นิยายภาพ (การ์ตูน) มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 10 เล่ม อาทิ พระจันทร์ที่ไม่เคยโดนเหยียบ ของ คุณากร วรวรรณระชะชัย ในปี พ.ศ. 2550 บันทึกสี่เท้าจากหัวใจผู้ไร้บ้าน ของ ธนประเสริฐ กิรินทร์ ในปี พ.ศ. 2552 และได้แสงรูป ของ สุพิชชา เสนารักษ์ ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

4. รวมเรื่องสั้น มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 9 เล่ม อาทิ ชีวิตสามะหาอันใด ของ เรวัตร์ พันธุ์พัฒน์ ในปี พ.ศ. 2547 นาฏกรรมเมืองหรรษา ของชาติวุฒิ บุญรัตน์ ในปี พ.ศ. 2550 และเวลา ของชาติ ของ กิตติวัฒน์ ตันทะนันท์ ในปี พ.ศ. 2555 เป็นต้น

5. วรรณกรรมสำหรับเยาวชนมีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 5 เล่ม อาทิ หมูบินได้ขององอาจ ชัยชาญชีพ ในปี พ.ศ. 2547 ผมมีความลับครับแม่ของพิชิต กิจสุวรรณรัตน์ ในปี พ.ศ. 2550 และลูกชายแดน ของ เชาวลิธ ชันคำ ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

6. สารคดี (ทั่วไป) มีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 13 เล่ม อาทิ ท้องทศชาติผ่านจิตรกรรม ของ อุ๋ทอง ประศาสน์วินิจชัย ในปี พ.ศ. 2547 สยามหลากหลายพันธุ์ ของ องค์กร บรรจุน ในปี พ.ศ. 2554 และมหาวิทยาลัยบนคันนา ชาวนาอัจฉริยะ 1 ไร่ 1 แสน ของ ปกรณ์ ทับเที่ยง ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

7. นักเขียนรุ่นเยาว์ ได้แก่ รวมเรื่องสั้น นวนิยาย นิทานภาพ และกวีนิพนธ์ ซึ่งมีผลงานที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 15 เล่ม อาทิ เมืองอันตราย ของ อนุสรณ์ ศรีคำขวัญ ในปี พ.ศ. 2552 กลิ่นหอมแห่งท้องทุ่ง ของธำรง ทาทอง ในปี พ.ศ. 2553 ผู้ทางแห่ความฝัน ของ ปัทมพร ชัยศุกกิจสินธ์ ในปี พ.ศ. 2556 และไปโรงเรียน ของ รังสิมันต์ จุลหริก ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางสังคม

อุดมการณ์ (Ideology) เกิดขึ้นในช่วงปฏิวัติฝรั่งเศสเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการเมือง และประสานกลุ่มคนให้เข้าด้วยกันของดีสตูตต์ เดอ ทราซี (Destutt de Tracy) ภายใต้ระบบความคิดทั้งหมดที่ชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนในสังคม หรือเป็นกลไกที่ทำให้คนในสังคมเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อควบคุมสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556) ว่าเป็นหลักการที่วางระเบียบเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น อุดมการณ์ทางการเมืองเป็นแนวความคิดทางการเมืองที่นำสู่การพัฒนากระบวนการปกครอง อุดมการณ์ความรักชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ถูกปลูกฝังให้กับทหารทุกเหล่าทัพ เป็นต้น

อุดมการณ์ทำหน้าที่เป็นกลไกหนึ่งที่ชนชั้นปกครองนำไปใช้ในการควบคุมสังคม ให้สงบราบรื่นผ่านสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว และสถาบันทางสังคมอื่น เพื่อหล่อหลอมอุดมการณ์ให้แก่คนในสังคม เพื่อให้ทุกคนยอมรับอุดมการณ์หลักโดยอาจใช้กลไก การปราบปรามหรือการกดขี่ผสมผสาน จนเกิดเป็นกระบวนการควบคุมและขับเคลื่อนสังคมให้ ดำเนินต่อไปอย่างเป็นธรรมชาติ

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า อุดมการณ์เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมทุกสังคมตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนระบอบการปกครอง โดย พิมพร สุนทรวริยกุล (2551) ได้แบ่งอุดมการณ์ตาม แนวคิดการแยกประเภทอุดมการณ์ขององซาร์ (Ansart) เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) เป็นสิ่งที่พบเห็นได้ง่ายและชัดเจน เข้าใจตรงกัน และถูกตอกย้ำตลอดเวลา เป็นอุดมการณ์ที่ช่วยขับเคลื่อนการเมืองการปกครองใน

สังคมให้ต่อเนื่อง ประกอบด้วย อุดมการณ์ประชาธิปไตย อุดมการณ์ด้านอำนาจนิยมเบ็ดเสร็จ อุดมการณ์ราชาธิปไตย และอุดมการณ์ชาตินิยม

2. อุดมการณ์ทางสังคม (Social Ideology) เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ยาก เพราะมักเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกถ่ายทอดผ่านค่านิยมจนสอดแทรกไปในวิถีชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญ ได้แก่ อุดมการณ์ศักดินา (Feudalism) อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) อุดมการณ์ทางพุทธศาสนา (Buddhism) อุดมการณ์ทางไสยศาสตร์ (Occultism) อุดมการณ์ท้องถิ่นนิยม (Localism) และอุดมการณ์ธรรมชาตินิยม (Naturalism)

3. อุดมการณ์ของสังคม (Ideology of Society) เป็นสิ่งที่มองเห็นได้ยาก เมื่อเกิดขึ้นจะคงอยู่ยาวนานกว่าอุดมการณ์อื่น ดังนั้น อุดมการณ์ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นอุดมการณ์ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อุดมการณ์ทุนนิยม (Capitalism) อุดมการณ์บริโภคนิยม (Consumerism) อุดมการณ์เงินตรานิยม (Moneyism) และอุดมการณ์เศรษฐกิจพอเพียง (Self-sufficiency Economy Ideology)

แนวคิดด้านอุดมการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดหน้าที่ของอุดมการณ์ในการธำรงรักษาภาพสังคมที่เป็นอยู่ของ อันโตนิโอ กรัมสกี แนวคิดอุดมการณ์ดำรงสภาพของบุคคลในสังคม ของ โกรัน เทอร์โบน (Goran Therborn) และการแยกประเภทอุดมการณ์ตามแนวคิดขององซาร์ (Ansart) ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

แนวคิดหน้าที่ของอุดมการณ์ในการธำรงรักษาภาพสังคมที่เป็นอยู่ของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) เป็นแนวคิดที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องมาร์กซิสต์ เพราะกรัมสกีเป็นนักคิดชาวอิตาลีที่มีความสนใจในมาร์กซิสต์ ดังนั้นทฤษฎีของเขาย่อมมองว่าการดำรงอยู่ของสังคมหนึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างส่วนบนอันได้แก่ชนชั้นปกครองกับโครงสร้างส่วนล่างที่หมายถึง คนที่อยู่ภายใต้การปกครอง โดยกรัมสกีได้นิยามไว้ว่า “...อุดมการณ์เป็นนิยามของกลุ่มคนที่ถูกปกครอง ก่อตั้ง รวมถึงกลุ่มคนที่ปราศจากอิสระในการปกครองตนเอง และต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจของชนชั้นหรือกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมที่อยู่ภายใต้เรื่องเล่าหลักของผู้ปกครองสังคม...”

แนวคิดอุดมการณ์ดำรงสภาพของบุคคลในสังคม ของ โกรัน เทอร์โบน (Goran Therborn) ผู้เป็นนักสังคมวิทยาแนวมาร์กซิสต์ที่มองเห็นว่าบุคคลในสังคมจะดำรงอยู่ภายใต้อุดมการณ์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันเกิดจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งให้เป็นเรื่องเงิน และความแตกต่างระหว่างชนชั้นนายทุนและชนชั้นแรงงานเพื่อให้สังคมมองเห็นชนชั้นกลางที่มีหน้าที่การทำงานที่มั่นคงและได้รับค่าแรงอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ กาญจนา แก้วเทพ (2533) ได้นำแนวคิดอุดมการณ์ทางสังคมมาศึกษา เรื่อง “มิติด้านอุดมการณ์ในละครโทรทัศน์ไทย” ว่าอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ มี 6 ด้าน ได้แก่ อุดมการณ์ศักดินา อุดมการณ์ทุนนิยม อุดมการณ์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศชายเป็นใหญ่ อุดมการณ์เกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง อุดมการณ์ชาตินิยม และอุดมการณ์แห่งวิทยาศาสตร์

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ มากำหนดกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ด้วยทวินันท์ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา จำนวน 6 ด้าน ได้แก่

1. อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น เป็นการกำหนดบทบาท หน้าที่ อำนาจ และฐานะของทุกชนชั้น โดยใช้พฤติกรรม และตำแหน่งหน้าที่การงานเป็นตัวชี้วัด
2. อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นการแสดงให้เห็นถึงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากเงินทุน และสินทรัพย์ รวมทั้งวัดระดับขีดความสามารถของคนอยู่ในประเภทเดียวกันกับวัตถุ หรือให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความรู้สึก ความปรารถนา ความคิด หรือจิตใจ
3. อุดมการณ์ด้านเพศ เป็นการแสดงถึงโครงสร้างของสังคมที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีฐานะที่ด้อยกว่าผู้ชาย มองความสุภาพเรียบร้อยแบบกุลสตรีเป็นคุณสมบัติของผู้หญิงที่ดี ผู้หญิงต้องรักษาวงศ์วงศ์และอยู่ในโอวาทของผู้ชาย
4. อุดมการณ์ด้านความรุนแรง เป็นการแสดงถึงว่าบุคคลใดเข้มแข็ง บุคคลใดอ่อนแอ หรือบุคคลถูกใช้เป็นเครื่องมือ รวมทั้งแสดงถึงความชอบธรรมที่จะใช้ความรุนแรงต่อบุคคลอื่นประกอบด้วย
 - 4.1 ความรุนแรงทางร่างกาย ได้แก่ การใช้กำลังหรืออาวุธทำร้ายผู้อื่นและตนเอง
 - 4.2 ความรุนแรงทางเพศ ได้แก่ การละเมิดทางเพศ การลวนลาม การข่มขืน และการค้าประเวณี
 - 4.3 ความรุนแรงทางจิตใจ ได้แก่ การด่าทอ คุกคาม ข่มขู่ และทอดทิ้ง
 - 4.4 การลิดรอนสิทธิ ได้แก่ การกักขัง หน่วงเหนี่ยว และการควบคุมทางการเงิน
5. อุดมการณ์ด้านชาตินิยม เป็นความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง บ้านเกิด ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติ ถิ่นกำเนิด หมู่ชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกันกับตนเอง จนทำให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเสียสละ ต้องการความสงบ ปลอดภัย และต้องการรักษาเกียรติภูมิของชาติไว้
6. อุดมการณ์ด้านความเชื่อ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนในสังคมเรื่องมนุษย์กับสิ่งอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คน เช่น เทวดา จิตวิญญาณ ผี เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล ได้แก่ พิมพร สุนทรวิริยกุล (2551) ปิยรัตน์ แซ่ฮึง (2557) วันทกนิดา วารีปา (2558) ณัฐธิดา ศิริชัยขงบุญ (2559) และ บัณฑิต ทิพย์เดช (2561) งานวิจัยดังกล่าว ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการใช้ภาษาภาพพจน์ แนวคิดกลวิธีทางวรรณศิลป์ จินตภาพในกวีนิพนธ์ และได้ทราบอุดมการณ์ทางการเมืองที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ ดังสรุปพอสังเขป ดังนี้

พิมพร สุนทรวิริยกุล (2551) วิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์รางวัลดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2547 – 2551 โดยผลการวิจัยพบว่า กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลใช้ภาษาพจน์มากที่สุดคือแบบอุปมา แบบทำความบุคลาธิษฐาน และอุปมาตามลำดับ เพื่อสื่อให้เห็นภาพ และสอดแทรกเนื้อหาที่ดี

ปิยรัตน์ แซ่ฮึง (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : กลวิธีทางวรรณศิลป์กับแนวคิดสันติภาพ ผลการวิจัยพบว่า กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นำเสนอแนวคิดสันติภาพ ได้แก่ แนวคิดสันติภาพกับการปฏิเสธความรุนแรง และแนวคิดสันติภาพกับการอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ผ่านการใช้รูปแบบคำซ้ำ คำคู่ขนาน การตั้งคำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้ภาษาพจน์และสัญลักษณ์

ปีต่อมา วันทกนิดา วารีปา (2558) ที่ได้ศึกษาจินตภาพในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการ์ียา อมดยา ผลการวิจัยพบว่า ผลงานของชะการ์ียา อมดยาที่ได้รับรางวัลซีไรต์ พ.ศ. 2553 จำนวน 36 บท ผู้แต่งใช้คำที่เป็นนามธรรม คำแสดงอารมณ์ คำในภาษาต่างประเทศ โดยแฝงความหมายโดยนัย และใช้ภาษาพจน์บุคลาธิษฐานมากที่สุด

นอกจากนี้ ณัฐธิดา ศิริชัยขงบุญ (2559) ยังได้วิจัยเรื่อง เมืองในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย ผลการวิจัยพบว่า เมืองในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัยนำเสนอภาพเมืองที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคมในแต่ละช่วงเวลาแตกต่างกันไป โดยกวีได้ใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในการนำเสนอภาพเมืองด้วย 6 วิธี ได้แก่ การใช้ฉันทลักษณ์ การใช้คำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การใช้จินตภาพ การใช้เรื่องเล่า และการเสียดสี

รวมถึง บัณฑิต ทิพย์เดช (2561) ที่วิจัยเรื่อง อุดมการณ์ทางการเมืองในกวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์ โดยอาศัยกรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงทฤษฎีวิพากษ์ (CDA) เข้ามาวิเคราะห์ประเด็นอุดมการณ์ผ่านการใช้คำ โดยผลการวิจัยพบว่า กวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์ จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ เพียงความเคลื่อนไหว ของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นาฏกรรมบนลานกว้าง ของ คมทวน คันธนู และใบไม้ที่หายไป ของ จิระนันท์ พิตรปรีชา มีบริบทของการต่อสู้ทางการเมืองจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นภูมิหลัง อีกทั้งกวีผู้สร้างผลงาน ยังเป็นผู้แวดล้อมร่วมสมัยกับเหตุการณ์ดังกล่าว มีการประกอบสร้าง นำเสนอต่อทศวรรษและผลิตซ้ำอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากวีนิพนธ์ที่กล่าวไปข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์กวีนิพนธ์ด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด และกลวิธีการแต่ง ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์งานวิจัยฉบับนี้ได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางสังคม

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางสังคม ได้แก่ ชนกพร อังศุวิริยะ (2551) นกัทร อารีศิริ (2554) สุภาวรรณ ฤทธานนท์ (2554) และธรรมาธิรา ศิริพงษ์วรกุล (2555) งานวิจัยดังกล่าวทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางสังคมที่มีความสอดคล้องและขัดแย้งกันการใช้ภาษา ภาพ และถ้อยคำ เพื่อสื่อถึงอุดมการณ์ และลักษณะของอุดมการณ์ทางสังคมไทยที่พบในวรรณกรรม ดังสรุปพอสังเขป ดังนี้

ชนกพร อังศุวิริยะ (2551) ได้วิจัยเรื่อง "ความเป็นผู้หญิง" ในนิยายสารคดีสาร ในปี พ.ศ. 2491 – 2539 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ โดยผลการวิจัยพบว่า ตัวบทแสดงให้เห็นถึงความเป็นหญิงที่มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นแม่และภรรยาที่สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม 2 อุดมการณ์ ได้แก่ อุดมการณ์ประชาธิปไตย และอุดมการณ์สตรีนิยม

นกัทร อารีศิริ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่นำมาผลิตซ้ำ โดยผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์ไทยมีอุดมการณ์ทางสังคมบรรจุอยู่ได้มากกว่าหนึ่งอุดมการณ์ มีทั้งอุดมการณ์ที่สอดคล้องกัน และอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกัน และเมื่อเปรียบเทียบลักษณะของอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยระหว่างชุดใหม่ กับชุดเดิมพบว่า อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบท ทางสังคม ณ ขณะที่ละครโทรทัศน์เรื่องนั้นได้ถูกนำมาผลิตซ้ำและออกอากาศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ละครโทรทัศน์มิได้ทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของอุดมการณ์ทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมได้อีกด้วย

รวมถึง สุภาวรรณ ฤกษ์คำลั้ง (2554) ได้วิจัยเรื่อง วาทกรรมและการสร้างอุดมการณ์ทางสังคมในสื่อโฆษณาสิ่งพิมพ์ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ โดยผลการวิจัยพบว่า โฆษณาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพประเภทอาหารได้นำหลักจิตวิทยามาใช้ในการผลิตสื่อ และยังมีการใช้ภาษา ภาพ และถ้อยคำเพื่อสร้างวาทกรรมที่มีอิทธิพลต่ออุดมการณ์ทางสังคม และโน้มน้าวใจผู้บริโภค

นอกจากนี้ รมย์ธีรา ศิริพงษ์วรกุล (2555) ยังได้วิจัยเรื่องวรรณกรรมการ์ตูนสำหรับเด็ก และการนำเสนอภาพอุดมการณ์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า อุดมการณ์ทางสังคมที่พบมี 7 ประเภท ได้แก่ อุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์เรื่องพระพุทธศาสนา อุดมการณ์ความรู้ อุดมการณ์การเคารพผู้อาวุโส อุดมการณ์การพึ่งตนเอง อุดมการณ์การอดทน และอุดมการณ์การมีระเบียบวินัย

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า งานวิจัยที่ศึกษาถึงอุดมการณ์ทางสังคมข้างต้น สามารถแสดงถึงลักษณะของสังคมที่ปรากฏในงานต่าง ๆ ได้แก่ นิตยสาร ละครโทรทัศน์ สื่อโฆษณาสิ่งพิมพ์ และวรรณกรรมการ์ตูน ทำให้เห็นภาพของอุดมการณ์ทางสังคมที่กว้างขวาง อาทิ อุดมการณ์ชาตินิยม อุดมการณ์ปีศาจไทย หรืออุดมการณ์อื่น ๆ ที่อาจปรากฏในงานต่าง ๆ ได้มากกว่า 1 อุดมการณ์ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวล้วนมีประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเพื่อศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมต่อไปได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอะวอร์ด ในปี พ.ศ. 2551 – 2560 รวมทั้งหมด 16 เล่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของกวีนิพนธ์และอุดมการณ์ทางสังคม เพื่อสร้างแบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การนำเสนอ และแนวคิด ดังรูป

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง ของ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ

ภาพที่ 3.1 แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านลักษณะรูปแบบของกวีนิพนธ์

2. แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคม 6 ด้าน ได้แก่ อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ อุดมการณ์ด้านเพศ อุดมการณ์ด้านความรุนแรง อุดมการณ์ด้านชาตินิยม และอุดมการณ์ด้านความเชื่อ ดังรูป

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

เรื่อง ของ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ

ภาพที่ 3.2 แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้ง 2 แบบ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูล แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยอ่านกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลที่ละเล่ม โดยเริ่มต้นอ่านกวีนิพนธ์รอบที่ 1 เพื่อค้นหารูปแบบของกวีนิพนธ์
2. ผู้วิจัยอ่านกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลเล่มเดิม เป็นรอบที่ 2 เพื่อค้นหาลักษณะอุดมการณ์ทางสังคม
3. ผู้วิจัยอ่านกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลเล่มเดิม เป็นรอบที่ 3 เพื่อหาบทกวีที่สอดคล้องกับลักษณะที่ปรากฏทั้งลักษณะ รูปแบบกวีนิพนธ์และอุดมการณ์ทางสังคม
4. ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ทั้ง 2 แบบ ได้แก่ แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ และแบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคม
5. ผู้วิจัยทำการอ่านกวีนิพนธ์เล่มต่อไป โดยดำเนินการตามขั้นตอนข้อที่ 1 – 4 จนครบทั้ง 16 เล่ม

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นตารางแสดงลักษณะ รูปแบบของกวีนิพนธ์ และลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลในแบบบันทึกทั้ง 2 แบบ มาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เรียบเรียงตามประเด็นอุดมการณ์ทางสังคมที่ค้นพบในงานวิจัย และสรุปผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และยกตัวอย่างประกอบ

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะใช้ระยะเวลา 12 เดือน โดยนับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2563

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษารูปแบบ และ
อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2551–2560 จำนวน
16 เล่ม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ตามแนวคิดและทฤษฎีด้านกวีนิพนธ์
ไทย จำนวน 6 ลักษณะ ได้แก่ รูปแบบฉันทลักษณ์ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์
การนำเสนอ และแนวคิด

ตอนที่ 2 ลักษณะอุดมการณ์ทางสังคม จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ อุดมการณ์ด้านการแบ่ง
ชนชั้น อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ อุดมการณ์ด้านเพศ อุดมการณ์ด้านความรุนแรง อุดมการณ์ด้าน
ชาตินิยม และอุดมการณ์ด้านความเชื่อ

ผลการวิจัยพบว่า

ตอนที่ 1 ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

การวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จำนวน 16 เล่ม
ผู้วิจัยพบลักษณะรูปแบบของกวีนิพนธ์ตามแนวคิดและทฤษฎีด้านกวีนิพนธ์ไทย ดังนี้

1. รูปแบบฉันทลักษณ์

รูปแบบฉันทลักษณ์ คือ รูปแบบในการเรียบเรียงคำของผู้แต่ง ซึ่งผู้แต่งได้เลือกใช้
ทั้งรูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม และรูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่ ดังนี้

1.1 รูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้มากที่สุด
จำนวน 12 เล่ม ประกอบด้วย

1.1.1 กลอนแปด ผู้แต่งนิยมใช้คำประพันธ์ชนิดนี้มากที่สุด กลอนแปดมี
จำนวนคำที่มากพอที่จะบรรยายเนื้อหาได้ง่ายกว่าคำประพันธ์ชนิดอื่น และมีการส่งสัมผัสที่ชัดเจน
ในทุกวรรคและทุกบาทตามฉันทลักษณ์ของกลอนแปด มีกวีนิพนธ์จำนวน 9 เล่ม ได้แก่ หัวใจ
ไคโนเสาร์ ของจามรี ต้นไฟทูลย์ดีธิ ความตายของสันติสุข ของอังการ จันทาทิพย์ นัยน์ตาของโค
เสียงทวย ของวิสุทธิ ขาวเนียม ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน ของอาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ

ระหว่างทางกลับบ้าน ของอังคาร จันทาทิพย์ รากของเราเงาของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม
บ้านไม่มีใครอยู่ ของ อังคาร จันทาทิพย์ สถานการณ์ปกติ ของ บัญชา อ่อนดี และโลกหมุนเร็วขึ้น
กว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเทศกมล

ตัวอย่างจากบทประพันธ์ในกวีนิพนธ์ เรื่อง นัยน์ตาของโคเลียงทาย ว่า

“...จบประโยชน์ท่านายพราหมณ์ฝ่ายหลวง
ดาวหลายดวงในดากี้จ้านาน
ฤกษ์มงคลของประเทศเกษตรกรรม
แผ่สำราญปีติกสิกร
ธัญชาติกำเข้เต็มหามคู่
ถูกหว่านสู่ดินลานผาลพลิกก้อน
ขวัญประดับท้องทุ่งยั้งรวงพร
มหาชนรีบร้อนแย่งเก็บครอง...”

(วิสูตร ขาวเนียม, 2559, น. 56)

ตัวอย่างบทประพันธ์จากกวีนิพนธ์เรื่อง ร้านหนังสือนิยายที่ชายแดน

“...โถมงามทั้งร่างกลางซากมอด
แขนสอดคอดกายเจ้าอสูร
ยังเห็นภาพเวทนาอาดูร
ยิ่งพอกพูนทุกข์โศกวิโยคครัน
เด็กเด็กในสมรภูมิทั้งหลาย
มีหนังสือเทพนิยายไว้ปลอบขวัญ
จากเสียงบี้มขมขู่อยู่ทุกวัน
ท่ามกลางหมอกควันอันน่ากลัว...”

(อาชญาสิทธิ ศรีสุวรรณ , 2553, น. 23)

ตัวอย่างบทประพันธ์จากกวีนิพนธ์เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม

“... ระหว่างที่พักกับปากซอย
เงาใครใหญ่ค่อยลอยเข้าหา
ไร้คนผู้รู้จักทักทายมา
เอาแต่เดินไปข้างหน้ากันท่าเดียว
รอบร้านที่เราไม่เคยซื้อ

เคี้ยวหมู่งในมือถือข้าวเหนียว
หอมจนกระเพาะเต้นบิดเกลียว
อดไว้ไม่เหลียวเคี้ยวเลอะ...”

(กฤตย์ดิศร กรเทศกมล, 2552, น. 37)

1.1.2 แบบผสม ผู้แต่งได้มีการเลือกใช้วิธีการเรียบเรียงคำที่มากกว่ากลอนแปด เพียงชนิดเดียว คือ มีการผสมผสานทั้งการใช้กลอนแปด กลอนสี่ โคลงสี่สุภาพ กาพย์ยานี และ กาพย์ฉบังในการแต่ง มีจำนวน 3 เล่ม ได้แก่ หัวใจห้องที่ห้า ของอังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของ วิสุทธิ ขาวเนียม และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของบัญชา อ่อนดี

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่แต่งด้วยกลอนสี่ จากกวีนิพนธ์เรื่อง บางคนอาจเดิน
สวนทางเราไป

“...เลาะข้าม ลำโพง
ลมคำ ล่องของ
แม่น้ำ ทำนอง
ฟองเมฆ เสกมนตร์
หัวใจ ไถ่ถาม
บุ้งทาม ถนน
นกคู่ ผู้คน
สายฝน ตะวัน ...”

(บัญชา อ่อนดี, 2559, น. 37)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ข้างต้น ผู้แต่งได้ใช้กลอนสี่ในการเรียบเรียงคำ โดยยังคงมีรูปแบบเป็นไปตามฉันทลักษณ์เดิม

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่แต่งด้วยโคลงสี่สุภาพ จากกวีนิพนธ์ เรื่อง หัวใจ
ห้องที่ห้า

“...ข้าวบน ผลพฤษไฉ่ เกลือขวา
‘ดาวช่าง’ ทายทางปลา เปลี่ยนซ้าย
ดวงใดสุขโสกา ผลเพียบ พูนนา
ใดเผื่อนั้นแพงร้าย พืชร้างแรมผล...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 154)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ข้างต้น ผู้แต่งได้ใช้โคลงสี่สุภาพในการเรียบเรียงคำ โดยยังคงมีรูปแบบเป็นไปตามฉันทลักษณ์เดิม

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่แต่งด้วยกาพย์ยานี จากกวีนิพนธ์เรื่อง ลมมลายู

“...แล้วฟ้าก็ปรากฏ ทรหดแห่งปีกเปรี๊ยะ
อินทรีโตนดาเดียว อวดกรงเล็บอาบตะวัน
โฉบฉีกโตนดาเดียว คู่ดาหมายเหยื่อสดมัน
นกเขาวาขัน รู้สาวกลิ่น บินซ่อนกาย...”
(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2553, น. 76)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ข้างต้น ผู้แต่งได้ใช้กาพย์ยานี ในการเรียบเรียงคำ โดยยังคงมีรูปแบบเป็นไปตามฉันทลักษณ์เดิม

ตัวอย่างคำประพันธ์ที่แต่งด้วยกาพย์ฉบัง จากกวีนิพนธ์เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป

“... บางคนอาจใช่ คล้ายรู้จัก สวนทางต่างมาพัก
ผ่านเลย เคยเห็น เย็นชา
ร่วมทางกลางเมืองไป-มา ร่วมโลกโชคชะตา
ใกล้ตัว ใกล้ตา ใกล้ใจ ...”
(ปัญญา อ่อนดี, 2559, น. 98)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ข้างต้น ผู้แต่งได้ใช้กาพย์ฉบัง ในการเรียบเรียงคำ โดยยังคงมีรูปแบบเป็นไปตามฉันทลักษณ์เดิม

1.2 รูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่ คือ ผู้แต่งเรียบเรียงคำโดยไม่มีข้อบังคับใดในการแต่ง ไม่ว่าจะเป็นจำนวนคำ การสัมผัส จังหวะ แต่จะแบ่งเนื้อความออกเป็นวรรคเป็นตอน เพียงแต่วรรคตอนเหล่านั้นไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว หรือเรียกว่า กลอนเปล่า โดยพบจำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชากริย์ยา อมตยา สก๊อย ของสมหญิง และเราอยู่คนละฟากของภูเขา ของ เตือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ

ตัวอย่างกลอนเปล่าที่พบในกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี

“...หนังสือหนึ่งเล่ม

ต้องใช้อักษรที่ล้านตัว

ต้องใช้ความรู้สึกที่แสนความรู้สึก

ต้องใช้เหตุผลที่หมั่นเหตุผล

ต้องค้นคว้าที่พันชั่วโมง

ต้องกลั่นกรองที่ร้อยรอบ

ต้องขบคิดที่ล้ำค้ำ

ต้องใช้กระดากที่พันหน้า

ต้องตัดต้นไม้อันร้อยต้น

ต้องเสียหยาดเหงื่อที่หยด

เพื่อบรรจุ ความว่างเปล่าของเรา ...”

(ชากริย์ยา อมตยา, 2558, น. 7)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ ผู้แต่งได้เรียบเรียงคำโดยแบ่งเป็นวรรคที่ไม่มีการกำหนดจำนวนคำที่แน่นอน มีความสั้น-ยาวแตกต่างกันไปในแต่ละสำนวน ซึ่งมีตั้งแต่ 11 บรรทัดครึ่งหน้ากระดาษ ร้อยกว่าบรรทัด และหลายหน้าจบ

ตัวอย่างกลอนเปล่าที่พบในกวีนิพนธ์เรื่อง เราอยู่คนละฟากของภูผา

“...พลันมัจจุราชกวนมหาสมุทรเดือดพล่านพุดล่งเป็นคลื่นบ้า

จิกหัวมนุษย์นับแสนแสนลากลงก้นน้ำจนขาดใจไม่เวทนา

เสียงร่ำไห้ก้องดังสุดขอบฟ้า

ทะเลยิ่งเต็มไปด้วยหยาดน้ำตา...”

(เดือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ, 2551, น. 18)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ ผู้แต่งได้เรียบเรียงคำในแต่ละวรรคมีจำนวนคำที่ไม่แน่นอน คือมีตั้งแต่ 4 – 18 คำ

ตัวอย่างกลอนเปล่าที่พบในกวีนิพนธ์เรื่อง สก๊อย

“...ฉันหวัดเสียงหัวเราะประสานกับเด็กหนุ่มผู้สพสมกับความเร็ว

ทุกวัตถุถูกระชากลากดึงตามมา

เหมือนกระดาษถูกควัดเป็นซีกเส้น

ฉันรู้...

ในความเลือนราง
ทุกสิ่งสูญชื่อเรียก สิ้นมูลค่า
จากสายพรมัวของเรา
คลุหาสน์กับบ้านมุงสังกะสีไม่แตกต่างกันนัก...”

(สมหญิง, 2558, น. 110)

จากตัวอย่างบทประพันธ์ ผู้แต่งได้เรียบเรียงคำมีจำนวนวรรคไม่เท่ากัน บาง
บทมี 3 วรรค บางบทมี 12 วรรค โดยในแต่ละวรรคมีจำนวนคำที่ไม่แน่นอน ตั้งแต่ 2 – 14 คำ สลับกัน
ไป จนครบ 59 บรรทัด

1.3 รูปแบบผสมผสาน ผู้แต่งเรียบเรียงคำด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์ดั้งเดิม และ
รูปแบบสมัยใหม่ พบจำนวน 1 เล่ม ได้แก่ นครคนนอก ของพลึง เพียงพิรุฬห์ ซึ่งผู้แต่งได้เลือกใช้คำ
ประพันธ์รูปแบบ โคลงสี่สุภาพที่มีลักษณะแบ่งเป็นบาทที่ 1-3 มี 7 คำ และบาทที่ 4 มี 9 คำ หนึ่งบท
มีจำนวนทั้งหมด 30 คำ กาพย์ฉบัง และกลอนเปล่าที่แต่ละวรรคมีจำนวนคำที่ไม่เท่ากัน
โดยมีจำนวนคำ ตั้ง 7 – 13 คำ ดังตัวอย่าง

“... ภายหนึ่งเคลื่อนหล่อเลี้ยง	อีกหลาย
ข้ามเขตแดนมาหมาย	มันไว้
งานหนักจักปลดปล่อย	ปมเชื่อง
ทุกข์แห่งทุกข์ยากได้	เสร็จสิ้นที่หนอ...”

(พลึง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 64)

“...จักรยานสองคันบรรทุกความฝันเต็มพิภพ
ล้อหมุนเจียบเจียบตามกันมาจากอีกซีกโลก
สักก็คนคาดหวังมีจักรยานคู่ใจสักคัน...”

(พลึง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 24)

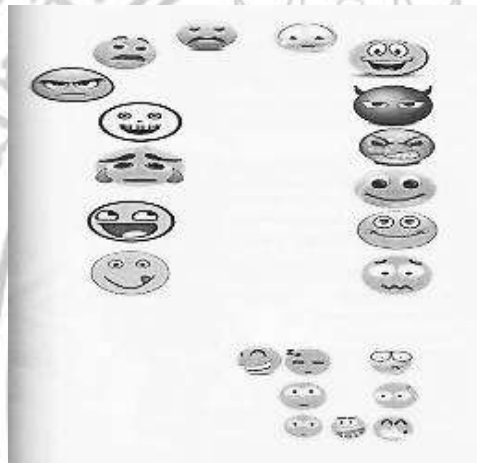
“... ชายโตนเลียงว้าวชื่อชิง คลายเชือกตรึง
ลูกว้าวกระโดดฝั่งทะเลลังลาน...”

(พลึง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 92)

นอกจากนี้ พลัง เพ็ญพิรุฬห์ ยังได้ใช้การเรียบเรียงคำในลักษณะใหม่ โดยใช้ทำนองเพลงแรพ มาผสมผสานในการแต่ง และการเขียนแบบวรรณรูป โดยการนำคำมาวางเรียงเป็นภาพเพื่อเน้นให้ภาพปรากฏต่อสายตาผู้อ่าน ดังตัวอย่าง

“... โย...อา..อา...โอ้อ่านาจ กำเนิดในรัฐชาติ
กำเนิดในโลกธาตุ ไม่บอกไม่รู้ไม่บอกไม่รู้นี้มัน
โรคประหลาด นี่มันโรคระบาด นี่มันอุกอาจ
มันป่าวประกาศว่าจงมาดูจงมาฟังดู จงมองให้...”

(พลัง เพ็ญพิรุฬห์, 2560, น. 170)

(พลัง เพ็ญพิรุฬห์, 2560, น. 19)

2. การใช้ถ้อยคำ

การใช้ถ้อยคำ ผู้แต่งมีวิธีการในการวางใจคำโดยการเล่นสัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ เพื่อเร่งจังหวะในการอ่านให้เรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และเพื่อให้เกิดความไพเราะในการอ่าน ซึ่งพบจำนวน 13 เล่ม ได้แก่ หัวใจไดโนเสาร์ ของจามรี ดันไฟทอร์ยัฒติ ความตายของสันติสุข ของอังการ จันทาทิพย์ นัยน์ตาของโคเสียงทวย ของวิสุทธิ ขาวเนียม ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน ของอาชญาสัทธี ศรีสุวรรณ ระหว่างทางกลับบ้าน ของอังการ จันทาทิพย์ รากของเรา เงามของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม บ้านไม่มีใครอยู่ ของอังการ จันทาทิพย์ สถานการณ์ปกติ ของบัญชา อ่อนดี และโลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของกฤตย์ศิธร กรเทศกมล ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ซากาเรีย ยา อมตยา สก๊อย ของสมหญิง เราอยู่คนละฟากของ ภูเขา ของ เตือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ และ นครคนนอก ของพลัง เพ็ญพิรุฬห์ ซึ่งลักษณะที่พบดังนี้

“...คิดว่าคราใดจะได้เจอพี่อีกซักครั้ง”

กระทืบเบรกด่ำรัวผิวเม็ย

อึเอ๋ย! อึอ่าว! ไป

รถเมล์เร่เร่

เสา^๕ดิน^๕พิน^๕ทะ^๕ด^๕พ^๕ใหม่

โปะสีซ่อนคราภาพใน

จำเจจำใจจำยอม...”

(พลั้ง เพียงพิรุพณ์, 2560, น. 21)

“...เพลิงไหม้วัชรรับอรุณการสัจย์”

ลมช่วยร่ายระรินกลิ่นซากใหม่

ละอองควันสีขุ่นยังกรุ่นไ

ทิ้งร่องรอยเปลวไฟในราตรี

นั่น ฝูงชนและเห็นเป็นกลุ่มกลุ่ม

มาชมนมรมรอบขอบพื้นที่

เจ้าของร้านรำไห่ ทำงิด

หมดตัวแล้วคราวนี้อัคิภัย...”

(อาชญาสีทธี ศรีสุวรรณ, 2553, น. 22)

“...ไร้อำนาจจากกรังน้ำเรงขาม

เป็นตำนานยิ่งใหญ่แต่ในนาม

ในท่วงทำนองสง่างามในความตาย

หากสักเปรงจรคดงบรรจบัด

กระดุกสัตว์หาสิ่งซึ่งสูญหาย

พบผงดินปลิวตกจากอกซ้าย

พร้อมความหมายหลงเหลือจากเมื่อวาน...”

(จามรี ตันไพฑูรย์ศิริ, 2555, น. 4)

2.2 การเล่นสัมผัสพยัญชนะ หรือ การเล่นสัมผัสอักษร ผู้แต่งมีการเล่นจังหวะของคำโดยการซ้ำพยัญชนะในวรรคเดียวกัน ดังตัวอย่าง

“... ในยามตะวันตกแสงทาบทับทั่วหมู่บ้าน
หัวใจฉันสัมผัสผิวนอนสีขาวโรยด้วยกรวด ก้อนหิน
และต้นหญ้าที่แซมขึ้นท่ามกลางทางเดิน
ถึงกลิ่นยาสูบมอดไหม้ในมวนใบจาก
และควันพวยพุ่งจากเตาถ่าน
โอ กระต่อน้อยแสนรักได้หลังคามุงจาก
วัยเยาว์อันแสนไกลพร่างพรายด้วยดวงดาว
กระซกหัวใจฉันแทบหลุดจากร่าง
ด้วยความอาลัยอาวรณ์คิดถึงเจ้า...”

(ชะกรีย์ยา อมาตยา, 2558, น. 15)

“... ‘ข้าพเจ้าเหมือนอยู่ในความฝัน’
โผ้นเพ็ญจันทร์จับขอบฟ้าเรือปรากฏ
โค้งงอเส้นสันเขาเงาเคี้ยวคด
หมอกหมยหยด ขวงเมฆขาววิบวาวกระเซ็น...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 91)

“...แล้วฟ้าทั้งผืนก็ตื้นล้น
กระทำวัฏเบญจขมลิ้มสะดุด
เมื่อเมฆเลือดเดือดคลั่งยาวยิ่งหยุด
กระซกหวังบริสุทธิ์ปลิวกระจาย...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2553, น. 65)

2.3 การนำคำที่ใช้ในสังคมออนไลน์มาประกอบในเรื่องราว หรือบทกวี ผู้แต่งนำเครื่องหมาย แฮชแท็ก หรือ # มานำหน้าคำหรือประโยคในเนื้อหา ซึ่งปรากฏในกวีนิพนธ์เรื่อง นครคนนอก ของ พลัง เพ็ญพิรุฬห์ ว่า

“... ตื่นแล้ว

#ยิ้มหน่อยนะตะเอง#เพลงส่งไปใหม่แล้วไง#ให้ของขวัญ

#วันแสนสุข#กูกี้กัก#ซิกซิด#มันมันคุณนาย...”

(พลัง เพียงพิรุพท์, 2560, น. 37)

3. การใช้ภาพพจน์ ผู้แต่งได้มีการสร้างภาพให้เกิดขึ้นกับผู้อ่านบทกวี 8 ลักษณะ ดังนี้

3.1 อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยผู้แต่งได้นำมาใช้ในการเปรียบเทียบสิ่งที่ตนเองคิด เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้น โดยพบจำนวน 8 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะการีย์ยา อมตยา หัวใจห้องที่ห้า ของอังคาร จันทาทิพย์ นครคนนอก ของพลัง เพียงพิรุพท์ บ้านไม่มีใครอยู่ ของอังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของวิสุทธิ ขาวเนียม โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ศิสร กรเศกมล รากของเราเงาของโลก ของสุขุมพจน์ คำสุขุม และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของบัญชา อ่อนดี

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้เปรียบเทียบความคิดของคนเหมือนปีศาจที่หาทางหนีจากที่ขัง เพื่อแสดงให้ผู้อ่านเข้าใจถึงการสร้างกวีสักบทหนึ่งล้วนเกิดจากความคิดที่ซ่อนอยู่ในตัวผู้เขียน ว่า

“... บทกวีเดินทางของมันเอง

ผมเคยพูดเช่นนั้นกับตัวเอง

การรอนแรมของความคิด

การเดินทางของบทกวี

จากรอยหยักในหัว

ไหลเลื่อนมาทางแขน

ดูปีศาจซึ่งปรารถนา

หลุดจากกรงที่คุมขัง...”

(ชะการีย์ยา อมตยา, 2558, น. 8)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้มีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง เช่น ความตายคล้ายหมอกฝน หมอกเหมือนหมอกในตาแม่ ว่า

“... หม่นหมอกเหมือนม่านหมอกในตาแม่
หมอกที่กลั่นหยาดแต่หยดน้ำตาใส

.....
ภารกิจ ชายแดนได้ ไซ้ไหมแม่?...

หวาดหวั่นแผ่มาความตายคล้ายหมอกฝน...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2555, น. 63)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง นครคนนอก ผู้แต่งได้เปรียบเทียบผู้โดยสารที่เกิด
อุบัติเหตุ ส่งเสียงเจ็บปวดราวกับเสียงของคนที่ถูกเขี่ย ว่า

“... คนโดยสารเต็มคันร้องโอดโอย
ดุเสียงเขี่ยโบยอนาถา
สูญเงินชดใช้เต็มอัตรา
จำลำบากตาหน้าเข้าตาจน...”

(พลัง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 30)

3.2 **อุปลักษณ์** คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง โดยพบในกวีนิพนธ์
ไทย จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ เรื่อยคนฟากของภูผา ของเดือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ นักร้องดาของโค
เสียงทวย ของวิสุทธิ ขาวเนียม ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน ของอาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ โลก
หมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของกฤตย์ศิธร กรเศกมล รากของเราเงาของโลก ของสุกษมพจน์ คำสุขุม และ
ระหว่างทางกลับบ้าน ของอังคาร จันทาทิพย์

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง เรื่อยคนละฟากของภูผา ผู้แต่งได้เปรียบเทียบฝน
ที่ตกกระหน่ำอย่างหนักเป็นเหมือนโคลงช้างที่กำลังบ้าคลั่ง ว่า

“...เรายู่นยอดเขากลางป่าโบราณในม่านเมฆหม่น
มองทิศบูรพา มหาวายุคือโคลงพญาช้างสาร
ฟาดวงฟาดงาสูบทะเลลั่งฝน
พ่นน้ำท่วมทันแผ่นดินปักยได้...”

(เดือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ , 2551, น. 18)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน ผู้แต่งได้เปรียบ
ร้านหนังสือในเรื่องเป็นโลกของความฝันที่เด็ก ๆ นึกถึง ว่า

“...ร้านหนังสือคือโลกแห่งความฝัน
ภาพนอกนั้นเหตุร้ายกระจายทั่ว
สุดท้ายโลกความฝันพลันหมองมัว
เพราะคนชั่วเฝ้าอดจนวอดวาย...”

(อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ, 2553, น. 23)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง นัศย์ดาของโคเสี่ยงทาย ผู้แต่งได้เปรียบเทียบจาก
เสี่ยงทายของโคว่ากินสิ่งใดย่อมเป็นสัญญาณบอกความอุดมสมบูรณ์ของการเกษตรในประเทศ ว่า

“...สิ่งซึ่งพระ โคกินจากถาดทอง
คือสัญญาณเรื่องรองของแผ่นดิน...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2559, น. 56)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่องระหว่างทางกลับบ้าน ผู้แต่งเปรียบความรักเป็น
บทกวีของชีวิตพ่อ

“...ความรักคือบทกวีของชีวิต
พ่อประคิดประคองถ้อยคำได้...
ลึกซึ้ง ทรงจำ สัมผัสใจ
สัมผัสในคือลูกพันผูกร้อย...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2561, น. 21)

3.3 บุคลาธิษฐาน คือ การทำให้สิ่งหนึ่งทำกริยาอาการเหมือนมนุษย์ โดยมีผู้แต่ง
นำมาใช้ จำนวน 5 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกริย์ยา อดทยา ความตายของสันติสุข
ของอังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของวิสุทธิ ขาวเนียม โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของกฤตย์ดิสร
กรเกษมกล และรากของเรา เงามของโลก ของสุชุมพจน์ คำสุขุม

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ลมมลายู ผู้แต่งได้นำอาการของคนไปใช้กับสีสัน
ของดอกไม้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีความรู้สึกเช่นเดียวกับคน สีดอกไม้ที่สดใสกลับดูเศร้า
หมอง ร้องไห้และโน้มกิ่งลงมายังพื้นดิน ว่า

“... อยู่ดีดีสี่พันพันไม้หอม
ที่รายล้อมรอบบ้านหวานเสมอ
ก็เสิร์ฟชดชมขึ้นสระอื่นเพื่อ
ร่วงละเมอร้าอดชบแผลดิน...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2553, น. 89)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ความตายของสันติสุข ผู้แต่งได้ให้ชื่อ ‘สันติสุข’
ทำอาการเหมือนคน ได้แก่ โปรรยัม ปลุก ปลุก ตระเวน ขี้เก็ก ยั่ว เป็นต้น ว่า

“... ‘สันติสุข’ บางที “ช่างขี้เก็ก!”
แต่โหวกเหวกยั่วก็ครา ก็ฮาครืน!...”

.....
จากที่นี้สู่ที่นั่น ‘สันติสุข’
โปรรยัมปลุกโลกจากโลกอันแสนโศกเศร้า
งดงาม ง่ายง่าย พลั้วพรายเงา
จนล่วงเข้านาที่สุดท้ายอย่างคายเดียว...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2554, น. 4)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้เลือกให้
สิ่งไม่มีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนคน เพื่อให้ย้าให้ผู้อ่านสัมผัสถึงความรู้สึกของเรื่องราว ได้แก่
กำแพงร้องไห้ บทกวีเดินทาง ความเจ็บปวดหวัระ เป็นต้น

“... บทกวีเดินทางของมันเอง
และมันเรียกร้องให้ผมออกไปหาผู้คน
บนท้องถนนของชีวิต...”

(ชะการีย์ยา อมตยา, 2558, น. 9)

“...ความเจ็บปวดเยือกทักทาย

.....
ความเจ็บปวดหวัระลั่นไต้ฉันทัน

.....
ความเจ็บลึ้มกะมำกับพื้น
แต่มันยังหวัระไม่หยุดหย่อน...”

(ชะการีย์ยา อมตยา, 2558, น. 13)

“...ข้าพเจ้าเห็นกำแพงกำลังร้องไห้
ด้วยความหวาดหวั่นและความโศกสลด
คำคืนกลายเป็นนายคุก
คุมขังหมู่บ้านของเราตกในความมืด...”

(ชะกาเรียฮ์ยา อมตยา, 2558, น. 29)

3.4 ประพจน์ เป็นการใช้คำหรือสิ่งที่ตรงข้ามกันมาอยู่ด้วยกัน โดยผู้แต่งได้นำมาใช้จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ เราอยู่คนละฟากของภูเขา ของเตื่อนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ บ้านไม่มีใครอยู่ ของอังคาร จันทาทิพย์ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกาเรียฮ์ยา อมตยา และหัวใจห้องที่ห้า ของอังคาร จันทาทิพย์

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง เราอยู่คนละฟากของภูเขา ผู้แต่งได้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน เพื่อเพิ่มความรู้สึกของผู้อ่าน เช่น สุข-ทุกข์ ว่า

“...เราจารึกความสุขและความโศก...
ด้วยเสื่อแลสุขปนเป...”

(เตื่อนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ, 2551, น. 19)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง บ้านไม่มีใครอยู่ ผู้แต่งได้นำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ด้วยกัน เพื่อเพิ่มความหมายให้มนัสนักมากยิ่งขึ้น เช่น ความตาย-ชีวิตชีวา เกิด-ปลงชีพ ว่า

“...เกิดที่อื่น พ่อ แม่ปลงชีพตรงนี้...
ความตายคือนชีวิตชีวามาสู่บ้าน...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 46)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้นำสิ่งที่มีความหมายตรงข้ามกันมาใช้เพื่อกระตุ้นความนึกคิดของผู้อ่าน เช่น สว่างกับมืด เห็นกับไม่เห็น ว่า

“...ยี่ครูปทรง โยรูปปลักษณใดสักอย่าง
ด้านสว่าง มีดใหม่ เห็น ไม่เห็น
เรียบง่าย ยอกย้อน ร้อนหรือเย็น
นอกเหนือกรอบ ในกฎเกณฑ์ จะขัดเกลา...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 34)

ตัวอย่างจากวินิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้กล่าวถึงสิ่งที่ตรงข้ามกัน เพื่อให้ผู้อ่านไม่หลงลืมสิ่งที่ตรงข้ามกัน เช่น คนโง่กับคนฉลาด คำถามกับคำตอบ ว่า

“...ท่ามกลางคำตอบ ฉันคือคำถาม

ท่ามกลางคู่รัก ฉันคือเพเลกิริยา

ท่ามกลางนักปราชญ์ ฉันคือคนโง่

ท่ามกลางกวีฉันคือคนไป...”

(ชากริย์ยา อมตยา, 2558, น. 54)

3.5 ปฏิพจน์ คือ การใช้คำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้วหรือไม่ต้องการคำตอบ เพื่อให้ผู้อ่านได้ติดตาม โดยพบจำนวน 4 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกริย์ยา อมตยานครคนนอก ของพล้ง เพียงพิรุฬห์ ร้านหนังสือเทพนิยาย ที่ชายแดน ของอาชญาสัทธี ศรีสุวรรณ และบ้านไม่มีใครอยู่ ของอังการ จันทาทิพย์

ตัวอย่างจากวินิพนธ์จากเรื่อง ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน ผู้แต่งใช้การตั้งคำถามใน บทกวี เพื่อให้ผู้อ่านขบคิดหาคำตอบ ได้แก่ การถามว่าใครเป็นคนทำลายฝันของเด็กใครเผาร้านหนังสือ ว่า

“...ใครหนอที่ดับฝันเด็กเด็กสลาย

ใครกันหนอใจดำเผาทำลาย

.....

ใครหนอใจดำมาทำลาย...”

(อาชญาสัทธี ศรีสุวรรณ, 2553, น. 23)

ตัวอย่างจากวินิพนธ์จากเรื่อง บ้านไม่มีใครอยู่ ผู้แต่งได้ตั้งคำถามไว้เพื่อสอบถามเกี่ยวกับบ้านที่ไม่มีคนอยู่เหมือนเดิมยังคงเรียกบ้านไหม หรือ ใครจะดูแลบ้านหลังจากที่ทุกคนกลับ ว่า

“...แต่ละห้อง ก้าวผ่าน บานประตู

ร้างคนอยู่ ยังเรียกว่า ‘บ้าน’ ไหม...

.....

เอ๋ยเรือนไหนใครจะอยู่ ใครดูแล?! ...”

(อังการ จันทาทิพย์, 2556, น. 45-46)

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้มีการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้อ่านคิดและตอบคำถามตามกวีที่กำลังเล่าเรื่องอยู่ ว่า

“...เพื่อน! หากวันหนึ่งฉันตาย
แก จะมาเยี่ยมเยียนฉันไหม
แกจะยังจำบทกวีของฉันได้หรือเปล่า...”

(ชากริย์ยา อมตยา, 2558, น. 10)

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง นครคนนอก ผู้แต่งใช้การตั้งคำถามที่รู้คำตอบ อยู่แล้ว เพื่อตอกย้ำความรู้สึกของคนขายไข่ปิ้งที่ขายไม่ได้ ว่า

“...“คนไม่กิน ไข่ปิ้งกันแล้วหรือ”
ส่งเสียงกรืออออื่อน้ำลายขม
มันแห้งแข็งบนตะแกรงไม่นิยม
รสชาติคงไม่สมกับเมืองแมน...”

(พลัง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 81)

3.6 การกล่าวหาความ คือ การอ้างถึงบุคคล สถานที่ เหตุการณ์สำคัญ มาประกอบการแต่ง โดยพบจำนวน 3 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชากริย์ยา อมตยา หัวใจห้องที่ห้า ของอังคาร จันทาทิพย์ และนครคนนอก ของ พลัง เพียงพิรุฬห์

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง หัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้ทำความถึงสถานที่ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้ และบ้านเกิดของทหาร เช่น ตาเนาะปูเต๊ะ (ยะลา) บูด(นราธิวาส) ภูพานคำ (ขอนแก่น) หนองบัวลำภู ว่า

“... ‘ตาเนาะปูเต๊ะ’ : แผ่นดินสีขาว
อีกครั้งคราวซบเลือดไหล
‘บูโด’ สะเทือนระเบิดสะท้าน ‘ภูพานคำ’
‘หนองบัวลำภู’ ร้าวกับข่าวร้าย...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 74)

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง นครคนนอก ผู้แต่งใช้การเท่าความในการบรรยายยุคสมัย โดยนำชื่อบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น มิตรชัย ปัญชา เพชรา เชาวราช ว่า

“... สมัย มิตร เพชรา โด่งดังทั่ว
การต่อสู้อีกครั้งกับครอบครัว...”

(พลัง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 31)

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งมีการอ้างถึงบุคคลได้แก่ ชิดิย์ (ผู้เฒ่าที่เคารพของชนเผ่าชัวยิด) โคลัมบัส ยูลิสซีส มาประกอบในเนื้อหา ว่า

“...โอ ดวงวิญญาณแห่งบรรพบุรุษ
ชิดิย์ ถ้าท่านยังอยู่เฉกเช่นวันวาร
การใดที่ฉันและผู้คนของเรา
ควรดักกระทำและไม่ควรกระทำ...”

(ชากริย์ยา อมตยา, 2558, น. 21)

“...มันต้องมีอะไรสักอย่างในจักรวาลนี้
ที่พลัดหลงไปจากมิติกาลเวลา
อะไรสักอย่างที่โคลัมบัสและยูลิสซีสตรวจสอบ
อะไรสักอย่างที่นักดาราศาสตร์กรีกและอาหรับมิได้ค้นพบ...”

(ชากริย์ยา อมตยา, 2558, น. 31)

3.7 **อติพจน์** คือ การกล่าวเกินความจริง เพื่อกระตุ้นอารมณ์ของผู้อ่าน โดยผู้แต่งนำใช้ จำนวน 1 เล่ม ได้แก่ บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของปัญญา อ่อนดี โดยผู้แต่งได้กล่าวเรื่องราวที่เกินจริงในการแสดงถึงการขยายความนิยมของโลกออนไลน์ในสังคมที่สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นมากกว่าการเกิดสึนามิ หรือชิปนาวูธ ว่า

“... ‘โลกเสมือน’ เคลื่อนบังโลกทั้งใบ
อานุภาพเหนือกว่าสึนามิ
หมกมุ่นมานานคิที่จูบไหว
ท่ามความเงิบชะเยียบหลอนโลกออนไลน์
แรงถล่ม ‘wi-fi’ เกินไซโคตอน
เคลื่อนนี้วคล้ายยังชิปนาวูธ...”

(ปัญญา อ่อนดี, 2559, น. 61-62)

3.8 **ศัพท์** คือ การเลียนเสียงธรรมชาติโดยใช้เสียงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือที่ได้ยิน ซึ่งปรากฏในกวีนิพนธ์ เรื่อง นครคนนอก ของ พลัง เพ็ญพิรุฬห์ ที่กล่าวถึงเสียงเกียร์รถ ว่า

“...กร๊อคกราดศาตเกียร์เลียคลัช
หัวสะบัดซัดสายใจเสีย
กระพืบเบรกดำรั้วผิวเมีย
อื้ออื้ออื้ออ้อว่าไป...”

(พลัง เพ็ญพิรุฬห์, 2560, น. 21)

4. **การใช้สัญลักษณ์** เป็นการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งจนเกิดเป็นความเข้าใจร่วมกัน หรือเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นสากล คนทุกคนรับรู้ พบในกวีนิพนธ์ 2 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกริย์ยา อมตยา และหัวใจโคโนเสาร์ ของจามรี ตันไพฑูรย์ดี

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์ เรื่อง หัวใจโคโนเสาร์ ผู้แต่งได้มี การใช้สัญลักษณ์สื่อถึงยุคสมัย โดยใช้โคโนเสาร์ที่เป็นสัตว์ดึกดำบรรพ์ ว่า

“...ผ่านข้ามยุคขึ้นขงเพียงโครงร่าง
ไร้อำนาจจากร่างน่าเกรงขาม
เป็นตำนานยิ่งใหญ่แต่ในนาม
ในท่วงทำนองสว่างในความตาย...”

(จามรี ตันไพฑูรย์ดี, 2555, น. 4)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้ใช้สัญลักษณ์แทนความหมายในบทกวี อันหมายถึงความหวัง อิสราภาพ และการเริ่มต้นใหม่ ได้แก่ นกพิราบ ต้นมะกอก ดอกพลับพลึงสีขาว และแสงแดด ว่า

“...นกพิราบและต้นมะกอก
ดอกพลับพลึงสีขาว
และแสงแดดยามเช้า
บทกวีของเราจะจับขาน

.....

มันไม่ใช่หนันทานได้แสงดาว
หรือความฝันได้แสงแดด...”

(ชะกริย์ยา อมตยา, 2558, น. 97)

5. การนำเสนอ เป็นวิธีการเสนอเรื่องให้แก่ผู้อ่าน ผู้วิจัยพบว่าลักษณะการนำเสนอ กวีนิพนธ์ทั้ง 16 เล่ม เป็นการนำเสนอโดยผู้แต่งเป็นผู้บอกเล่า หรือบรรยายเหตุการณ์ด้วย ประสบการณ์ตนเอง แม้ว่าจะมีการสร้างชื่อตัวละครขึ้นมา แต่ผู้แต่งยังคงเป็นผู้รู้เหตุการณ์ทุกอย่าง

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้ให้ตนเองเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ ทั้งหมด ว่า

“... สะดุ้งตื่นขึ้นพบว่า ชำร่อนให้!...

ธารน้ำตาบ่าไหลยังไม่แห้ง

ขยับร่างทั้งร่างก็อ่อนแรง

ดวงใจเล่าก็ราวแสงน้ำหล่อเลี้ยง...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 62)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง สก๊อย ของสมหญิง ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์และ ความรู้สึกของตัวละคร ราวกับตนเองเป็น สก๊อย ว่า

“...เธอชมตาหลับได้อย่างไรในคำคืนที่มีดมิดไปด้วยแสงไฟเช่นนี้

อุดูอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมซึ่งความเจ็บกำลังประโคมเสียงอีกที

ขณะภายนอกสวดสงบด้วยดนตรีอันเกิดจากเสียงจังหวะของชีวิต...”

(สมหญิง, 2558, น. 110)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง นครคนนอก ผู้แต่งมีการสร้างตัวละครขึ้นมาแต่ทุกอย่าง ล้วนแต่เป็นผู้แต่งที่บรรยายทั้งหมด ผู้แต่งเป็นผู้รู้แจ้งในทุกสิ่ง ว่า

“...เด็กน้อยก้มหน้างุด

ล้วงสมุดเล่มจำจากเบ้าหลัง

มือจับปากกาละล้าละล้ง

เสียงกึ่งกังกรว้างยิ่งโยกคลอน

ทำการบ้านบนรถไฟฟ้า

ใบหน้าบ่งความทุกข์ที่ซุกซ่อน

พลั่งลงกับน้ำตาพร่ำเปียกปอน

สบตาแม่ทอดถอนหายใจ...”

(พลัง เพ็ญพิรุฬห์, 2560, น. 57)

ตัวอย่างจากกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งใช้วิธีการนำเสนอโดยการบอกเล่าเรื่องราวที่ผู้แต่งได้พบเห็นหรือเป็นประสบการณ์ของตนเอง โดยใช้คำว่า ฉัน ผม รวมทั้งมีการกำหนดตัวละครอื่นขึ้นมา โดยคำว่า แก เธอ พ่อจ๋า แม่จ๋า เจ้าชายผู้ลี้ภัย เพื่อน ด้วย

“...เพื่อน! หากวันหนึ่งฉันตาย

แก แกจะมาเยี่ยมเยียนฉันไหม

แกจะยังจำบทกวีของฉันได้หรือเปล่า...”

(ชะกริย์ยา อมตยา, 2558, น. 10)

“...เมื่อเธอร่ำไห้ ฉันมีอาจปลอบเธอ

เมื่อเธอร้อง ฉันมีอาจยินเสียงเธอ...”

(ชะกริย์ยา อมตยา, 2558, น. 39)

“... โอ เจ้าชายผู้ลี้ภัย ผู้กล้ากลืนความเลวร้าย

ใจนจึงได้แต่จ่อมจมในทุกขัระทม...”

(ชะกริย์ยา อมตยา, 2558, น. 47)

6. แนวคิดที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย เป็นสิ่งที่แฝงอยู่ในกวีนิพนธ์โดยพิจารณาจากทุกองค์ประกอบของกวีนิพนธ์ โดยผู้วิจัยพบว่ากวีนิพนธ์ทั้ง 16 เล่ม คือ ความต้องการกลับคืนสู่บ้าน ครอบครัว หรือบ้านเกิดของตนเอง เพราะที่นั่นคือที่แห่งความทรงจำ ความสุข และความอบอุ่นที่ทุกคนต้องการแต่ไม่สามารถกลับไปได้ และต้องปรับตัวให้อยู่รอดในสังคมต่อไปได้ไม่ว่าสังคมที่ตนเองอยู่นั้นจะมีลักษณะเป็นเช่นไรก็ตาม ดังสะท้อนได้จากตัวอย่างบทกวีนิพนธ์ดังนี้

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่อง บ้านไม่มีใครอยู่ ผู้แต่งได้แฝงแนวคิดถึงจุดกำเนิดชีวิตของคนคือ ครอบครัว ที่ทุกคนได้ใช้ชีวิตร่วมกัน แต่ต้องแยกจากกันไปทำงาน แต่แล้ววันหนึ่งก็ได้กลับมาบ้าน ความทรงจำและความรู้สึกทุกอย่างในอดีตกลับคืนมาอีกครั้ง จนทำให้คิดว่าหลังจากนี้บ้านจะเป็นอย่างไร ดังบางส่วนของบทกวีว่า ว่า

“...อีกคราว เสียงเรียกลูกกลับทุกคน

และอีกหนเขาสะทกหวั่นอกสะท้าน

ภาพบางอย่างกระจ่างยิ่ง เขานั่งขึ้น

ความตายคืนชีวิตชีวาเข้าสู่บ้าน

ใจเอ๋ยใจ ไหวหวั่นเหลือ เมื่อเสร็จงาน...

เอ๋ยเรือนชานใครจะอยู่ ใครดูแล?! ...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 46)

ตัวอย่างกวีนิพนธ์จากเรื่องบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ผู้แต่งได้บรรยายถึงการต่อสู้เพื่อเอาตัวรอดของคนขายถั่ว แม้ว่าเขาจะเริ่มล้มตาอ้าปากแต่แต่เขาก็ยังคงนึกถึงบ้านเกิดของตนเอง ดังข้อความที่ว่า

“...ไม่ท้อทุกข์ลูกผู้ชายเร่ขายถั่ว
เดินหาเลี้ยงครอบครัวทั่วถนน
หิวตะกร้าพยายามปลดความจน
ตามชุมชนร้านเหล้าเฝ้าตระเวน
.....
เก็บออมลอมเงินจากเดินเท้า
ซื้อจักรยานเก่าเอามาปั่น
อยู่บางใหญ่ไม่ผวาการฆ่าฟัน
บางคำคืนหลับฝันถึงบ้านเดิม...”

(บัญชา อ่อนดี, 2559, น. 86-87)

กวีนิพนธ์เรื่อง รากของเรา เมาของโลก ผู้แต่งได้แสดงอุดมการณ์ทางสังคมด้านเศรษฐกิจที่สะท้อนให้เห็นถึงความอดทนต่อความลำบากเพื่อให้ตนเองอยู่รอดในสังคมที่ใช้เงินเป็นสิ่งขับเคลื่อนให้ตนเองดำรงชีวิตได้ ว่า

“...ไม่มีทั้งข้าว ทั้งน้ำ ทั้งคำพร
วันลูกจรรจากบ้าน ไปอ่านเขียน
เพียงหยาดเหงื่อแท้แท้ พ่อแม่เพียร
ทุ่มเทเปลี่ยนเป็นเงิน ส่งเดินทาง...”

(สุชุมพจน์ คำสุชุม, 2556, น. 48)

“...แกงถุง ข้าวห่อ พ่อแม่ลูก
แพง-ลูก กัดฟันทุกวันนี้
ล้มลุกทุกข์ทนเพื่อฝันปี
พรุ่งนี้ ลุ้นและรอวันต่อวัน...”

(สุชุมพจน์ คำสุชุม, 2556, น. 84)

รวมถึงกวีนิพนธ์เรื่อง นครคนนอก ผู้แต่งได้บอกให้ทุกคนปรับตัวเอง แม้ว่าจะล้ม
สัปดาห์ก็ตั้งพยายามแก้ไขให้ได้ ความว่า

“... ตั้งหลักปักแนวรั้วพังชั่ววูบ

ดอกกรอบรูปส่งเร่ขายไม่หือถอย

เข็บมุ้งด้วยช่วยอีกแรงแบ่งทยอย

เก็บนิคมสมหน้อยค่อยฟื้นตัว...”

(พลึง เพียงพิรุฬห์, 2560, น.31)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยพบรูปแบบกวีนิพนธ์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล
ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 โดยจำแนกรายละเอียดแต่ละเล่ม ดังตาราง

ตารางที่ 4.1 ตารางจำแนกลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

ที่	เรื่อง	รูปแบบของกวีนิพนธ์					
		รูปแบบ ฉันทลักษณ์	การใช้ ถ้อยคำ	การใช้ ภาพพจน์	การใช้ สัญลักษณ์	การ นำเสนอ	แนวคิด
1	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	หัวใจห้องที่ห้า	✓	-	✓	-	✓	✓
3	นครคนนอก	✓	✓	✓	-	✓	✓
4	เราอยู่คนละฟากของภูเขา	✓	✓	✓	-	✓	✓
5	นัยน์ตาของโคเสียงทวย	✓	✓	✓	-	✓	✓
6	ร้านหนังสือเทพนิยาย ที่ชายแดน	✓	✓	✓	-	✓	✓
7	ความตายของสันติสุข	✓	✓	✓	-	✓	✓
8	หัวใจไดโนเสาร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
9	บ้านไม่มีใครอยู่	✓	✓	✓	-	✓	✓
10	สถานการณ์ปกติ	✓	✓	✓	-	✓	✓
11	สก็อต	✓	✓	✓	-	✓	✓
12	ลมมลายู	✓	-	✓	-	✓	✓
13	โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม	✓	✓	✓	-	✓	✓
14	รากของเราเงาของโลก	✓	✓	✓	-	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ตารางจำแนกลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล (ต่อ)

ที่	เรื่อง	รูปแบบของกวีนิพนธ์					
		รูปแบบ ฉันทลักษณ์	การใช้ ถ้อยคำ	การใช้ ภาพพจน์	การใช้ สัญลักษณ์	การ นำเสนอ	แนวคิด
15	บางคนอาจเดินสวนทาง เราไป	✓	-	✓	-	✓	✓
16	ระหว่างทางกลับบ้าน	✓	✓	✓	-	✓	✓
รวม		16	14	16	2	16	16

ตอนที่ 2 ลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

การวิเคราะห์ลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจาก 3 สถาบัน ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 จำนวน 16 เล่ม ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดอุดมการณ์ทางสังคม ซึ่งพบลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมปรากฏ ดังนี้

1. อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น เป็นอุดมการณ์ทางสังคมที่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของคนในสังคมเดียวกัน โดยถูกแบ่งไปตามลักษณะพฤติกรรมของคน และอาชีพ ซึ่งปรากฏในงานกวีนิพนธ์ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ สก๊อย ของ และโลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิศกร กรเทศกมล สมหญิง ได้แสดงให้เห็นถึงความการแบ่งชนชั้นของคนในสังคมผ่านตัวละครในงานกวีนิพนธ์ที่เรียกว่า สก๊อย ซึ่งเป็นเพียงเด็กผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง ในสังคมที่ถูกมองว่ามีความต่ำต้อยมากกว่าคนในสังคมทั่วไป เพราะพฤติกรรมของสก๊อย ที่ชอบซ้อนมอเตอร์ไซด์หรือแต่งกายด้วยกางเกงขาสั้น ผู้แต่งจึงได้ให้ตัวละครสะท้อนความคิดในใจออกมาถึงความต่ำต้อยของตนเอง ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“...ไผ่เพราะจริงใจกว่าคำหวานล่อของนักพัฒนาสังคม
ผู้หวังให้เรากลับไปเป็นเด็กดีของผู้คนที่มองเราเป็นเศษขยะ
ฉันรู้... ฉันเป็นมนุษย์คนหนึ่งซึ่งกำลังหายใจเช่นพวกเขา
แต่พวกเขาไม่รู้...”

(สมหญิง, 2558, น. 111)

กฤตยัศิศร กรเทศกมล ได้แสดงอุดมการณ์ทางสังคมด้านศักดิ์นาในกวีนิพนธ์ เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ให้ผู้อ่านได้เห็นว่า แม้จะประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวเช่นเดียวกัน แต่ยังคงถูกแบ่งชนชั้นเช่นเดิม เนื่องจากตำแหน่งที่เป็นนั้นไม่ใช่ตำแหน่งที่สูง หรือได้รับเกียรติจาก คนรอบข้าง แม่บ้านที่ทำงานดูแลความสะอาดให้อาคารสถานที่อย่างเต็มที่ แต่ยังคงถูกเพื่อน ร่วมงานมองว่ามีความต่ำต้อยกว่าตำแหน่งหน้าที่การงานอื่น ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... เสร้งงานงดงามทำความสะอาด
กลับด้อยค่าอย่างน่าประหลาดอนาถสถาน
คุณค่าล้นเหลือแห่งเนื้องาน
ถูกประเมินโดยหลักการพื้นฐานใด ...”

(กฤตยัศิศร กรเทศกมล ,2552, น. 60)

2. อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความอดทนของคนเพื่อให้ได้ ค่าตอบแทนที่สูงขึ้น หรือการดิ้นรนให้หลุดพ้นจากความยากลำบาก โดยปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ นครคนนอก ของ พลั่งเพียงพิรุฬห์ นัยน์ตาของโคเลี้ยงหาย ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม สก๊อย ของ สมหญิง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตยัศิศร กรเทศกมล รากของเรา เมาของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี และระหว่าง ทางกลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์ ดังนี้

กวีนิพนธ์เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน ผู้แต่งได้แสดงเหตุผลของการที่ต้องอดทน เพื่อหาเงิน แต่ยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“...เขาหนึ่งคน หาได้ ไม่เพียงพอ
บ้านคนอื่น บ้านตัวเอง ต้องเร่งสร้าง
ชั้นเชิงช่าง ชีวิตใช้ไม่เสร็จสิ้น
ระดับน้ำแรงคงเหลือ เหนื่อยยังริน
ชีวิตคืนเปลี่ยนระดับ ปรับสมดุล

.....

มีเงิน เพราะงาน มีบ้านอยู่

ร่างกายสู้ แรงใจไม่เคยสิ้น

ล้มมาอาชีพ บิบบี้ให้ชิน

มาจากดิน กร้านดำ ธรรมดา...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2561, น. 37-40)

กวีนิพนธ์ เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป และกวีนิพนธ์เรื่องหัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้บรรยายถึงเหตุผลที่ทุกคนไม่สามารถเลือกงาน เพราะความยากจน ดังนั้นทุกคนจึงต้องดิ้นรนทำงานหาเงินต่อไป เพื่อนำเงินที่ได้ไปซื้อหาสิ่งของที่ตนเองต้องการ ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... ความจนยากผลึกหลังครั้งเขาวัววัย

ชีวิตหนุ่มหนุ่มให้อย่างหน่วงหนัก

กราสังเวียนหมัดมวยด้วยใจรัก

เข็มนาฬิกาที่รอยสอยปักเหมือนสัณยต์

เลี้ยงชีพที่ร่อยหรอบนเวที...”

(ปัญญา อ่อนดี, 2559, น. 83)

“... อยู่ไร่นามีกิน ไม่มีเงิน

มาร้อนรุ่มและเผชิญจนด้านชา

ยากจนจริงแท้ แต่ก็ต่าง

มีสิ่งใดบ้างไม่ซื้อหา

ยากจนเงิน เมื่อไม่มี เป็นที่มา

จากเหี่ยวเรื้อนด้วยราคาที่พอกุ้ม

อย่างน้อยลูกได้เรียนหนังสือ...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 108)

กวีนิพนธ์เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า ทุกชีวิตต้องมีทุนหรือเงินในการเลี้ยงชีพ จึงทำให้คนไม่สามารถเลือกที่จะทำได้อย่างอิสระ หากคนนั้นมีภาระทั้งหนี้สิน ครอบครัว หรือแม้แต่ชีวิตของตนเองที่ยังคงต้องดูแล จึงต้องหาเลี้ยงชีพด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งใช้แรงงาน ค้าขาย และขอทาน ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... เนืองงาน คนงาน ยังทำงาน

สายธารเหงื่อไหลก็ไหลหลัง

มีดน้ำมันเกลือบอญอยู่เกราะกรัง

กล้ำมเนื้อกับความหวังยังทุรน

.....

หนี้สินคลุมทนไม่เห็นทาง...”

(กฤตย์ดิศกร กรเทศกมล, 2552, น. 46)

“... แม่มือที่แห้งเหี่ยวเพียรกราบไป
 เหยียดยของวันใหม่ก็ไม่มา...”

(กฤตย์ดิสร กรเทศกมล, 2552, น. 53)

“...ยายก็เริ่มก้าวอย่างหนทางไกล
 ไม่รู้จักเสี่ยงโชคโลกธุรกิจ
ต้นทุนก็ไม่คิดตามเงื่อนไข
 ชีวิตไม่มีคำว่ากำไร
เราจึงไม่แปลกใจยายขาดทุน...”

(กฤตย์ดิสร กรเทศกมล, 2552, น. 68)

นอกจากนี้ โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ยังแสดงให้เห็นว่าคนในสังคมเปลี่ยนไป
 มองเห็นเงินสำคัญกว่าจิตใจ หรือมองว่าเงินเป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้ได้ ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“...เมื่อหุ่นยนต์ดอกเส้าเข้ากลางดิน
 หุ่นคนก็เริ่มคืบคลานสิ้นชัย
เพราะน้ำเงินเลอค่ากว่าน้ำใจ
บางคนคิดคนส่วนใหญ่ไม่ใช่คน...”

(กฤตย์ดิสร กรเทศกมล, 2552, น. 56)

“...ป้าวางที่กวาดขยะหน้าห้องน้ำ
 กินข้าวไม่กี่คำก็คล้อยอ้ม
นับเงินไม่กี่ร้อยก็พลอยยิ้ม...”

(กฤตย์ดิสร กรเทศกมล, 2552, น. 61)

“...มีโลกใหญ่ในห้องนั้น
 ที่คนจะก้มหน้ามุ่นหางาน
 ที่เพื่อนจะเพิงพานเพื่อผ่านพ้น
ที่เงินจะออกมาคืนตัววัน
ที่ใดจะรังสรรค์ได้ปานนี้...”

(กฤตย์ดิสร กรเทศกมล, 2552, น. 63)

กวีนิพนธ์ เรื่อง นัยน์ตาของโคเลี้ยงหาย ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของสังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพิงธรรมชาติ มาสู่สังคมที่ต้องพึ่งพิงการใช้ปุ๋ยและสารเคมีจนทำให้ข้าวอันเป็นผลผลิตของชาติมีความสำคัญลดลง และเปลี่ยนผู้ผลิตจากเกษตรกรมาเป็นบริษัท หรือนักลงทุนปุ๋ย แทน ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... ไปอยู่กับผู้เปลี่ยนค่าราคาต่ำ
ให้ข้าวเกร็ดเม็ดน้อยทยอยนำ
แข่งราคาทองคำเกี่ยวกำไร
กลัวพันธุ์กรรมเดิมถูกเติม ตัด
สร้างพันธุ์กรรมรหัสสายพันธุ์ใหม่
ที่กลเกมเหลี่ยมโกงเชื่อมโยงใย
กับบริษัทปัจจัยธาตุปุ๋ยยา
แหละนั่น ภาพประเทศเกษตรศาสตร์...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2559, น. 57)

นอกจากนี้ ในกวีนิพนธ์เรื่อง สก๊อย ยังพบว่า การประกอบอาชีพที่คนในสังคมไม่ยอมรับแต่ต้องทำ เพราะความขัดสนของครอบครัว ดังเช่น สก๊อย ที่ต้องขายตัวให้กับคนแปลกหน้า เพื่อแลกกับเงินที่จะต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ...บางคืนหลับนอนกับชายแปลกหน้าในโรงแรมราคาถูกเพื่อแลกกับค่าตัวราคาแพง... (สมหญิง, 2558, หน้า 111) และด้วยความลำบากนี้เอง ผู้แต่งจึงบรรยายให้ สก๊อย ได้แสดงความต้องการที่ของตนเองออกมา เพื่อให้ตัวเองรู้สึกดีขึ้น ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

...บ่อยครั้งที่ดาวตกนานมาแล้ว
ฉันเคยหลับตาภาวนาขอให้ได้เป็นอะไรสักอย่าง
คุณหมอใจดี เกศจักรสาวแสนสวย คุณครูที่มีจรรยาบรรณ
นักร้องสาวเสียงดี นักธุรกิจผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพ
นักเขียนผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ...

(สมหญิง, 2558, น. 112)

3. **อุดมการณ์ด้านเพศ** เป็นการสะท้อนลักษณะสังคมชายเป็นใหญ่ หรือปิตาธิปไตย หรือสังคมที่ผู้ชายอยู่ในฐานะที่สูงกว่า และมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้หญิงจึงมีหน้าที่เป็นรอง หรืออยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชาย ซึ่งในกวีนิพนธ์ได้ปรากฏลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมด้านดังกล่าว จำนวน 2 เล่ม

ได้แก่ เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน ของอังคาร จันทาทิพย์ และ โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเศกมกล

กวีนิพนธ์เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายยังคงเป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้ดำเนินการสร้างครอบครัว และเป็นผู้มีสิทธิ์ในการเลือกผู้หญิงมาเป็นภรรยา ดังคำประพันธ์ตอนหนึ่งว่า

“... สองมือพ่อเขียนขีดผ่านมิดพร้าว

ปลงป่า เป็นนาไร่ ไม่ทอดย

รอยแผลไถ รอยมิด ตามฮึดฮอย

ลึกกริครอยดวงใจแม่จนแพ้รัก!...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2561, น. 21)

กวีนิพนธ์ เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้หญิงมีฐานะไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย ผู้หญิงจึงต้องตกอยู่ใต้อำนาจ และกลายเป็นเพียงสินค้าเพื่อระบายอารมณ์ทางเพศของชาย ดังบทกวีบางตอนว่า

“... ชุดนักเรียนยุ่ยยับหลังจับขี้

ชั้นในลายหมีสีขาวอ่อน

หลังแนบเบาะหลังยังอาวรณ์

.....

ปริศนาอาภรณ์ก็ผ่อนคลาย

.....

เห็นเขาหยิบเงินให้แล้วก็กลับ...”

(กฤตย์ดิสร กรเศกมกล, 2552, น. 89 - 90)

4. **อุดมการณ์ด้านความรุนแรง** เป็นการแสดงถึงการใช้กำลังหรืออำนาจที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจงใจกระทำต่อตัวเอง ต่อผู้อื่นหรือต่อกลุ่มคนหรือชุมชนและการกระทำเช่นนั้นได้ก่อให้เกิดหรือน่าจะก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ชีวิต จิตใจ โดยปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ษะกริย์ยา อมตยา นครคนนอก ของ พลึงเพียงพิรุพห์ สก้อย ของ สมหญิง ลมมลาชู ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม โลกหมุนเร็วกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเศกมกล และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี

ทั้งนี้ ผู้แต่งกวีนิพนธ์ทั้ง 6 เล่ม ได้มีการสะท้อนการใช้ความรุนแรง 2 ประเภท ได้แก่

4.1 ความรุนแรงทางร่างกาย เป็นการใช้กำลัง หรืออาวุธชนิดต่างๆ ในการทำร้ายตัวเอง ผู้อื่น หรือสิ่งอื่นให้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งปรากฏในงานกวีนิพนธ์เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ผู้แต่งได้กล่าวถึงการใช้ความรุนแรงกับความเจ็บที่อย่างก้าวเข้ามาในชีวิต และความต้องการที่จะใช้ความรุนแรงกับผู้อื่นโดยการเป็นนักแม่นปืน ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... ฉันกระชากคอเสื้อความเจ็บอย่างรำคาญ
พลางขู่ดั่งดั่งว่า เจ็บเสีย!

.....
ฉันกำหมัดชกลงหน้าท้องความเจ็บ...”

(ชะกริย้า อมตยา, 2558, น. 13)

“... คงจะดีถ้าฉันเป็นนักแม่นปืน
ฉันจะสอยยิงผู้บุกรุก
ทีละคนสองคนอย่างเอือมเขิน
ด้วยกระสุนทีละนัดสองนัด...”

(ชะกริย้า อมตยา, 2558, น. 56)

รวมถึงกวีนิพนธ์เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ผู้แต่งได้แสดงถึงการใช้ความรุนแรงในสงครามที่มีการเข่นฆ่าผู้คน ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... ศึกลงครามจำเป็นต้องหนีป่ากีสถาน
ไม่หยุดยั้งรังควานการฆ่าเข่น
เด็ก ผู้หญิง ถูกเชือดอย่างเลือดเย็น
ชีวิตเหมือนเครื่องเล่นไม่เว้นวัน...”

(บัญชา อ่อนดี, 2559, น. 86)

4.2 ความรุนแรงทางจิตใจ เป็นการกระทำหรือการละเว้นการกระทำใด ๆ ที่มีผลทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียใจ กระทบกระเทือนทางจิตใจ วิตกกังวล เครียด ซึมเศร้า รู้สึกสูญเสียอำนาจ ขาดความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเอง โดยการแสดงท่าที การกระทำ วาจาคุคำ ดุดุดุ แคลน หรือข่มขู่ ใช้คำหยาบคาย การทำให้อับอาย ซึ่งปรากฏในงานกวีนิพนธ์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ นครคนนอก ของ พลัง เพียงพิรุฬห์ สก๊อย ของ สมหญิง ลมมลายู ของ วิสูตร ชาวเนียม โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิศร กรเทศกมล และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี

ซึ่งล้วนแต่แสดงการใช้ความรุนแรงในการคำทอบุคคล ให้เกิดความอับอาย และเสียใจ ดังกวีนิพนธ์บางตอนจากเรื่อง สก๊อย ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นว่าการคำทอ หรือสาปแช่งของชาวบ้านย่อมส่งผลต่อความรู้สึกของตัวละครที่รับรู้ได้ว่า ตนเองเป็นที่เกลียดชังของชาวบ้าน ดังบทกวีที่ว่า

“...ชาวบ้านชะโงกออกมาจากหน้าต่าง

ตะโกนคำสาปแช่งให้ตายโหงตายห่า

นั่นคือบทกวีที่พวกเขมอบแด่เราด้วยความกราดเกรี้ยวชิงชัง...”

(สมหญิง, 2558, น. 111)

กวีนิพนธ์เรื่อง ลมมลายู ได้ปรากฏการใช้ความรุนแรงโดยการการคำทอเป็นข้อความสั้น ๆ แล้วส่งให้คนอื่น ๆ อ่านผ่านหน้าจอโทรศัพท์ ซึ่งหลายคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเสรีเกี่ยวกับสถานการณ์ชายแดนใต้ การก่อการร้าย จนทำให้คนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้เกิดความรู้สึกที่เจ็บปวด และเกิดความคิดที่จะทำร้ายคนไทยด้วยกัน ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“... ข้าพทิวี่...รายงานการณ์เป็นไป

SMS หลากไหลเต็มขอบจอ

บ้างเชิดชูวีรกรรมตำรวจกล้า

บ้างแช่งคำ “โจรอัปรีช-ไม่มีพ่อ”

“โศกชั่ว ต้องจับมาสืบคอ”

“มุสลิมแข็งข้อ-ฆ่าพวกมัน”

.....

ถ้อย SMS ยังพรั่งปะทุ

นัยระบุ “ตีโต้แยกแปลกแบบแผน”

เด็กหนุ่มมลายูอ่านการหมิ่นแคลน

ขบกรามแน่นจึ่งเคียดยิ่งเกลียดไทย...”

(วิสุทธิ์ ขาวเนียม, 2553, น. 44-45)

รวมถึงกวีนิพนธ์เรื่อง นครคนนอก ที่ปรากฏการคำทอกันด้วยคำหยาบคายใน
สถานการณ์ของการใช้รหัสลับประจำทาง ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“...ครีตคราดสาดเกียร์เลียคลัซ
หัวสะบัดซัดสายใจเสีย
กระต๊อบเบรกด่ารั้วผัวเมีย
อื้ออึ้งไอ้อ่าว่าไป...”

(พลัง เพียงพิรุฬห์, 2560, น. 21)

กวีนิพนธ์ เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ปรากฏการใช้ความรุนแรงด้วยการคำทอ
ดังบทกวีบางตอนที่ว่า

“...ตอลายคล้ายโคนสะกดจิต
คอพับหลับสนิทโดยง่าย
เอกสารบังไว้จึงไม่อาย
.....
โทสะซึมสู่ความรู้สึก
.....
สั่งสอนนิดหน่อยหนอยขึ้นเสียง
.....
โง่แล้วเย่อหยิ่งทั้งปัญญา
ดีแก่น้ำตามารยาทธรรม...”

(กฤตย์ดิศร กรเกษมถ, 2552, น. 72-73)

กวีนิพนธ์ เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ปรากฏการโดยการคำทอของ
เจ้าของร้านอาหาร ที่คู่เด็กล้างจานที่ทำงานช้า ความว่า

“... จานแก้วกะละมังยังกองเกลื่อน
ยินเสียงเตือน “ซักช้า” ราวคำไล่
เจ้าของร้านลาบยโสโมโหใคร
‘हां’ เผลอไพลสะดุ้งลูบลูบล้างจาน!...”

(ปัญญา อ่อนดี, 2559, น. 30)

5. **อุดมการณ์ด้านชาตินิยม** เป็นความรู้สึกรักชาติ บ้านเมือง ความจงรักภักดี ต่อประเทศชาติ และหมู่ชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกับตน ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมในอันที่จะเสียสละ เพื่อชาติ ตลอดจนมีความปรารถนาจะรักษาความมั่นคงปลอดภัย และเกียรติภูมิของชาติหรือหมู่ชน ของตนเองไว้ โดยปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ หัวใจห้องที่ห้า ของ อังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม รากของเราของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม และ ระหว่างทาง กลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์

ทั้งนี้ ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงความรักชาติบ้านเกิดของตนเอง เมื่อต้องเดินทางไป อยู่ที่ยื่น ที่ไม่ใช่บ้านเกิดของตนเอง จึงทำให้นึกถึงบรรยากาศตอนที่อยู่บ้าน ดังบทกวีเรื่อง ระหว่าง ทางกลับบ้าน ว่า

“... ‘คว่น บ.ช.ส.’ สวนทิศ คิดถึงทุ่ง
ขณะมุ่งเข้าเมือง ทางเบื้องหน้า
ฟังข่าวล่องสะดวงซื้อติดมือมา
คิดถึงแสงวานแครงปลาว่าเหวใจ
จะนอก หรือในอก รินตกหล่น
ขบครามทน ห้ามไม้ไผ่ มั่นยิ่งไผ่
แต่ละคำ ไม่อยากนึก สะอึกใน
ซัดและพรวดวงหน้าใครหลายหลายคน!...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2561, น. 35)

กวีนิพนธ์ เรื่อง รากของเราของโลก ได้ปรากฏความรักบ้านเกิดของตน ถึงแม้ อยู่ไกลแต่ยังคงได้กลิ่นของข้าวจี๋ที่อีสานบ้านเกิดตนเอง ว่า

“...ได้เดินทาง เดินทาง จนวันนี้
เย็นหยดที่ วันและวัย ไสวสว่าง
หอมข้าวจี๋เตือนใจ หอมไม้จาง
หอมลึกอย่างกลิ่นอีสาน...หอมทานทนๆ ...”

(สุขุมพจน์ คำสุขุม, 2556, น. 75)

กวีนิพนธ์ หัวใจห้องที่ห้า ปรากฏความรักประเทศตนเองที่มีความมาสงบ
โดยมุ่งหวังให้กลับมาร่มเย็นเป็นบ้านเกิดเรือนนอนเหมือนในอดีต ว่า

“... พรหมบุลิก บ้านเรือน แม่น้ำไหล
คลื่นดวงใจไผ่ผืนอันเก่าก่อน
แผ่นดิน ผืนฟ้า เอื้ออาทร
เป็นบ้านเกิด เรือนนอน นานแสนนาน
เป็นบ้านเกิด เรือนนอน นานแสนนาน...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 83)

รวมถึงกวีนิพนธ์ เรื่อง ลมมลายู ผู้แต่งกวีได้สอดแทรกความเป็นชาตินิยมที่แสดง
ถึงความรักที่มีต่อชาติหรือถิ่นที่อยู่ที่ไม่อาจยอมให้ใครมาทำร้ายหรือทำลายได้ ผ่านเหตุการณ์ความ
ไม่สงบในภาคใต้ที่มีกลุ่มบุคคลที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนออกไปจากประเทศไทย จึงมีการส่ง
ทหารพรานไปดูแลหรือปกป้องดินแดนแห่งนั้น ว่า

“... อ่านข่าวพบปัตตานีมีโจรแซก
ก่อการร้ายหมายแยกอาณาจักร
เขายากเปลี่ยนชีวิตติดชนก
ตัดสินใจสมัครทหารพราน
ปฏิญาณ-ใครก็ตามที่หยามศักดิ์
ประเทศอันเป็นที่รักต้องสังหาร
ดาต่อดา พันต่อพันประจัญบาน
ตามวิธียุทธการมุ่งปราบปราม...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2553, น. 34)

6. **อุดมการณ์ด้านความเชื่อ** เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อของคนในสังคมที่ไม่สามารถ
พิสูจน์ได้ หรือเป็นการบอกเล่าของคนในชุมชนให้เชื่อไปในทิศทางเดียวกัน โดยปรากฏ
ในกวีนิพนธ์ จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า ของ อังคาร จันทาทิพย์ นัยน์ตาของโค
เสียงทลาย ของ วิสุทธิ ขาวเนียม บ้านไม่มีใครอยู่ ของ อังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของ วิสุทธิ
ขาวเนียม รากของเรา เงามของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป
ของ บัญชา อ่อนดี

กวีนิพนธ์เรื่องหัวใจห้องที่ห้า ผู้แต่งได้แสดงถึงความเชื่อเกี่ยวกับคนกับแกน (เทวดา) ที่เคยไปมาหาสู่กัน และนาฬิกาที่ให้น้ำทำสมาธิผ่านนิทานปรัมปราของคนโบราณ ว่า

“...รอยเท้านิทาน...

เก่ากาลนานโพ้นคนกับแกน

ข้ามไปมาฟ้าตั้งฟ้าต่อแดน

เคยสายแนนแน่นกระชับฟ้ากับดิน...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 100)

“... คดโค้ง โยงข่าย คล้ายนาคา

ให้น้ำทำชุ่มเย็นแผ่เร้นกาย

มาแต่แรกคู่ควักถ้ำธารน้ำไหล

ซ่อนไขจิตเส้นจนเป็นสาย

กายและเกล็ดนาคดั่งฟันคลื่นน้ำพราย

ปรัมปรานิยายแห่งสายน้ำ...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 102)

กวีนิพนธ์ เรื่อง นัยน์ตาของโคเลียงทวย ปรากฏความเชื่อในการปลูกข้าวของเกษตรกร ที่เชื่อว่า ข้าวเปลือกจากพิธีแรกนาขวัญเป็นข้าวศักดิ์สิทธิ์ ทำให้คนที่ไปร่วมพิธีต่างแย่งกันเก็บไว้ในครอบครอง เพราะเชื่อว่า หากใครเก็บได้จะปลูกข้าวได้ดี ดังปรากฏในบทกวีว่า

“...จบประโยชน์ท่านายพราหมณ์ฝ่ายหลวง

ดาวหลายดวงในตาก็จ้าฉาน

.....
มหาชนรีบร้อนแย่งเก็บครอง

พยากรณ์-น้ำทำผลาหาร

.....
เมล็ดพืชมงคลดาบดลจิต

ในพิธีศักดิ์สิทธิ์ถูกเก็บสิ้น

แต่รังสัจพลั่วท่วงเสียงจำเรียงริน

ไปฝังลึกในศาสตร์ศิลป์เมล็ดพันธุ์...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2559, น. 57)

กวีนิพนธ์เรื่อง รากของเรา เงามของโลก ที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับการขอฝนจากแดน
(เทวดา) ทั้งในช่วงฤดูแล้งและฝน

“...เถียงนาน้อยเหน้อยหนัก กระอักอ่วม
ทั้งแล้ง – ท่วม ชดเชย หรือเคยคล่อง

.....
วอนทิพย์แดนแดนช่วย เหมือนป่วยการ ...”

(สุชุมพจน์ คำสุขุม, 2556, น. 56)

รวมถึงกวีนิพนธ์เรื่องบ้านไม่มีใครอยู่ ที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับฝนตกไว้ในตอนต้น
ของบทกวี โดยกล่าวถึงพญาแถน ที่จะบรรดาฟ้าฝนให้กับคน ซึ่งคนแต่ละคนก็จะบอกว่า พญาแถน
จะเปิดประตูฝน ทำให้ฟ้าร้อง ฝนตก มีพายุ ซึ่งเมื่อฟังเสียงฟ้าร้องมาจากทิศใดก็จะทำนายฝนได้
ความว่า

“...‘ฝนฮาดอกมะม่วง’
หนาวจะล่งลาฤดู คู่เดือนสาม
แถนเปิดป้องเอี่ยมประตูอยู่คุมตาม
บอกห้วงยามไขประตูฝนสู่ดิน
คนเฒ่าฟังแถนเปิดประตูฟ้า
ทวยข้าวน้ำชำมปลาของทุ่งถิ่น
เคยเรื่องเล่าเข่ายวน ฟังม่วนยิน
เด็กน้อยเขาเฝ้าจินตนาการ...
ถึงโพ้นแดน แดนพญา เมืองฟ้าโพ้น...”

(อังคาร จันทาทิพย์, 2556, น. 42)

อีกทั้งยังมีความเชื่อที่เกี่ยวกับเครื่องราง ยังปรากฏในกวีนิพนธ์เรื่อง ลมมลายู
โดยเป็นความเชื่อในการป้องกันตนเองจากการอันตรายจากการสู้รบในภาคใต้ของทหารที่เชื่อว่า
เครื่องราง การสัก การลงยันต์ จะทำให้ปลอดภัย และเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้กับตนเอง
ดังปรากฏในกวีนิพนธ์ ความว่า

“... เพื่อให้กายยืนยงคงกระพัน

จึงเสกเลขยันต์ น้ำครั้นขาม

ตาตะกรุดเกจกระเดื่องนาม

เชิญองค์เทพจุตามขึ้นห้อยคอ

เขี้ยวหมูตันเคียงข้างเขากวางกูด

พระปิดตามหาอุตม์วัดเขาอ้อ

เหรียญขุนพันธ์ปราบโจรระแวงสะดอ

ด้นเสาะหามาเติมแรงใจ...”

(วิสุทธิ ขาวเนียม, 2553, น. 35)

นอกจากนี้ในกวีนิพนธ์ เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ยังปรากฏการแก้เคล็ด
ฝีปอบที่ต้องการเอาชีวิตของชายในหมู่บ้านหนึ่ง จึงต้องมีการนำเสื้อสีแดงมาแขวนหน้าบ้านไว้ และ
เขียนป้ายหน้าบ้านไว้ว่า บ้านนี้ไม่มีผู้ชาย ดังปรากฏในกวีนิพนธ์ ว่า

“... “บ้านนี้ไม่มีผู้ชาย”

เขียนลงป้ายใส่กระดาษประกาศhra

ปอบแม่ร้างนางผีหม้ายอย่ากรายมา

แขวนลานตาความเชื่อเสื้อสีแดง

.....

ชื่อขึ้นต้นตัว ‘ซ’ ยิ่งชอบใหญ่

คร่ำห่มคั่นคนแต่เด็กเยาว์วัย

มันลวกดับลั้งไต่กินไส้พุง...”

(ปัญญา อ่อนดี, 2559, น. 59)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยพบอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 โดยจำแนกรายละเอียดแต่ละเล่ม ดังตาราง

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

ที่	เรื่อง	อุดมการณ์ทางสังคม					
		การแบ่งชนชั้น	เศรษฐกิจ	เพศ	ความรุนแรง	ชาตินิยม	ความเชื่อ
1	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี	-	-	-	✓	-	-
2	หัวใจห้องที่ห้า	-	-	-	-	✓	✓
3	นครคนนอก	-	✓	-	✓	-	-
4	เราอยู่คนละฟากของภูเขา	-	-	-	-	-	-
5	นัยน์ตาของโคเสียงทวย	-	✓	-	-	-	✓
6	ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน	-	-	-	-	-	-
7	ความตายของสันติสุข	-	-	-	-	-	-
8	หัวใจไดโนเสาร์	-	-	-	-	-	-
9	บ้านไม่มีใครอยู่	-	-	-	-	-	✓
10	สถานการณ์ปกติ	-	-	-	-	-	-
11	สก็อต	✓	✓	-	✓	-	-
12	ลมมลายู	-	-	-	✓	✓	✓
13	โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม	✓	✓	✓	✓	-	-
14	รากของเราเงาของโลก	-	✓	-	-	✓	✓
15	บางคนอาจเดินสวนทางเราไป	-	✓	-	✓	-	✓
16	ระหว่างทางกลับบ้าน	-	✓	✓	-	✓	-
รวม		2	7	2	6	4	6

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ผลการวิจัยว่า ลักษณะของกวีนิพนธ์มีรูปแบบ
 นันทลักษณ์ดั้งเดิม โดยพบมากที่สุดในรูปแบบของกลอนแปด มีการเล่นสัมผัสพยัญชนะและสระ
 มีการใช้ภาพพจน์ สัญลักษณ์ ผ่านการนำเสนอของผู้แต่งที่บอกเล่าเรื่องราวทั้งหมด โดยมีแนวคิด
 หลัก คือ ความต้องการกลับคืนสู่บ้าน ครอบครัว หรือบ้านเกิดของตนเอง และการปรับตัวให้อยู่
 รอดในสังคมต่อไปได้ไม่ว่าสังคมที่ตนเองอยู่นั้นจะมีลักษณะเป็นเช่นไรก็ตาม อีกทั้งผู้แต่งยังได้
 แสดงถึงอุดมการณ์ทางสังคมใน 6 ลักษณะโดยพบมากที่สุด คือ อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ
 อุดมการณ์ด้านความเชื่อ อุดมการณ์ด้านความรุนแรง อุดมการณ์ด้านชาตินิยม อุดมการณ์ด้านเพศ
 และอุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2560 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะ รูปแบบของกวีนิพนธ์ และศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย จากแหล่งข้อมูลที่เป็นกวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ จาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนายอินทร์ อเวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๊คอเวอร์ด จำนวน 16 เล่ม 326 จำนวน เครื่องมือในงานวิจัย คือ แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ด้านรูปแบบของกวีนิพนธ์ และแบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมตามแนวคิดอุดมการณ์ทางสังคม

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2560 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

1. รูปแบบของฉันทลักษณ์ ผู้แต่งได้ใช้คำประพันธ์ที่มีการรูปแบบฉันทลักษณ์คงเดิม มากที่สุด ประกอบด้วย กลอนแปด กลอนสี่ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง และโคลงสี่สุภาพ รองลงมา คือ รูปแบบฉันทลักษณ์สมัยใหม่ และรูปแบบแบบผสมผสาน

2. การใช้ถ้อยคำ ผู้แต่งมีการเล่นสัมผัสสระ การเล่นสัมผัสพยัญชนะ และการนำคำที่ใช้ ในสังคมออนไลน์มาประกอบในเรื่องราว

3. การใช้ภาพพจน์ ผู้แต่งได้มีการเลือกใช้ภาพพจน์ในการแต่ง 8 ลักษณะ ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน ปรพากษ์ ปรากฏา การกล่าวซ้ำความ อติพจน์ และสัทพจน์

4. การใช้สัญลักษณ์ ผู้แต่งนำคำมาเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย เช่น นกพิราบ อันหมายถึง อิสราภาพ

5. การนำเสนอ ผู้แต่งใช้วิธีการนำเสนอโดยผู้แต่งเป็นผู้บอกเล่า หรือบรรยายเหตุการณ์ด้วยประสบการณ์ตนเอง แม้ว่าจะมีการสร้างชื่อตัวละครขึ้นมา แต่ผู้แต่งยังคงเป็นผู้รู้เหตุการณ์ทุกอย่าง

6. แนวคิดที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ ผู้แต่งส่วนใหญ่มีแนวคิดในการแสดงความต้องการกลับคืนสู่บ้าน ครอบครัว หรือบ้านเกิดของตนเอง บ้านคือสถานที่แห่งความทรงจำ ความสุข และความอบอุ่นที่ทุกคนต้องการ แต่ทุกคนไม่สามารถกลับไปได้เพราะความขัดสน ความยากจน และเหตุจำเป็นบางประการ และต้องปรับตัวให้อยู่รอดในสังคมต่อไปได้ไม่ว่าสังคมที่ตนเองอยู่นั้นจะมีลักษณะเป็นเช่นไรก็ตาม

ตอนที่ 2 ลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล

1. อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น ปรากฏในงานกวีนิพนธ์ จำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ สก๊อยของ สมหญิง และโลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเกษมกล โดยผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงการแบ่งชนชั้นของคนที่แตกต่างกันด้วยลักษณะพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามที่สังคมกำหนด เช่น ผู้หญิงใส่กางเกงขาสั้น และซ่อนมอเตอร์ไซด์ด้วยรถยนต์ในเวลากลางคืน ไม่ใช่กุลสตรี ดังนั้นผู้หญิงที่เป็นแบบนี้ต้องไม่ใช่ผู้หญิงที่ดี ต้องเป็นชนชั้นล่างของสังคมต่ำ รวมทั้งการแบ่งชนชั้นด้วยอาชีพ ได้แก่ แม่บ้านทำความสะอาดอาคาร ที่ไม่ใช่อาชีพที่สูงและต้องทำงานกับสิ่งสกปรก ดังนั้นจึงถูกจัดให้อยู่ในชนชั้นล่างของสังคมที่ไม่จำเป็นต้องให้เกียรติ แม้ว่าคนที่ประกอบอาชีพนี้จะหารายได้เลี้ยงดูตนเองได้ก็ตาม

2. อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นอุดมการณ์ที่ปรากฏมากที่สุด โดยพบในกวีนิพนธ์จำนวน 7 เล่ม ประกอบด้วย นครคนนอก ของ พลั่ง เพียงพิรุฬห์ นัยน์ตาของโคลีเยสทาย ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม สก๊อย ของ สมหญิง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเกษมกล รากของเราเงาของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี และระหว่างทางกลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์ โดยผู้แต่งได้การที่คนเราพยายามดิ้นรนเพื่อให้ตนเองอยู่รอดหรือต้องย้ายถิ่นฐานจากบ้านเกิดของตนเองมาอยู่ในเมืองหลวง ล้วนเกิดจากความยากจนที่บีบบังคับให้ทุกคนต้องปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมที่เงินเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาความจน ช่วยสร้างฐานะ สร้างที่อยู่อาศัย สร้างความมั่นคง และสร้างความสุขสบาย จนทำให้คนในสังคมให้ความสำคัญกับเงินมากกว่าจิตใจ

3. อุดมการณ์ด้านเพศ ปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์ และโลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม ของ กฤตย์ดิสร กรเกษมกล ผู้แต่งได้แสดงให้เห็นถึงการที่ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิง ผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัวมีหน้าที่ใน

การสร้างครอบครัวให้เกิดขึ้น มีสิทธิ์ที่จะเลือกภรรยา และสามารถกำหนดให้ผู้หญิงเป็นเพียงสินค้าเพื่อระบายอารมณ์ทางเพศได้

4. **อุดมการณ์ด้านความรุนแรง** ปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 6 เล่ม ได้แก่ ไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของ ชะการีย์ยา อมตยา นครคนนอก ของ พลัง เพ็ญพิรุฬห์ สก๊อย ของ สมหญิง ลมมลายู ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม โลกหมุนเร็วกว่าเดิม ของ กฤตย์ศิธร กรเทศกมล และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี ผู้แต่งได้แสดงการใช้ความรุนแรง 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ความรุนแรงทางร่างกายโดยการใช้ความรุนแรงทำร้ายผู้อื่น หรือสิ่งอื่นรอบตัว และการใช้ความรุนแรงทางจิตใจโดยการคำทอผู้อื่นให้เกิดความอับอาย เสียใจ หรือเจ็บปวด

5. **อุดมการณ์ด้านชาตินิยม** ปรากฏในกวีนิพนธ์ จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ หัวใจห้องที่ห้า ของ อังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม รากของเราเงาของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม และระหว่างทางกลับบ้าน ของ อังคาร จันทาทิพย์ ผู้แต่งได้แสดงถึงความรักชาติ และบ้านเกิดของตนเองที่ตนเองต้องพลัดพรากไปอยู่ที่อื่น ยังคงรู้สึกรัก นึกถึงถิ่นกำเนิดของตนเองเสมอ และต้องการที่กลับไปยังบ้านของตนเอง

6. **อุดมการณ์ด้านความเชื่อ** ปรากฏในกวีนิพนธ์จำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ หัวใจห้องที่ห้า ของ อังคาร จันทาทิพย์ นัยน์ตาของโคเสียงทนาย ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม บ้านไม่มีใครอยู่ ของ อังคาร จันทาทิพย์ ลมมลายู ของ วิสุทธิ์ ขาวเนียม รากของเราเงาของโลก ของ สุขุมพจน์ คำสุขุม และบางคนอาจเดินสวนทางเราไป ของ บัญชา อ่อนดี ผู้แต่งได้แสดงถึงความเชื่อในสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ประกอบด้วย พญาเถน (เทวดา) นาค ความเชื่อในการปลุกข้าว (ข้าวเปลือกศักดิ์สิทธิ์) เครื่องราง การสักยันต์ และผีปอบ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลจาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลซีไรต์ รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเชว่นบุ๋กอะวอร์ด เป็นการศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมที่ถูกถ่ายทอดสู่ผู้อ่านผ่านกวีนิพนธ์ ในช่วงระยะเวลา 10 ปี คือ พ.ศ. 2551 ถึง พ.ศ. 2560 ซึ่งเป็นการวิจัยเอกสาร โดยมีแนวคิดในการศึกษาลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทย ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบของฉันทลักษณ์ การใช้ถ้อยคำ การใช้โวหาร การใช้สัญลักษณ์ การนำเสนอแนวคิด และแนวคิดเรื่องการศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมเป็นแนวทางในการศึกษา

จากการวิเคราะห์ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่สรุปได้ โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์ไทย

จากผลการศึกษาทำให้ผู้วิจัยพบว่า ในช่วงปีพ.ศ. 2551 – 2562 ผู้แต่งยังคงนิยมในการเลือกเรียบเรียงคำโดยใช้ฉันทลักษณ์ดั้งเดิมที่ยังสืบทอดการแต่งแบบโบราณในเรื่องของการวางสัมผัสและจำนวนคำ ซึ่งเป็นไปตามที่ กำชัย ทองหล่อ (2545) ได้อธิบายถึงรูปแบบของฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ไทยที่นิยมใช้ในการแต่งกวีนิพนธ์อันเป็นลักษณะบังคับตามแบบแผนที่กำหนด อีกทั้งยังได้รับอิทธิพลหรือแรงจูงใจในการแต่งมาจากคณะกรรมการตัดสินจาก 3 สถาบัน ซึ่งล้วนแต่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและคุ้นเคยในองค์ประกอบทางวรรณศิลป์เป็นอย่างดี อาทิ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.กุสุมา รัศมิณี รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา ตั้งขพันธานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร และเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นต้น จึงอาจทำให้ผู้แต่งเลือกที่จะใช้การเรียบเรียงคำตามแบบแผน เพื่อให้คณะกรรมการได้พิจารณาเป็นพิเศษ แม้ว่าหลักเกณฑ์ของการพิจารณาผลงานไม่ได้กำหนดการเรียบเรียงคำไว้ก็ตาม

การใช้ถ้อยคำ ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า ผู้แต่งนิยมใช้การสัมผัสพยัญชนะและสัมผัสสระเป็นจำนวนมาก เพื่อให้ผู้อ่านเกิดสุนทรียะสนในการอ่าน และเกิดความรู้สึกคล้อยตามจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ วันเนา ฐะเนน (2532) ได้กล่าวถึงหลักในการเลือกใช้คำในการแต่งกวีนิพนธ์ที่กวีต้องคำนึงถึง ได้แก่ เสียงของคำ และลีลาการใช้คำ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเกิดภาพ เกิดอารมณ์ และเป็นการแสดงถึงความสามารถของผู้แต่งด้วย

การใช้ภาพพจน์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แต่งยังคงมีการใช้ภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและอารมณ์ร่วมกับเรื่องที่อ่าน ที่สอดคล้องตามที่ กุหลาบ มลลิกะมาส(2548) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะภาพพจน์ที่ผู้แต่งมักเลือกใช้เพื่อสื่อความหมายแบบไม่ตรงไปตรงมา ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน ปรพากย์ อติพจน์ ปฏิพจน์ และการกล่าวแก้ความ

การใช้สัญลักษณ์ แม้ว่าในผลการวิจัยจะพบการใช้สัญลักษณ์น้อยที่สุด แต่สิ่งนี้กลับเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพราะ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2549) ได้กล่าวว่า การใช้สัญลักษณ์เป็นการสร้างความงามชนิดหนึ่งทางวรรณศิลป์ เป็นการเชื่อมโยงภาพพจน์ และเปรียบเทียบสิ่งนั้นจนเข้าใจร่วมกันเป็นสากล จึงอาจทำให้ก้าวไปถึงการศึกษาทางภาษาคติที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ในยุคสมัยต่าง ๆ ได้

การนำเสนอ ผู้วิจัยพบว่า ผู้แต่งเลือกที่จะใช้การบอกเล่าเรื่องราว โดยที่ผู้แต่งเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นราวกับว่าเป็นประสบการณ์ของตนเอง แม้ว่าบางสำนวนจะมีการสร้างตัวละครแต่เรื่องราวต่างๆผู้แต่งยังคงเป็นผู้ถ่ายทอดทั้งหมด ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ บุญยงค์ เกศเทศ (2536) ได้บอกถึงวิธีการนำเสนอเรื่องในบทกวีนิพนธ์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับกลวิธีการนำเสนอของ

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543) ที่ได้บอกถึงการสร้างตัวละคร จะช่วยให้มองเห็นตัวละครมีการเคลื่อนไหวทั้งทางร่างกายและอารมณ์

แนวคิด ผู้วิจัยพบแนวคิดในกวีนิพนธ์ที่ถูกแฝงอยู่ในเนื้อหา ได้แก่ ความต้องการที่จะกลับไปยังบ้านเกิดที่เต็มไปด้วยความสุขและความทรงจำ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วทำให้ผู้วิจัยทราบว่า กวีนิพนธ์ไม่แตกต่างจากนวนิยายเลยที่มีแนวคิดของเรื่องปรากฏอยู่เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า แนวคิดในบทร้อยกรองไม่แตกต่างจากแนวคิดในนวนิยายหรือเรื่องสั้นเลย เพราะผู้แต่งต้องการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นประสบการณ์ของมนุษย์ลงไป เพียงแต่ผู้อ่านอาจต้องพิจารณารูปแบบ การใช้คำ และองค์ประกอบอื่น จึงจะเข้าใจแนวคิดของเรื่องมากขึ้น

ดังนั้นจากการศึกษารูปแบบและลักษณะของกวีนิพนธ์จึงทำให้ผู้วิจัยทราบว่า กวีนิพนธ์มีความงามทางวรรณศิลป์ที่ปรากฏอยู่ ซึ่งพิจารณาจากรูปแบบ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การนำเสนอ และแนวคิดของเรื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิมพร สุนทรวิริยะกุล (2551) และณัฐธิดา ศิริชัยขงบุญ (2559) ที่พบผู้แต่งใช้กลวิธีทางวรรณศิลป์ในแต่งกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย และกวีนิพนธ์รางวัลดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่พบการใช้รูปแบบ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สัญลักษณ์ การนำเสนอ และแนวคิดที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เหล่านั้นเช่นกัน

2. อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย

กวีนิพนธ์ที่ได้รับรางวัล ผู้วิจัยพบว่า กวีนิพนธ์แต่ละเล่มปรากฏอุดมการณ์ทางสังคม สอดแทรกในเนื้อหา โดยอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏมากที่สุด ได้แก่ อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ และอุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้น และอุดมการณ์ด้านเพศ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ “อุดมการณ์” ที่นักปราชญ์รัฐศาสตร์ เดอ ท็อกเคอวิลล์ (1970) ได้ให้ไว้ว่า “หากปราศจากอุดมการณ์เสียแล้ว สังคมมีอาจจะตั้งอยู่หรือเจริญเติบโตต่อไปได้ เหตุว่า เมื่อมนุษย์ไม่มีความเชื่อมั่นร่วมกันในความคิดอันใดอันหนึ่ง มนุษย์ก็มีอาจดำเนินการใด ๆ ร่วมกันได้ เมื่อขาดพฤติกรรมดังกล่าว มนุษย์ยังคงมีอยู่ (ในโลก) แต่ปราศจากสิ่งรู้กันที่เรียกว่า “สังคม” ดังนั้นกวีนิพนธ์ไทยจึงไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านเท่านั้น แต่ยังสามารถถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคม หรือแสดงการเปลี่ยนแปลงของอุดมการณ์ทางสังคม ในช่วงเวลาหนึ่งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ นภัทร อารีศิริ (2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่นำมาผลิตซ้ำ ที่พบว่า ละครโทรทัศน์ไทยสามารถมีอุดมการณ์ทางสังคมบรรจุอยู่ได้มากกว่าหนึ่งอุดมการณ์

จากการศึกษาวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงอุดมการณ์ทางสังคม ได้แก่

อุดมการณ์ด้านการแบ่งชนชั้นที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทย เป็นการกำหนดชนชั้นทางสังคมผ่านพฤติกรรมและหน้าที่การงานที่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยเพียงใด แต่สังคมยังคงมีการแบ่งชนชั้นที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย

อุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นอุดมการณ์ทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจในสังคม เศรษฐกิจจะขึ้นหรือลง คนในสังคมให้ความสนใจกับเรื่องเงิน ๆ ทอง ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 ที่มีสภาพเศรษฐกิจที่อยู่ในระหว่างการชะลอตัวเนื่องจากการส่งออกสุทธิที่ลดลง ซึ่งส่งผลให้ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ทำให้คนในสังคมต้องแสวงหารายได้ที่มากขึ้นเพื่อให้อยู่รอดในสังคม ตามรายงานเศรษฐกิจและการเงิน (2551 - 2560) ที่ส่งผลต่อการสร้างอุดมการณ์ทางสังคมด้านชาตินิยมในกวีนิพนธ์ที่แสดงถึงความรักชาติ และบ้านเกิดของตนเองที่ตนเองต้องพลัดพรากไปอยู่ที่อื่น ยังคงรู้สึกรัก นึกถึงถิ่นกำเนิดของตนเองเสมอ และต้องการที่กลับไปยังบ้านของตนเอง ที่ชี้ให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยในช่วงนั้น

อุดมการณ์ด้านความรุนแรงที่ปรากฏในกวีนิพนธ์เป็นอุดมการณ์ทางสังคมที่สอดคล้องกับ ภาณุจนา แก้วเทพ (2533) ที่ได้อธิบายความหมายไว้ว่า การใช้ความรุนแรงในสังคมเป็นการชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจ สอนให้รู้ว่าบุคคลใดเป็นผู้แข็งแกร่ง บุคคลใดอ่อนแอ และใครมีอำนาจย่อมสามารถกระทำความรุนแรงต่อผู้อื่นได้ ซึ่งบางครั้งอุดมการณ์นี้ยังสัมพันธ์กับอุดมการณ์ทางสังคมด้านเพศที่เพศชายมักเป็นผู้ใช้ความรุนแรงมากที่สุด

อุดมการณ์ด้านความเชื่อที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ไทยแสดงถึงความเชื่อในสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ประกอบด้วย พญาแถน (เทวดา) นาค ความเชื่อในการปลุกข้าว (ข้าวเปลือกศักดิ์สิทธิ์) เครื่องราง การสักยันต์ และผีปอบ ซึ่งขัดแย้งกับนภทร อารีศิริ (2554) ที่ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่นำมาผลิตซ้ำพบว่า ละครโทรทัศน์ไทยไม่มีปรากฏในอุดมการณ์ทางสังคมด้านไสยศาสตร์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตว่า กวีนิพนธ์มีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิด โดยนำเสนออารมณ์ ความรู้สึก และความนึกคิดของผู้แต่งที่มีความผูกพันต่อสังคมที่ตนเองได้ใกล้ชิด เพราะผู้แต่งส่วนใหญ่เป็นคนภาคใต้ ดังนั้นการแสดงอุดมการณ์จึงเป็นไปตามลักษณะของสังคมในภาคใต้ที่มีความไม่สงบ เพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และเป็นสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม สอดคล้องกับ เจตนา นาควัชระ (2521) และ

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2539) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและสังคม ไว้ว่า วรรณกรรมเป็นงานศิลปกรรม อยู่ในฐานะที่มีรูปแบบ มีสาระเนื้อหาที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน เสมือนว่าวรรณกรรมทุกชนิดย่อมสะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมออกมา ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กวีนิพนธ์เป็นเครื่องสะท้อนอุดมการณ์ทางสังคมตามแนวคิดของผู้แต่ง

กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลจาก 3 สถาบัน ในช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2560 จึงเป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นอุดมการณ์ทางสังคมที่ถูกถ่ายทอดจากคนในสังคมที่เกิดขึ้นจริง โดยผู้แต่งได้ใช้สถานการณ์ ความรู้สึก ความคิดของคนไทยที่ปรากฏในช่วงเวลาดังกล่าวมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง เพื่อเป็นกระบอกเสียงให้แก่คนในสังคมนั้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัล ระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560 จาก 3 สถาบัน ได้แก่ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) รางวัลนายอินทร์อวอร์ด และรางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบแง่มุมที่น่าสนใจและสามารถนำไปสู่การทำความเข้าใจถึงลักษณะอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทย และประโยชน์ในการศึกษาครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยอุดมการณ์ทางสังคมในกวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2560 นำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมในวรรณกรรมประเภทอื่น ๆ
2. ผลการวิจัยอุดมการณ์ทางสังคมสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้อ่านกวีนิพนธ์ เพื่อให้เกิดสุนทรียรสมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากวีนิพนธ์ที่มีผู้แต่งคนเดียวกันแต่ได้รับรางวัลจากหลายสถาบัน เพื่อศึกษาการสร้างและการสืบทอดความงามทางวรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ได้ลึกซึ้งมากขึ้น
2. ควรศึกษาอุดมการณ์ในด้านอื่น ๆ เช่น อุดมการณ์การเมือง การปกครอง หรือ อุดมการณ์ด้านการศึกษาในกวีนิพนธ์ไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กฤตย์ดิสร กรเศกมกล. (2552). *โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ออนไลน์.
- กฤษณา เพชรอำไพ. (2541). *การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในเพชรลูกทุ่งหัวแก้วหัวแหวน* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- กาญจนา แก้วเทพ. (2533). *มิติด้านอุดมการณ์ ในละครโทรทัศน์ไทย*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- กำชัย ทองหล่อ. (2545). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น (1997).
- กุหลาบ มลลิกะมาส. (2548). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: บุรพา.
- เกศรินทร์ คันธมလာ. (2552). *การศึกษาภาพสะท้อนสังคมในวรรณกรรมเรื่อง พระสี่เสาธรรมาโศก*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- เกศินี จุฑาวิจิตร. (2550). "มอง" เรื่องให้ "เห็น" ภาพ : ภาพสะท้อนสังคมและโลกทัศน์นักเขียน. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- จามรี ต้นไผ่ทูลย์ดี. (2555). *หัวใจใดโนเสาร์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- เจตนา นาควัชร. (2521). *ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- ชนกพร อังศุวิริยะ. (2551). "ความเป็นผู้หญิง" ในนิตยสารสตรีสาร (พ.ศ. 2491-2539) : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ อุดมการณ์. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ชลธิรา ลัดยาวพัฒนา. (2530). *ผองถ้อยร้อยเรียง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชะกรีย์ยา อมตยา. (2558). *ไม่มีหญิงสาวในบทกวี*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ณัฐธิดา ศิริชัยบุญ. (2559). *เมืองในกวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2547). *วรรณกรรมประเภทกลอนสวดภาคกลาง : การศึกษาเชิงวิเคราะห์*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- เดือนจิต นวรงค์ ชินธเนศ. (2551). *เราอยู่คนละฟากของภูผา*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทยากร แซ่แต้. (2551). *มายาคติทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในละครเกาหลีและการสร้างประโยชน์ทางธุรกิจ*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

- ทีมงานอมรินทร์บุ๊ก. (2560). 39 ปี 39 เล่ม รวมหนังสือไร้ดื้อ ปี 2522-2560. สืบค้นจาก <http://www.amarinbooks.com/39-ปี-39-เล่ม-รวมหนังสือไร้ดื้อปี-พ-ศ-2522-2560>
- ธวัช ปุณโณทก. (2527). *แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: นาค.
- นพพร ด้านสกุล. (มีนาคม 2549). บทความวิจัยการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างชาวไทยพุทธ กับชาวมุสลิมบ้านนาทับ ตำบลนาทับ อำเภอนะจะ จังหวัดสงขลา. *วารสารปริชาต*, ปีที่ 18 (ฉบับที่ 3), 77-81.
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 1-2*. กรุงเทพฯ: อ่าน.
- นภัทร อารีศิริ. (2554). *การวิเคราะห์อุดมการณ์ทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทยที่นำมาผลิตซ้ำ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- นันท์ภัสกร ภูมิธรรมรัตน์. (2558). *มายาคติความเป็นสุภาพบุรุษในละครโทรทัศน์ชุดสุภาพบุรุษ จูฑาเทพ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- บัญชา อ่อนดี. (2557). *สถานการณ์ปกติ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บัญชา อ่อนดี. (2559). *บางคนอาจเดินสวนทางเราไป*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- บัณฑิต ทิพย์เดช. (2561). อุดมการณ์ทางการเมืองในกวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11 (1), 2500-2514.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2536). *แดลลอควรรณกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ม.ล. (2539). *แว่นวรรณกรรม*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *ภาษาและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2525). *ศิลปะการฟัง การอ่าน*. กรุงเทพฯ: วิชาการ.
- ปิ่น มาลากุล. (2506). *หลักการศึกษาปรากฏาวิชาครูมัธยม*. กรุงเทพฯ: ไยพานิชยกรรม.
- ปิยรัตน์ แซ่อึ้ง. (2557). *กวีนิพนธ์เกี่ยวกับความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้: กลวิธีทางวรรณศิลป์กับแนวคิดสันติภาพ*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พงษ์จันทร์ คล้ายสุบรรณ. (2522). *การเขียนเชิงสร้างสรรค์*. พระนครศรีอยุธยา: ภาควิชาภาษาไทย คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- พลึง เทียงพิรุฬห์. (2560). *นครคนนอก*. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- พัทธา สายหู. (2544). *กลไกของสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พิมพ์ สุนทรวิริยกุล. (2551). การวิเคราะห์ภาพพจน์ในกวีนิพนธ์รางวัลดีเด่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2547-2551. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- พิสมัย ประเสริฐศรี. (2561). ภาพสะท้อนสังคมจากตัวละคร “เมขลา” ในนวนิยายเรื่องแม่เบี้ย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- ไพรวรินทร์ ขาวงาม. (2549). รวมบทกวีแห่งความรักและความผูกพันเราจะพบกันอีกไหม. นครราชสีมา: ไผ่ยมก.
- ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2555). วรรณรูป/. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มารุต ไพรศรี. (2553). มายาคติและมุมมองของผู้ใส่ใจสิ่งแวดล้อมต่อภาพยนตร์โฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมขององค์กรปิโตรเลียม. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา. (2542). ความรู้เบื้องต้นทางวรรณคดี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รมย์ธีรา ศิริพงษ์วรกุล. (2555). วรรณกรรมการ์ตูนสำหรับเด็กและการนำเสนอภาพอุดมการณ์ทางสังคม. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2539). วรรณกรรมวิจารณ์. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2547). 25 ปีซีไรต์รวมบทวิจารณ์คัดสรร. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วนัทภณิดา วารีปา (2558). วนาลีลาในกวีนิพนธ์ไร้ฉันทลักษณ์ : หนังสือเรื่องไม่มีหญิงสาวในบทกวี ของชะกาเรีย อมตยา . สุพรรณบุรี: โครงการวิจัยจากเงินกองทุนส่งเสริมงานวิจัยคณะศิลปศาสตร์ ศูนย์สุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2562). เงื่อนไขในการประกวดเชว่นบู๊คอวอร์ด. สืบค้นจาก <https://www.csrecpall.com>
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2532). การศึกษาเรื่องกลอน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2531). วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิภา กงกะนันทน์. (2533). วรรณคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- วิริยา ตาสว่าง. (2560). ภาพสะท้อนสังคมไทยจากภาพนิทรรศการ พรรณ โดย ชุตติ ภูศิริ. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- วิโรจน์ สุทธิสีมา. (2551). มายาคติของผู้หญิงในภาพถ่ายของนิตยสารแนววิโรติกไทย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- วิสุทธิ ขาวเนียม. (2553). *ลมมลายู*. กรุงเทพฯ: นาคร.
- วิสุทธิ ขาวเนียม. (2559). *พลัดหลงไปในห้วงเวลาของนักมายากล*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เวิร์คพอยท์นิวส์. (2561). *ผลงานซีไรต์*. สืบค้นจาก <https://workpointnews.com>
- สนิธ สมัครการ. (2546). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาการของสังคม*. นนทบุรี: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมหญิง. (2558). *สก็อย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สายทิพย์ นุกูลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: บริษัทเอสอาร์พริ้นติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดทำและพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สิริรัตน์ พุ่มเกิด. (2538). *อศวพาหุกับการใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สุชุมพจน์ คำสุขุม. (2556). *รากของเรารากของโลก*. มหาสารคาม: กากะเย็บ.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2549). *เจิมจันทร์กัณฑ์กาล : ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา สุภาพ. (2531). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาวรรณ ฤคำลึง. (2554). *วาทกรรมและการสร้างอุดมการณ์ทางสังคมในสื่อโฆษณาสิ่งพิมพ์ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- อนุমানราชชน, พระยา. (2531). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- อังคาร จันทาทิพย์. (2554). *ความตายของสันติสุข*. กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- อังคาร จันทาทิพย์. (2556). *บ้านไม่มีใครอยู่*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- อังคาร จันทาทิพย์. (2556). *หัวใจห้องที่ห้า*. กรุงเทพฯ: ผจญภัย.
- อังคาร จันทาทิพย์. (2561). *ระหว่างทางกลับบ้าน*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ. (2553). *ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

อิงอร สุพันธุ์วิช. (2547). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2536). *มูลนิธิภูมิปัญญา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.

Ansart Pierre. (1974) . *Les idéologies politiques*, London: Harvester Wheatsheaf.

Gramsci Antonio. (1995). *Further Selections from the Prison Notebooks*. Translated and Edited by Derek Boothman. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Therborn Gorun. (2001). European Modernity and Beyond. *The Trajectory of European Societies 1945-2000*, London, 17 (2), 200-215.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

กวีนิพนธ์ไทยที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในระหว่างปี พ.ศ. 2551 – 2560
มีทั้งหมด 16 เล่ม ประกอบด้วย

ที่	ชื่อบทกวี/ผู้แต่ง	จำนวน (สำนวน)
1	ไม่มีหญิงสาวในบทกวี (2553) ชะการีย์ยา อมตยา	36
2	หัวใจห้องที่ห้า (2553) อังคาร จันทาทิพย์	49
3	นครคนนอก (2559) พล้ง เพียงพิรุฬห์	68
4	เราอยู่คนละฟากของภูผา (2551) เตือนจิต นวรงค์ ชินชนะศ	1
5	นัยน์ตาของโคเลียงทวย (2552) วิสุทธิ์ ขาวเนียม	1
6	ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน (2553) อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ	1
7	ความตายของสันติสุข (2554) อังคาร จันทาทิพย์	1
8	หัวใจไดโนเสาร์ (2555) จามรี ต้นไพฑูรย์ศิลป์	1
9	บ้านไม่มีใครอยู่ (2556) อังคาร จันทาทิพย์	1
10	สถานการณ์ปกติ (2557) บัญชา อ่อนดี	1
11	สก็อย (2558) สมหญิง	1
12	ลมมลายู (2551) วิสุทธิ์ ขาวเนียม	45
13	โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม (2552) กฤตย์ศิธร กรเศกมล	36
14	รากของเรา เงามองโลก (2556) สุขุมพจน์ คำสุขุม	40
15	บางคนอาจเดินสวนทางเราไป (2559) บัญชา อ่อนดี	39
16	ระหว่างทางกลับบ้าน (2560) อังคาร จันทาทิพย์	45
รวม		326

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี (2553) ชะการีย์ยา อมตยา

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...หนังสือหนึ่งเล่ม ต้องใช้อักษรที่ล้านตัว ต้องใช้ความรู้ลึกที่แสนความรู้ลึก ต้องใช้เหตุผลที่หมิ่นเหตุผล ต้องค้นคว้าที่พันชั่วโมง ต้องกลั่นกรองที่ร้อยรอบ ต้องขบคิดที่ค่ากิน ต้องใช้กระดาษที่พันหน้า ต้องตัดต้นไม้ที่ร้อยต้น ต้องเสียดเหงื่อที่หยด เพื่อบรรจุ ความว่างเปล่าของเรา... (หน้า 7)	กวีมีรูปแบบการแต่งเป็นร้อยกรองแบบ อิสระ หรือกลอนเปล่าที่ไม่มีการกำหนด จำนวนคำที่ชัดเจน มีความสั้น-ยาวแตกต่างกัน ตั้งแต่ 11 บรรทัดจบในครึ่งหน้าจนถึง ร้อยกว่าบรรทัดหลายหน้าจบ รวม 36 สำนวน
2	... ในยามตะวันตกแสงทาบทับทั่วหมู่บ้าน หัวใจฉันสัมผัสผิวนนสีขาวโรยด้วยกรวด ก้อนหินและต้นหญ้าที่แซมขึ้นท่ามกลาง ทางเดิน ถึงกลิ่นยาสูบมอดไหม้ในมวนใบจาก และควันพวยพุ่งจากเตาถ่าน โอ กระต๋อมน้อยแสนรักได้ห้วงคามุงจาก วัยเยาว์อันแสนไกลพร่างพรายด้วยดวงดาว กระซึกหัวใจฉันแทบหลุดจากร่าง ด้วยความอาลัยอาวรณ์คิดถึงเจ้า...(หน้า 15)	กวีได้ใช้ถ้อยคำในการแต่งโดยใช้คำ ธรรมดาแต่วางลีลาการใช้คำด้วยการเล่น สัมผัสอักษร และสัมผัสสระที่ปรากฏในกวี บางสำนวนแม้ว่ากวีจะแต่งเป็นกลอนแบบ ไร้ข้อบังคับก็ตาม - สัมผัสอักษร เช่น ทาบทับทั่ว ด้วยดวงดาว - สัมผัสสระ เช่น ท่ามกลางทาง
3	... บทกวีเดินทางของมันเอง ผมเคยพูดเช่นนั้นกับตัวเอง การรอนแรมของความคิด การเดินทางของบทกวี จากรอยหยักในหัว ไหลเลื่อนมาทางแขน	กวีมีการใช้ภาพพจน์เพื่อให้ผู้อ่าน เกิดภาพตามที่กวีต้องการสื่อ รวมทั้ง ต้องการสื่อความหมายแฝงในเนื้อหา ทางอ้อม ได้แก่ - อุปมา กวีได้เปรียบเทียบความคิดของคน เหมือนปีศาจที่หาทางหนีจากที่ขัง เพื่อ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	ดูปีศาจซึ่งปรารถนา หลุดจากกรงที่คุมขัง... (หน้า 8) ... เขาละเอียดจิบกาแฟเอสเปรสโซจากถ้วยเล็ก อย่างประณีต ดูตั้งเครื่องดื่มจากอาหารมื้อสุดท้ายขององค์ พระเยซู หรือเป็นเครื่องดื่มถ้วยสุดท้ายผสมยาพิษกำนัล แด่ โซเครตีส... (หน้า 25) ... บทกวีเดินทางของมันเอง และมันเรียกร้องให้ผมออกไปหาผู้คน บนท้องถนนของชีวิต... (หน้า 9) ...ความเจ็บป่วยที่ทักทาย ความเจ็บปวดเรื้อรังในลำไส้ ความเจ็บลึ้มคะมำกับพื้น แต่มันยังหัวเราะไม่หยุดหย่อน (หน้า 13) ...ข้าพเจ้าเห็นกำแพงกำลังร้องไห้ ด้วยความหวาดหวั่นและความโศกสลด คำคืนกลายเป็นนายคุก คุมขังหมู่บ้านของเราตกในความมืด... (หน้า 29) ...โอ ดวงวิญญาณแห่งบรรพบุรุษ ซิดี ถ้าท่านยังอยู่เฉกเช่นวันวาน การใดที่ฉันและผู้คนของเรา ควรดักกระทำและไม่ควรกระทำ อยู่หรือไป นั่นคือคำถาม ที่น่าคิด... (หน้า 21)	แสดงให้ผู้อ่านเข้าใจถึงการสร้างกวีสลับท หนึ่งส่วนเกิดจากความคิดที่ซ่อนอยู่ในตัว ผู้เขียน อีกทั้งกวียังต้องการขยายภาพให้ เห็นชัดมากขึ้น เช่น ท่าทางของตัวละครใน เรื่อง เป็นต้น - บุคลาธิษฐาน กวีได้เลือกให้สิ่งไม่มีชีวิต มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนคน เพื่อให้ย้าให้ ผู้อ่านสัมผัสถึงความรู้สึกของเรื่องราว

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	...มันต้องมีอะไรสักอย่างในจักรวาลนี้ ที่พลัดหลงไปจากมิติกาลเวลา อะไรสักอย่างที่โคัลัมบัสและยูลิสซีสตกสำรวจ อะไรสักอย่างที่นักดาราศาสตร์กรีกและอาหรับ มิได้ค้นพบ... (หน้า 31) ...ท่ามกลางคำตอบ ฉันคือคำถาม ท่ามกลางคู่รัก ฉันคือเพลิงริษยา ท่ามกลางนักปราชญ์ ฉันคือคนโง่ ท่ามกลางกวีฉันคือคนใบ้ (หน้า 54)	- การกล่าวหาความ กวีมีการอ้างถึงบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญมาประกอบ ในการแต่ง โดยมีการยกเนื้อหามาด้วย เช่น ซิดิย์ (ผู้เฒ่าที่เคารพของชนเผ่าซัยยิด) โคัลัมบัส ยูลิสซีส กรีก อาหรับ เป็นต้น กวีมีการกล่าวถึงสิ่งที่ตรงข้ามกัน เพื่อให้ผู้อ่านไม่หลงลืมสิ่งที่ตรงข้ามกัน เสมอ เช่น คนโง่กับคนฉลาด คำถามกับ คำตอบ เป็นต้น
4	...นกพิราบและต้นมะกอก ดอกพลับพลึงสีขาว และแสงแดดยามเช้า บทกวีของเราจะซับซ้อน เล่าเรื่องราวของเธอ แก่ลูกหลานของเรา มันไม่ใช่นิทานได้แสงดาว หรือความฝันได้แสงแดด... (หน้า 97)	กวีมีการใช้สัญลักษณ์แทน ความหมายในบทกวี ที่หมายถึงความหวัง อิสรภาพ และการเริ่มต้นใหม่ ได้แก่ นกพิราบ ต้นมะกอก ดอกพลับพลึงสีขาว และแสงแดด เป็นต้น
5	...เมื่อเธอร่ำไห้ ฉันมีอาจบลดเธอ เมื่อเธอร้อง ฉันมีอาจบในเสียงเธอ...(หน้า 39) ... โอ เจ้าชายผู้ลี้ภัย ผู้กล้ากลืนความเลวร้าย โชนจึงได้แต่จ่อมจมในทุกชั่วระทม ฤๅโสภณคนนั้นเลิสรสหวานล้ำ...(หน้า 47) ...เพื่อน! หากวันหนึ่งฉันตาย แก แกจะมาเยี่ยมเยียนฉันไหม แกจะยังจำบทกวีของฉันได้หรือเปล่า... (หน้า 10)	กวีใช้วิธีการนำเสนอโดยการบอก เล่าเรื่องราวที่กวีได้พบเห็นหรือเป็น ประสบการณ์ของตนเอง โดยมีทั้งที่ตนเอง เป็นผู้เล่า โดยใช้คำว่า ฉัน ผม และกำหนด ตัวละครอื่นขึ้นมา โดยคำว่า แก เธอ พ่อเจ้า แม่เจ้า เจ้าชายผู้ลี้ภัย เพื่อน เป็นต้น อีกทั้งกวียังใช้การตั้งคำถามเป็น การดำเนินเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านคิดและตอบ คำถามตามกวีที่กำลังเล่าเรื่องอยู่

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
6	... ส่วนบทคาดคางที่แก่นดำนักรเมือง หรือบพว่าด้วยการต่อสู้ และการเคลื่อนไหวทางสังคม ไม่ต้องเลือกเอามาอ่านให้ระคายโศดสดับนั้น ขึ้นแกคือดิ่ง นั้นเอาแกตายแน่ นั้นขอเตือน!... (หน้า 11) ...ฉันไปตลาดค้าอิสรภาพ เพื่อซื้อสันติภาพ มาฝากเธอที่รัก แต่ฉันไม่เคยมีขาย!... (ที่รัก หน้า 45)	กวีได้แฝงแนวคิดที่ต้องการให้ สังคมสงบสุขภายใต้สันติภาพ ไม่มีการต่อสู้ สงคราม หรือการเคลื่อนไหวทางสังคมที่มี แต่สร้างความสูญเสียให้เกิดขึ้น

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า (2553) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...ข้าวบน ผลพฤษได้ กลือขวา ‘ดาวข้าง’ ทายทางปลา เปลี่ยนซ้าย ดวงใดสุขโสภา ผลเพียบ พุณา ใดเผื่อนั้นแพงร้าย พืชร้างแรมผล... (หน้า 154) ... พี่สาวข้าพเจ้าเล่าให้ฟัง พอลด้อยหลัง น้ำตาแมกไหล คำข้าวยังอุ่นมือ คือดันใจ กลืนข้าวแดงลงอย่างไรก็ผิดคอ!... (หน้า 159) ...อ้อทา อ้อ... “มี มี เอ เอ มี เลอ เล่ พะ โตะ อะ เกลือ อะ เกลือ” เรียงถ้อยร้อยคำ สม่่าเสมอ ออกเสียงเพียงละเมอ อ่านทาโบราณนานนับ... (หน้า 119)	กวีมีการใช้รูปแบบการแต่ง ที่หลากหลาย ประกอบด้วย โคลงสี่สุภาพ จำนวน 6 สำนวน ได้แก่ แนวรบด้าน ตะวันออก ผีเสื้อยับปีก บรรพกาล-ภวิณ พรมแดน นิทานดวงดาว รุปรอยของตำนาน กลอนแปด จำนวน 42 สำนวน และมีการนำ เพลงกล่อมเด็กของชาวกะเหรี่ยงโบราณมา ใช้ในกวีนิพนธ์ จำนวน 1 เรื่อง เพื่อถ่ายทอด เรื่องราววิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่อดีต จนมีวิวัฒนาการสู่สังคมเมือง และการ ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตของกลุ่มคน ต่างๆ
2	... ‘ข้าพเจ้าเหมือนอยู่ในความฝัน’ <u>โพ้นเพ็ญจันทร์จับขอบฟ้าเรือปรากฏ</u> <u>โค้งจิตเส้นสันเขาเงาเคี้ยวคด</u> <u>หมอกเหมยหยด ขวงเมฆขาววิบวาว</u> กระเซ็น... (หน้า 91)	กวีมีการใช้ถ้อยคำในการสร้าง จังหวะในการดำเนินเรื่องให้มีความกระชับ และน่าสนใจ โดยการใช้สัมผัส 2 ลักษณะ ได้แก่ - สัมผัสอักษร เช่น โพ้น-เพ็ญ จันทร์-จับ - สัมผัสสระ เช่น เขา-เงา ขาว-วาว
3	...อีกรูปทรง โขงรูปลักษณะใดสักอย่าง ด้านสว่าง มีดใหม่ เห็น ไม่เห็น เรียบง่าย ยอกย้อน ร้อนหรือเย็น นอกเหนือกรอบ ในกฎเกณฑ์ จะขัดเกลา... (หน้า 34)	กวีมีการใช้ภาพพจน์ที่ช่วยกระตุ้น ผู้อ่านให้เห็นภาพ และเข้าถึงเนื้อหาได้มาก ขึ้น ได้แก่ - การนำสิ่งที่มีความหมายตรงข้ามกันมาใช้ เพื่อกระตุ้นความนึกคิดของผู้อ่าน เช่น สว่าง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	... ‘ตาดะปุเต๊ะ’ : แผ่นดินสีขาว อีกครั้งคราวขับเลือดไหล ‘บูโด’ สะเทือนระเบิดสะท้อน ‘ภูพานคำ’ ‘หนองบัวลำภู’ ร่ำกับข้าวร้าย... (หน้า 74) ... หม่นหมอกเหมือนม่านหมอกในตาแม่ หมอกที่กลั่นหยาดแต่หยดน้ำตาใส ภารกิจ ชายแดนใต้ ไซ้ไหมแม่?... หวาดหวั่นแผ่มาความตายคล้ายหมอกฝน... (หน้า 63)	กับมืด เห็นกับไม่เห็น เป็นต้น - กวีมีการทำความเข้าใจถึงสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบทางภาคใต้ และบ้านเกิดของทหารที่ต้องไปภาคใต้ เช่น ตาดะปุเต๊ะ (ยะลา) บูโด(นราธิวาส) ภูพานคำ (ขอนแก่น) หนองบัวลำภู เป็นต้น - อุปมา กวีได้มีการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง เช่น ความตายคล้ายหมอกฝน หมอกเหมือนหมอกในตาแม่ เป็นต้น
4	... ข้าเห็นแม่ร้องไห้ ไซ้ไหมแม่? พ่อคู่แก่ป่วยไข้ไม่เคยสร้าง จ้องเครื่องแบบลูกชาย ชุดลายพราง แววภูมิใจไม่ต่างกว้างหัวใจ... (หน้า 62)	กวีดำเนินเรื่อง โดยตนเองเป็นผู้เล่ามองเห็นเหตุการณ์ทั้งหมด และมีการสร้างตัวละครขึ้นมาถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ โดยใช้คำว่า ข้า เรา เธอ เป็นต้น
5	... ผืนของลูกอยู่ในนั้น ในผืนพ่อ ‘คนสวน’ รอบเปลี่ยนผลัดพัก ‘นักรบกล้า’ ‘หนองบัวลำภู’ อยู่ในผืน ‘บันนังสตา’ จอบ เสียม พั่ว รอนคินวางปืนลง เกษียณจากสงครามสนามรบ บ้านสวนสงบ เข้าแดดส่อง นกร้องส่ง คว้นฟ้าไฟ น้ำในกา ชารอชง หอมรำกลิ่นรื่น คว้นปิ่นเลื่อน!... (หน้า 72) ...ดวงใจไฟผืนสันติสุข ท่ามกลางทุกข์กระพือไฟไม่สุดสิ้น ชีวิตหยุดอยู่และรู้ยิน รักและหวังดั่งฝนรินลงดับร้อน... (หน้า 83)	กวีได้ถ่ายทอดแนวคิดที่ต้องการให้เกิดความสงบสุขและสันติภาพ ผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับความไม่สงบ และการทำสงคราม ทำให้พ่อ ลูก ต้องวางมือจากสิ่งที่อยากทำแล้วเดินทางออกจากบ้านไปจากคนที่เขารัก และรักเขา

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง นครคนนอก (2559) พลัง เพียงพิรุพห์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... คงสักเรื่องราวเล็กเล็กน้อยน้อย ผุดพริ้วลอยล่องเหนือท้องถนน ในท่ามกลางฝุ่นเฟื่องเครื่องจักรกล กึกก้องอิงอลหล่นชำระ เรื่องเล็กน้อยเหล่านั้น ซ่อนอยู่ในวันจันทร์ผ่านวันหยุด อยู่ในวันอังคารงานเป็นชุด อยู่ในพุธรีบเร่งรัด... (หน้า 54) ...จักรยานสองคันบรรทุกความฝันเต็มพิกัด ล้อหมุนเจียบเจียบตามกันมาจากอีกซีกโลก ลักก์คนคาดหวังมีจักรยานคู่ใจสักคัน... (หน้า 24) ... ภายหนึ่งเคลื่อนหล่อเลี้ยง อีกหลาย ข้ามเขตแดนมาหมาย มันไว้ งานหนักจกปลดปล่อย ปมเชื่อง ทุกข์แห่งทุกข์ยากได้ เสร็จสิ้นที่หนอ... (หน้า 64) ... ชายโทนเลียงว้าวซื้อชิง คลายเชือกรัดจริง ลูกวัวกระโดดผิงทะเลสิ่งลาน... (หน้า 92) ... “ไย...อา..อา...ไ้อ้อ่านา กำเนินในรัฐชาติ กำเนิดในโลกธาตุ ไม่บอกไม่รู้ ไม่บอกไม่รู้มัน โรคประหลาด นี่มันโรคระบาด นี่มันอุกอาจ มันปาวประกาศว่าจงมาดูจงมาเพ่งดู จงมองให้... (หน้า 170)	กวีมีรูปแบบการประพันธ์ที่ หลากหลายได้แก่ กลอนแปด จำนวน 60 สำนวน กลอนเปล่า จำนวน 5 สำนวน ได้แก่ ปิเตอร์ รุท กับแมรี ทอมป์สันและ คนอื่นอื่น การค้นพบบางอย่างในระหว่าง ระลึกบางสิ่ง ความฝันพุ่งหลาวเข้าไปใน เมือง เราต่างก็นักกอพยพ โคลงสี่สุภาพ จำนวน 2 สำนวน ได้แก่ คนอยู่บ่ได้สร้าง สักเสาคอนสร้างบ่ได้เนาแนบสนิท รอยยิ้ม เมื่อยามหาชนะ ภาพขยับ 16 จำนวน 1 สำนวน ได้แก่ เรื่องจำเพาะเจาะตรงจาก ท้องทุ่งถลาบิน และมีการเขียนตาม ทำนองเพลงเร้า จำนวน 1 สำนวน ได้แก่ เรื่อง แรพ แบทเทิล

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
2	...ครีคราดศาตเกียรฺเลียลลัษ หวัสะบัดซัดสายใจเสีย กระทึบเบรคดำร้าวผัวเมีย อีเอี้ยไ้อ้อว่าไป รถเมล์เร่เรือยเปื่อยผุ เสาลิ้นพื้นทะเลลูฟุใหม่ โปะลิซอ่อนกราบภาพใน จำเจจำใจจำยอม... (หน้า 21) (หน้า 19) ต้นแล้ว #ยืมหนอยนะเตง#เพลงส่งไปใหม่แล้วเิง#ให้ ของขวัญ#วันแสนสุข#กุกกัก#ซิกซิล#มันมัน คุณนาย (หน้า 37)	กวีมีวิธีการใช้ถ้อยคำ 4 ลักษณะ เพื่อการสร้างภาพและความเข้าใจให้แก่ผู้อ่าน ได้แก่ - การสัมผัสอักษร เช่น อีเอี้ยไ้อ้อ - จำเจจำใจ - การสัมผัสสระ เช่น คราด-ศาต - เกียรฺ-เลีย - วรรณรูป คือ การนำอักษรมาทำเป็นรูปภาพ ซึ่งปรากฏในหลายสำนวน เช่น อีโมติคอนซิมโบลิสต์ ที่นำรูปอีโมคอน (รูปสื่อความรู้สึกในโปรแกรมออนไลน์) มาวางเรียงกันเป็นคำว่า กู เป็นต้น - นำคำที่ใช้ในสังคมออนไลน์มาประกอบในเรื่องที่พูดถึง เช่น แซซแท็ก ที่หมายถึงคำหรือประโยคที่มีเครื่องหมาย “#” นำหน้าคำหรือประโยคนั้นๆ
3	... คนโดยสารเต็มคันร้องโอดโอย คุงเสียงเหมียน โบยอนาถา สูญเงินชดใช้เต็มอัตรา จำลำบากตาหน้าเข้าตาจน... (หน้า 30) ... คิดทำโรงหนังฉายล้อมฟ้า สมัย มิตร เพชรา โด่งดังทั่ว การต่อสู้อีกครั้งกับครอบครัว ในม่านเงาสลัวความเปลี่ยนแปลง (หน้า 31)	กวีมีการใช้ภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเรื่องราวและจินตนาการภาพได้ตามที่กวีได้บรรยาย ได้แก่ - อุปมา กวีได้เปรียบเทียบผู้โดยสารที่เกิดอุบัติเหตุส่งเสียงเจ็บปวดราวกับเสียงของคนที่ถูกเขี่ย - กวีใช้การให้ความสามารถในการบรรยายยุคสมัย โดยนำชื่อบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น มิตรชัย บัญชา เพชรา เชาวราช

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	...“คนไม่กินไขปิ้งกันแล้วหรือ” ส่งเสียงเรื่อออ้อน้ำลายขม มันแห้งแข็งบนตะแกรงไม้ไผ่ รสชาติคงไม่สมกับเมืองแมน... (หน้า 81)	- กวีใช้การตั้งคำถามที่รู้คำตอบอยู่แล้ว เพื่อตอบย้ำความรู้สึกของคนขายไขปิ้ง ที่ขายไม่ได้
4	...อา...ชีวิตมันเรียล ะตกรรมให้จับเคี้ยว จนหน้าตาบูดเบี้ยว อย่างไรก็สู้ อา...ดูเอาเถิดเพื่อนตะกลากหิดติดเกลื่อน สักวันมันก็จะหาย เกิดในสังคมอันเหลือร้าย ไม่ต้องพุดมากให้วุ่นวาย ต้องอยู่ให้ได้ อา...ไม่มันก็ตาย”... (หน้า 179)	กวีมีแนวคิดที่แฝงในเรื่องมีความ เกี่ยวข้องกับการต้องการหลีกเลี่ยงชีวิต ที่ต้องการดิ้นรน พ้นจากความทุกข์

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรายู่คนละฟากของภูเขา (2551) เตือนจิต นวตรงค์ ชินธเนศ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...พลันมัจจุราชกวนมหาสมุทรเดือดพล่าน พุด่องเป็นคลื่นบ้า จิกหัวมนุษย์นับแสนแสนลากลงก้นน้ำจนขาด ใจไม่เวทนา เสียงร่ำไห้ก้องดังสุดขอบฟ้า ทะเลยิ่งเต็มไปด้วยหยาดน้ำตา (หน้า 18) ...เราจรีความสุขและความโศก ในโศลกต้องลอยข้ามฟ้า ในบทเพลงบอกบูชา ในหนังในมโนราห์ ในปีในโหม่งในซอ ในกระหนกรูปลายลออ สีเส้นดินสอ ผืนผ้าทักทอ ... (หน้า 19)	กวีเลือกใช้กลอนเปล่า ในการ ถ่ายทอดเรื่องราวของประวัติศาสตร์ของ แผ่นดิน ที่ทำให้คนที่อยู่คนละฟากประเทศ รับรู้ได้ถึงความสุขและความทุกข์ของเขา โดยในแต่ละวรรค มีจำนวนคำ 5 – 18 คำ
2	...คำแล้วฝั่งเมืองลิกอร์ ท่านก่อกองกฐนทับนหาดทรายแก้ว บูชาพระบรมธาตุเจดีย์แล้วลาไกล คู่ทะเลน้อย พัทลุง จันทร์เพ็ญมาฆะสะท่อนน้ำใส ข้าอยู่อีกฟากของภูเขา เขาหลวงสูงอาบแสงสวรรค์ แล้วรอนรอนอ่อนแรงแสงตะวัน เจียบงันมีดมืดทั้งแผ่นดิน... (หน้า 20)	กวีมีการใช้สัมผัสใน 2 บท สุดท้าย และมีการส่งสัมผัสสระ และสัมผัสพยัญชนะ ได้แก่ - สัมผัสสระ เช่น รอน-อ่อน แร่ง-แห่ง - สัมผัสพยัญชนะ เช่น ก่อ-กอง-กฐน
3	...เราหันทางทิศประจิมมองทะเลทะเลหนูนาม เคยนำรีพลึงศิลาของถนนกรุงลงกา กินรีร่อนลงตะพังเล่นน้ำใส... (หน้า 18)	กวีใช้ตนเองเป็นผู้เล่าเรื่องราวทั้งหมด กวีมองเห็นทุกอย่าง ค่อยๆเล่าเรื่องราว โดยใช้ ตัวละคร สถานที่ในวรรณคดีไทยเข้ามาประ ปน เช่น กินรี กรุงลงกา หนูนาม เป็นต้น

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
4	...เราอยู่บนยอดเขากลางป่าโบราณในม่านเมฆหม่น มองทิวศรพรา มหาวายุคือโขลงพญาช้างสาร ฟาดงวงฟาดงาสูบทะเลคัลลึงฝน พ่นน้ำท่วมท้นแผ่นดินปักษ์ใต้... (หน้า 18) เราจารึกความสุขและความโศก... ด้วยשראແສຸຂປນປ... (หน้า 19)	กวีใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพตามกวีได้ยิ่งขึ้น ได้แก่ - อุปลักษณ กวีได้เปรียบเทียบฝนที่ตกกระหน่ำอย่างหนักเป็นเหมือนโขลงช้างที่กำลังบ้าคลั่ง - ประพจน์ กวีได้ใช้ถ้อยคำที่ตรงข้ามกัน เพื่อเพิ่มความรู้สึกของผู้อ่าน เช่น สุข-ทุกข์

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง นัยน์ตาของโคเสียงทาย (2552) วิสุทธิ ขาวเนียม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...จบประโยคทำนายพราหมณ์ฝ่ายหลวง ดาวหลายดวงในตาก็จ้ำจวน ฤกษ์มงคลของประเทศเกษตรกรรม แผ่สำราญปีติกลีกร รัชชาติกำเข้มเต็มหอบคู่ ถูกหว่านสู่ดินลานผาลพลิกก้อน ขวัญประดับท้องทุ่งยังรวงพร มหาชนรืบร้อนแย่งเก็บครอง... (หน้า 56)	กวีเลือกใช้กลอนแปดในการ ถ่ายทอดเรื่องราวของบทกวี จำนวน 11 บท โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ บอกสิ่งที่เห็น จำนวน 4 บท บอกสิ่งที่รู้สึกหรือคิด จำนวน 6 บท และสิ่งที่ชวนคิด จำนวน 1 บท แต่ละ วรรคมี 8 - 10 คำ มีการส่งสัมผัสตามหลัก ของกลอนแปด
2	...กลัวพันธุ์กรรมเดิมถูกเติม ดัด สร้างพันธุ์กรรมรหัสสายพันธุ์ใหม่ ที่กลเกมเหลี่ยมโง่งเชื่อมโยงโยโย กับบรรษัทปัจจัยธาตุปุ๋ยยา ແຮ່ນນັ້ນ ກຳປະທະເກຢດຣສາສຕຣ໌ ກຳລັງຜູ້ນຳຂາດອາຄາ ທຳມກລາງເປລາໄຟລາມໄໝ້ມາ ກັດກິນກຸ່ນໄລ່ກາຕົວສຸດທ້າຍ... (หน้า 58)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึง บทกวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น เดิม-เดิม ประเทศ-เกษตร - สัมผัสพยัญชนะ เช่น กล-เกม-โง่ง กັດ-กິน-กา
3	...ข้าพเจ้าอยู่หน้าจอโทรทัศน์ ยากสัมผัสไกล่คำแรกนาขวัญ แต่ก็ปีติชื่นและตื่นตัน กับการให้ความสำคัญต่อธัญญา... (หน้า 57)	กวีใช้กลวิธีในการเสนอเรื่อง โดยใช้ ตนเองเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ที่ตนเองกำลังนั่งดู โทรทัศน์มองเห็นเหตุการณ์พระราชพิธีแรก นาขวัญ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกษตรที่มีการ หว่านข้าวมาหว่าน และเมื่อหลังเสร็จพิธีก็มี ประชาชนเข้ามาเก็บ ทำให้เขามองเห็นการ เปลี่ยนแปลงของเกษตรกรที่ขึ้นอยู่กับ ธรรมชาติมาเป็นสารเคมี

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
4	...สิ่งซึ่งพระโคกนจากถาดทอง คือสัญญาณเรื่องรองของแผ่นดิน... (หน้า 56)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อ บรรยายให้ผู้อ่านได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น ได้แก่ - อุปสรรคณ์ กวีเปรียบเทียบจากเสียงทาสของ โคว่ากินสิ่งใดย่อมเป็นสัญญาณบอกความ อุดมสมบูรณ์ของการเกษตรในประเทศ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง ร้านหนังสือเทพนิยายที่ชายแดน (2553) อาชญาสิทธิ์ ศรีสุวรรณ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...โถมงามทั้งร่างกลางชามอด แขนสอดกอดกายเจ้าอสุร ยิ่งเห็นภาพเวทนาอาดูร ยิ่งพอกพูนทุกข์โศกวิโยคครัน เด็กเด็กในสมรภูมิทั้งหลาย มีหนังสือเทพนิยายไว้ไปลอบขวัญ จากเตียงบิรมข่มขู่อยู่ทุกวัน ท่ามกลางหมอกควันอันน่ากลัว... (หน้า 23)	กวีใช้กลอนแปดในการแต่งทั้งหมด 9 บท และ 2 วรรค โดยแบ่งออกเป็นบท บทละ 4 วรรคมีจำนวนคำสมาเสมอทุกวรรค คือ 8 – 10 คำ มีการส่งสัมผัสตามหลักของ กลอนแปด
2	...เพลิงไหววับรับอรุณการสูญสิ้น ลมขวยรยระรินกลืนซากไหม้ ละอองควันสีขุ่นยังกรุ่นไอ ทั้งร่องรอยเปลวไฟในราตรี นั่น ผุพังและเห็นเป็นกลุ่มกลุ่ม มาชุมนุมรุมรอบขอบพื้นที่ เจ้าของร้านรำให้ ทำใจดี หมดตัวแล้วคราวนี้อัคคีภัย... (หน้า 22)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึงบท กวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น วับ-รับ ขวย-รย - สัมผัสพยัญชนะ เช่น สูญ-สิ้น รย-ระริน
3	...ร้านหนังสือคือโลกแห่งความฝัน ภาพนอกนั้นเหตุน้ำกระจายทั่ว สุดท้ายโลกความฝันพลันหมองมัว เพราะคนชั่วเผาอดจนวอดวาย... (หน้า 23)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ตลอดทั้งสำนวน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อเรื่องอย่างง่ายดาย ได้แก่ - อุปมา กวีได้เปรียบร้านหนังสือในเรื่อง เป็นโลกของความฝันที่เด็ก ๆ นิยถึง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	ใครหนอที่ดับฝันเด็กเด็กสลาย ใครกันหนอใจดำเผาทำลาย ใครหนอใจดำมาทำลาย... (หน้า 23)	- ปฏิปฐา กวีได้มีการตั้งคำถามในบทกวี เพื่อให้ผู้อ่านขบคิดหาคำตอบ ได้แก่ การถามว่าใครเป็นคนทำลายฝันของเด็ก ใครเผาร้านหนังสือ เป็นต้น
4	...เพลิงไหววับรับอรุณการสูญสิ้น... นั้น ผุซนแลเห็นเป็นกลุ่มกลุ่ม... คุณันลี ลันเห็นชินเดอเรลลา... ที่เห็นอยู่ตรงหน้า คิงอาเทอร์... เห็นเจ้าหญิงนิทราลืมหาดิน... (หน้า 22) ...โหมงามทิ้งร่างกลางซากมอด... เด็กเด็กในสมรภูมิทั้งหลาย... ร้านหนังสือคือโลกแห่งความฝัน... เปลวเพลิงผลาญร้านหนังสือในคราวนี้... ใครกันหนอใจดำมาทำลาย ... (หน้า 23)	กวีมีกลวิธีในการนำเสนอเรื่อง โดยกวีเป็นคนเล่าเรื่อง และได้มองเห็นตัวละครในเทพนิยาย ได้แก่ ชินเดอเรลลา คิงอาเทอร์ สโนไวท์ เจ้าหญิงนิทรา เจ้ากนน้อย โหมงาม เจ้าชายอสูร เป็นต้น รวมถึงกวียังต้องการให้ผู้อ่านนำวรรคแรกของทุกบทกวี มาอ่านต่อกันก็จะทำให้ทราบเรื่องราวทั้งเรื่องว่า เป็นเหตุการณ์ของเกิดไฟไหม้ในตอนเช้าทำให้กลุ่มคน และ ชินเดอเรลลามารวมตัวกันหน้า คิงอาเทอร์ เห็นเจ้าหญิงนิทราที่ลืมหาดิน เห็นโหมงามที่อยู่ในกองไฟ เด็กๆที่อยู่ในเหตุการณ์นี้มองหนังสือในร้านแห่งความฝัน ไฟกำลังเผาหนังสือเหล่านั้น แล้วใครกันที่ทำลาย

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง ความตายของสันติสุข (2554) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...ไปรดดอกยี่มบานแย้มเต็มดวงหน้า ยี่มเล็กเล็ก ยี่มร่า ยี่มดาหิ ยี่มรอบ ยี่มราย ‘สายบุรี’ มอบนาที่เรื่องรอง ‘ญาติของเรา’ ‘สันติสุข’ ปลุกและปั้นสันติสุข ไปรยยี่มปลุกวันจากวันอันอับเฉา ลบความหวาด กวาดระแวงมาแบ่งเบา ทอนความเศร้า เข้าความตายรายรอบตัว... (หน้า 2)	กวีใช้กลอนแปดในการถ่ายทอด เรื่องราว จำนวน 16 บรรทัด แต่ละวรรคใช้คำ 8 – 10 คำ และส่งสัมผัสตามหลักของกลอน แปดตลอดสำนวน
2	...‘สันติสุข’ ปลุกข่าวใหญ่ดังไข่ม้อย ยี่มประดาประดับประดาทยอย วงยี่มพลอยแย้มพรายขยายวง... (หน้า 3) ...ไปรยยี่มปลุกโลกจากโลกอันแสนโศกเศร้า งดงาม ง่ายง่าย พลั่วพรายเงา... (หน้า 4)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึงบท กวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น ใหญ่-ไข่ม้อย พราย-ขยาย - สัมผัสพยัญชนะ เช่น งดงาม-ง่าย-เงา
3	...‘สันติสุข’ ตระเวนไป แม่ไม่สงบ! กลิ้งเลือดคอบขาวโไม่เคยอ้ม ไม่เลือกคนพุทธ มุสลิม ‘สันติสุข’ ปลุกยี่มขึ้นพิมพ์รอย... (หน้า 3)	กวีใช้กลวิธีในการเล่าเรื่อง โดยใช้ ตัวละครที่เป็นสิ่งชื่อ ‘สันติสุข’ ที่มีอารมณ์ขัน และความสุข โดยหวังให้เป็นสื่อกลางในการ ลดความขัดแย้งของคนในสังคม ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ คนพุทธ หรือคนมุสลิม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
4	...‘สันติสุข’ บางที “ช่างจี้เก็ก!” แต่โหวกเหวกยั่วก็ครา ก็ฮาครืน!... (หน้า 3) จากที่นี้สู่ที่นั่น ‘สันติสุข’ โปรยยิ้มปลูกโลกจากโลกอันแสนโศกเศร้า งดงาม ง่ายง่าย พลั่วพรายเงา จนล่วงเข้านาที่สุดท้ายอย่างคายนเดียว... (หน้า 4)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อ บรรยายภาพให้ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่ - กวีใช้บุคลาธิษฐาน คือการให้สิ่ง ‘สันติสุข’ ทำอาการเหมือนคน ได้แก่ โปรยยิ้ม ปลูก ปลูก ตระเวน จี้เก็ก ยั่ว เป็นต้น
5	...จากที่นี้สู่ที่นั่น ผืนเล็กเล็ก ลดเลื้อนรอยขยับบนใบหน้า... (หน้า 4) ...จบเรื่องเล่าอีกเรื่องเมืองเล็กเล็ก ผู้ใหญ่ เด็ก พุทธ มุสลิม เคยยิ้มส่ง... (หน้า 5)	กวีมีการใช้คำซ้ำ ปรากฏบ่อยใน สำนวน เพื่อต้องการเพิ่มน้ำหนักของคำ ให้ ผู้อ่านได้รับการตกย้ำ ได้แก่ เมืองเล็กเล็ก เด็กเด็ก ผืนน้อยน้อย เป็นต้น

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง หัวใจไดโนเสาร์ (2555) จามรี ต้นไฟทฤษฎีดี

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...แกนโลกหมุนผลัดผันคืนวันผ่าน จำหลักสารจารึกแน่นแผ่นหิน ก่อนภาษา อักษร ปฏิทิน จะตั้งนามตามจินตนาการ รูปรอยเท้าหลายทิศทางยังคงอยู่ ในสนามนักสู้ในสุสาน เส้นทางสู่ปัจจุบันอันยาวนาน ยังก่อกินวิญญานผู้ผ่านมา... (หน้า 2)	กวีใช้กลอนแปดในการแต่งทั้งหมด 13 บท โดยแบ่งออกเป็นบท บทละ 4 วรรคมี จำนวนคำสมาเสมอทุกวรรค คือ 8 – 10 คำ มีการส่งสัมผัสตามหลักของกลอนแปด
2	...ผ่านข้ามยุคขึ้นขงเพียงโครงร่าง ไร้อำนาจจากร่างนำเกรงขาม เป็นตำนานยิ่งใหญ่แต่ในนาม ในท่วงทำนองสง่างามในความตาย หากสักแปรงจรดลงบรรจงปิด กระดุกสัตว์หาสิ่งซึ่งสูญหาย พบผดดินปลิวตกจากอกซ้าย พร้อมความหมายหลงเหลือจากเมื่อวาน... (หน้า 4)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึงบท กวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น ลง-จง ถึง-ซึ่ง ตก-อก เหลือ-เมื่อ - สัมผัสพยัญชนะ เช่น ขึ้น-ขง กร่าง-เกรง
3	...เมื่อปลายแปรงจรดลงบรรจงปิด ภาพจึงชัดแลเห็นเป็นรูปร่าง เป็นซากศพซากสัตว์จัดเรียงวาง เรียงตัววางดินฟ้าชะตากรรม... (หน้า 3)	กวีใช้ถ้อยคำที่กระชับ แต่สามารถสื่อ ภาพให้เห็นได้อย่างชัดเจน ดังเช่น ภาพของ การค้นหาซากโครงกระดูกไดโนเสาร์ที่มีการ ใช้แปรงปิดดินให้เห็นซากได้ดินให้ชัดเจนขึ้น
4	...ผ่านข้ามยุคขึ้นขงเพียงโครงร่าง ไร้อำนาจจากร่างนำเกรงขาม เป็นตำนานยิ่งใหญ่แต่ในนาม ในท่วงทำนองสง่างามในความตาย... (หน้า 4)	กวีมีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ ที่สะท้อน ความยิ่งใหญ่ในอดีตย่อมเสื่อม สลายไปตามกาลเวลา เหมือนไดโนเสาร์ ที่เป็นยิ่งใหญ่ในอดีตแต่ก็เหลือเพียงซากใน ปัจจุบัน

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

บ้านไม่มีใครอยู่ (2556) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...‘ฝนอำดอคมะม่วง’ หนาวจะลวงลาฤดู สู่เดือนสาม แถบเปิดป้องเอี่ยมประตูปะตูมตาม บอกห้วงยามไขประตูปะตูม คนเฝ้าฟังแถบเปิดประตูป้า ทวยข้าวน้ำซำมปลาของทุ่งถิ่น เคยเรื่องเล่าเข้ายวน ฟังม่วนอิน เด็กน้อยเขาเฝ้าจินตนาการ... ถึงโพ้นแดน แถนพญา เมืองฟ้าโพ้น... (หน้า 42)	กวีเลือกใช้กลอนแปดในการบรรยายเรื่องราวของบ้านที่ไม่มีผู้คนอยู่อาศัย จำนวน 38 บท โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ก่อนที่ทุกคนยังอยู่ที่บ้าน และภาพที่ไม่มีใครอยู่ที่บ้านแล้ว โดยในแต่ละวรรคใช้คำ 8 – 10 คำ มีเพียงวรรคแรกเท่านั้นที่มี 5 คำ และส่งสัมผัสตามหลักของกลอนแปดตลอดจำนวน
2	...คำคนเฒ่า คนแก่ แต่ก่อนเก่า ฝักรอยขีด อิตสอยเคี้ยวอยู่เข้าคำ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ย่า ร่องรอยจำ ความลำบาก ความยากเย็น ... (หน้า 43)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตามฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่นสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนักแน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่านให้เข้าถึงบทกวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น ขิด-อิด แก่-แต่ - สัมผัสพยัญชนะ เช่น ก่อน-เก่า อิต-สอย
3	...ต่อข่าวคราวความตายใครคนหนึ่ง... สิ้นพ่อถึงวาระแม่ เข้าแผ้วพาน หมอกเย็บเย็นชีวิต จิตวิญญาณ ช่างเหมือนบ้านร้างคนอยู่ คนดูแล... (หน้า 44)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหา มีความรู้สึกตามบทกวี ได้แก่ - อุปมา กวีได้เปรียบเทียบชีวิตของตนเองหลักจากที่สูญเสียพ่อแม่ไปเหมือนบ้านร้างที่ไม่มีคนดูแล

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	...แต่ละห้อง ก้าวผ่าน บานประตู ร้างคนอยู่ ยังเรียกขาน ว่า ‘บ้าน’ ไหม ... (หน้า 45) ...เอ๊ยเรือนไหนใครจะอยู่ ใครดูแล?! ... (หน้า 46) ...เกิดที่อื่น พ่อ แม่ปลงชีพตรงนี้... ความตายคืนชีวิตชีวมาสู่บ้าน... (หน้า 46)	- ปฏิรูปจลา กวีได้มีการสอดแทรกคำถามไว้ โดยถาม เกี่ยวกับบ้านที่ไม่มีคนอยู่เหมือนเดิมยังคงเรียกบ้าน ‘ไหม หรือ ใครจะดูแลบ้านหลังจากที่ทุกคนกลับ - ปรพาศย์ กวีได้นำคำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาไว้ ด้วยกัน เพื่อเพิ่มความหมายให้มีน้ำหนักมากยิ่งขึ้น เช่น ความตาย-ชีวิตชีวา เกิด-ปลงชีพ
4	...ใกล้วันทำบุญอุทิศส่วนกุศล อีกคราว เสียงเรียกลูกกลับทุกคน และอีกหนที่เขาสะทกหวั่นอกสะท้าน ภาพบางอย่างกระจ่างยิ่ง เขานิ่งย่น... ความตายคืนชีวิตชีวมาสู่บ้าน ใจเอ๋ยใจ ไหวหวั่นเหลือ เมื่อเสร็จงาน ... เอ๊ยเรือนไหนใครจะอยู่ ใครดูแล?!... (หน้า 46)	กวีใช้กลวิธีในการเล่าเรื่อง ของตัวละครที่ไม่มี มีชื่อ แต่กวีได้แทนสรรพนามคนเล่าเรื่องราว “เขา” เพื่อถ่ายทอดเหตุการณ์และความรู้สึกเมื่อกลับมามงาน ทำบุญหลังการจากไปของแม่ ได้เห็นญาติทุกคนที่ กลับมาเพื่องานนี้ มองเห็นสภาพบ้านที่เคยอยู่ ที่ต่าง ไป ที่ปัจจุบันมีเพียงฝุ่นและไม่มีใครอยู่

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
สถานการณ์ปกติ (2557) บัญชา อ่อนดี

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...นานเพียงไหนไร้หัวเราะเงาเฝ้าร้อง ระแเงะระงำทำนองก้องเสียงให้ ก่บริสุทธิ์หลุดพราวหนอดากใบ ปะทะทุกไฟสุโหงโก-ลก แว่วปิ่นร้าวจากหัวโค้งกรงปิ่น ก็ศพฝังชะงัดยังเลือดตก โถ! ชะหรีงกริ่งกั่วหัวจิตสะทก จะเนะจะนอนยังตระหนกตื่นตกใจ... (หน้า 98)	กวีเลือกใช้กลอนแปด จำนวน 9 บท หรือ 36 วรรคการถ่ายทอดภาพของ สถานการณ์ภาคใต้ โดยมีชื่อสถานที่ของ ภาคใต้ปรากฏอยู่เกือบทุกวรรค โดยแต่ละ วรรคจะใช้จำนวนคำ วรรคละ 8 – 10 คำ และ ส่งสัมผัสตามหลักของกลอนแปดตลอด สำนวน
2	...กู่เสียงเรียกเพรียกหาปะนาเร จากกรือเซะกระซิบซ้ำกรรมไคก่อ ครึ้มควันไฟคลุ้มฟ้าเหนือมายอ บุหงาละผละกะพ้อต่อชะตา... (หน้า 99)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึงบท กวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น เรียก-เพรียก หา-นา - สัมผัสพยัญชนะ เช่น ซิบ-ซ้ำ ไฟ-ฟ้า
3	...เสียงสะอื้นขึ้นสะท้านจากรารโต โอโย! โลกโพธิ์ สะพานขาดยิ่งหวาดไหว ที่รือเสาะสืบค้นคนหายไป! ทหารพานมาใหม่ สุโหงปาดี (หน้า 98) ครวญความรัก ความหวัง บันนังस्ता เจ้าบินหลาพาเงาเคราะห์กรรมจี เพลงแม่น้ำรำอาลัยสายบุรี หวาดระแวงแฝงทุกที่แล้วยิ่งอ... (หน้า 99)	กวีได้ใช้กลวิธีเล่าเรื่องโดยใช้สถานที่ ที่มีอยู่จริง/เหตุการณ์จริงมาใช้ ได้แก่ มัสยิดกรือเซะ อำเภอต่างๆ ใน 3 จังหวัด ชายแดนใต้ที่มีปัญหาความไม่สงบ ได้แก่ เงา ไอ้ร้อง ระแเงะ ดากใบ สุโหงโก-ลก ฯลฯ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ถึงเรื่องราวและความรู้สึก

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง สก๊อย (2558) สมหญิง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...ฉันหวัดเสียงหัวเราะประสานกับเด็กหนุ่มผู้ เสพสมกับความเร็ว ทุกวัตถุถูกระชากลากดึงตามมา เหมือนกระดาดถูกมัดเป็นซีกเส้น ฉันรู้... ในความเลื่อนราง ทุกสิ่งสูญชื่อเรียก สิ้นมูลค่า จากสายพรมัวของเรา คลุหาสนกับบ้านมุงสังกะสีไม่แตกต่างกันนัก ... (หน้า 110)	กวีได้ใช้คำประพันธ์ในรูปแบบ กลอนเปล่า แบ่งวรรคคล้ายบทร้อยกรอง แต่ใน แต่ละบทไม่มีจำนวนวรรคที่แน่นอน บางวรรคมี 3 วรรค บางวรรค 12 วรรค รวมถึงไม่มีการกำหนดจำนวนคำในแต่ละ วรรคที่คงที่ บ้างมี 2 คำ บ้างมี 14 คำ แต่ส่วน ใหญ่จะมีมากกว่า 2 คำขึ้นไป โดยสลับกันไป ตลอดทั้ง 59 บรรทัดที่นำเสนอความเป็น สก๊อย
2	...ชาวบ้านชะโงกออกมาจากหน้าต่าง ตะโกนคำสาปแช่งให้ตายโหงตายท่า นั่นคือบทกวีที่พวกเขามอบแด่เราด้วยความ เกราะเกรี้ยวขึงขัง งดงามจริงแท้กว่ากวีอันใดที่ฉันเคยยิน ไพละจริงใจกว่าคำหวานล่อมนักพัฒนา สังคม ผู้หวังให้เรากลับไปเป็นเด็กดีของผู้คน ที่มองเราเป็นเศษขยะ... (หน้า 111)	กลวิธีในการเล่าเรื่อง กวีใช้ตัวละคร “สก๊อย” เป็นผู้ถ่ายทอดอารมณ์ ความคิดและ มุมมองที่มีต่อสังคมที่เต็มไปด้วยความไม่ จริงใจ จากภาพของชาวบ้านที่คำทอกลับ จริงใจกว่านักพัฒนาสังคมที่พูดจาอ่อนหวาน โดยมีคำว่า เรา ฉัน เป็นคำที่แสดงถึงตัวละคร
3	...ฉันว่านอนอยู่บนถนนสาธารณะ บางคืนนอนหลับอยู่ในอ้อมกอดของ ชายคนรัก บางคืนหลับนอนกับชายแปลก หน้าในโรงแรมราคาถูก เพื่อแลกกลับคำตำราคาแพง ร่ำดื่มกับเพื่อนฝูง โยกตัวในพายุควันบุหรี่ นอนกระจัดกระจายท่ามกลางกองเกยกันบนลาดฟ้า ของอาคารพาณิชย์โกโรโกโส... เป็นสุข (หน้า 111)	กวีมีการใช้คำที่มีความหมายต่างกัน โดยการสลับที่ได้แก่ คำว่า นอนหลับ และ หลับนอน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงความรู้สึก ของสก๊อยที่ดำเนินชีวิตให้อยู่รอดอย่าง มีความสุข แม้ว่าคนในสังคมจะมองสก๊อย ว่าน่าขยะแขยง

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง ลมมลายู (2551) วิสุทธิ์ ขาวเนียม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...สิบเก้าวัน หลังออกมาออกคุก เขาดื่มสุข แป้งปริมจันอิมหนา อาการข้อปวดป่วนตรวนจองจำ หายไปกับการเรีงร้านข้างใน...(หน้า 34) ...ผีเสื้อโบทปีกบางเบา ลมล่องลำเนา พัดเป่าเกสรร่อนราย... (หน้า 46) ...แล้วฟ้าก็ปรากฏ ทรหดแห่งปีกเปรี๊ยะ อินทรีโตนคายเดียว อดกรงเล็บอาบตะวัน... (หน้า 76)	ลมมลายู เป็นรวมบทกวี จำนวน 45 สำนวน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางไปยัง จังหวัดปัตตานีที่เป็นดินแดนแห่งความไม่สงบ กวีได้รังสรรค์เรื่องราวทั้งหมดโดยใช้คำ ประพันธ์ 3 ชนิด ได้แก่ - กลอนแปด จำนวน 36 สำนวน - กาพย์บัง จำนวน 7 สำนวน ได้แก่ ตลาดใจ มารดาของซากศพ เด็กเด็กแห่ง ปัตตานี ในดวงตาของธูลิจักรวาล ศาสน์ขน นก จิ้งหรีดหนุ่ม ณ ฮาลา-บาลา - กาพย์ยานี จำนวน 2 สำนวน ได้แก่ แมวดำ ใต้เงาปีกอินทรี
2	...แล้วฟ้าทั้งผืนก็ดึนด้น กระทำขวัญเปลี่ยวลมลัมสะดุด เมื่อเมฆเลือดเดือดคลั่งยากยิ่งหยุด กระซากหวังวิสุทธิปลิวกระจาย...(หน้า 65)	กวีมีความชำนาญการในด้าน ฉันทลักษณ์ในกวี มีการคงสัมผัสอย่าง ครบถ้วน เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่ หนักแน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึง บทกวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น ผืน-ดึน ลม-ลัม เลือด-เดือด - สัมผัสพยัญชนะ เช่น ยาก-ยิ่ง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
3	... อาครุพันธุ์ลูกชาย ผู้หลับอยู่ภายในแดน “กูโบร์” โบราณ มาตรแม่นยำจิตวิญญาณ สถิตนิจกาล ณ อ้อมกอดแห่ง “อัลลอฮ์”... (หน้า 32)	กวีมีความชำนาญในการใช้คำที่เป็นภาษาปักษ์ใต้ หรือใช้คำที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับชื่อเรื่อง คือ ลมมลายู ซึ่งในบทประพันธ์จะพบว่า กวีมีการนำคำเหล่านี้มาใช้เพื่อสร้างบรรยากาศของจังหวัดชายแดนใต้ที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงปรากฏต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น กูโบร์ (สุสาน) อัลลอฮ์ กิยามัต(วันสิ้นโลก) เป็นต้น
4	... เป็นเพียงพลเมืองมือเปล่า วยหวังยังเยาว์ ยังเขลาต่อเล่ห์ “ไซตอน” เหมือนฟางหล่นในไฟฟอน ครู่กาล-รานรอน เป็นถ้ำสนองกองไฟ...(หน้า 33) ... อยู่ดีดีสีสันพันธุ์ไม้หอม ที่รายล้อมรอบบ้านหวานเสมอ ก็เศร้าซิดมขื่นสะอื้นเพื่อ ร่วงละเมอร้าวอดชบแผลดิน... (หน้า 89)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหา มีความรู้สึกตามบทกวีได้แก่ - อุปมา กวีได้ใช้การเปรียบเทียบชีวิตของเด็กชายคนหนึ่งที่ไม่รู้เรื่องอะไร แต่ต้องเสียชีวิตในเหตุการณ์ยังถล่มที่มีสยิดกรือเซะ เหมือนกับฟางที่ตกลงไปในกองไฟแล้วไหม้ถ่าน - บุคลาธิษฐาน กวีได้นำอาการของคนไปใช้กับสีสันสันของดอกไม้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้มีความรู้สึกเช่นเดียวกับคน สีดอกไม้ที่สดใสกลับดูเศร้าหมอง ต่างร้องไห้และโค้งหน้าแนบลงพื้นดิน

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม (2552) กฤตยัตติสร กรเทศกมล

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... ระหว่างที่พอกับปากซอย เงาใครใหญ่หน่อยลอยเข้าหา ไร้คนผู้รู้จักตกทายมา เอาแต่เดินไปข้างหน้ากันทำเฉย รอบร้านที่เราไม่เคยซื้อ เคี้ยวหมูโป่งในมือถือข้าวเหนียว หอมจนกระเพาะเต้นบิดเกลียว อดไว้ไม่เหลียวเคี้ยวเลอะ...(หน้า 37)	กวีได้เลือกใช้การเขียนด้วยกลอน แปด จำนวน 36 สำนวน ถ่ายทอดเรื่องราว เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต ความจริงที่ต้องพบ ความฝันที่ใฝ่หา จินตนาการที่ยังคงดำเนิน ต่อไป ที่ยังคงฉันทลักษณ์ของกลอนแปดที่มี การสัมผัสสระระหว่างวรรค และระหว่างบท ได้อย่างครบถ้วน ไม่ตกหล่นแม้แต่สำนวน เดียว
2	... เคยรวดเร็วแรงรุดก็ทรุดนั่ง เคยพลังร้าวเพิ่มก็เริ่มแผ่ว เคยวาววับไหวก็วายแวว เคยแน่น่วนนักหนาที่ราโรย(หน้า 34)	กวีใช้การสัมผัสสระและพยัญชนะ ในการกระตุ้นจังหวะของบทกวีให้มีการ เคลื่อนไหว กระชับ หรือสร้างจังหวะของคำ ให้ผู้อ่านรับรู้ถึงลีลาจังหวะของคำ ได้แก่ - การสัมผัสพยัญชนะ เช่น รวดเร็วแรงรุด วาวแวววับ - การสัมผัสสระ เช่น รุด-ทรุด เพิ่ม-เริ่ม
3	... แว่วเสียงกรีดร้องของนาฬิกา เพิ่มเวลาเคลื่อนไหวไล่ความฝัน..... (หน้า 33) ... เห็นรอยยิ้มโลกกลับโศกราพัน ดอกไม้นั้นใจฉันทนเบ่งบาน... (หน้า 175) ... รอยยิ้มมีชีวิตและเคลื่อนไหว เหมือนวงน้ำคล้อออกไป	กวีเลือกใช้โวหารภาพพจน์ที่กระตุ้น ความรู้สึก และทำให้ภาพของเรื่องมีความ สมบูรณ์ ผู้อ่านสามารถจินตนาการและรับรู้ ได้ ประกอบด้วย - บุคลาธิษฐาน กวีได้กำหนดพฤติกรรมของ มนุษย์ให้กับสิ่งไม่มีชีวิต เช่น นาฬิกาส่งเสียง ร้อง เพิ่มเวลาวิ่งไล่ความฝัน หรือแม้แต่โลกที่ ไม่รอยยิ้มเพื่อลบความเศร้า เป็นต้น - อุปมาและอุปลักษณ์ กวีมีการเปรียบเทียบสิ่ง หนึ่งเหมือนหรือเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อสร้าง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	ทบทวนไปไม่หยุดทบท...(หน้า 61) ... ะตกรรมคือภาพเขียนเรียนไม่จบ เข้าถึงไม่ครบไม่เต็มข้าง ะตกรรมคือกลไกในความคิด กายกับจิต ผิดกับถูก ผูกกับแก้ ะตกรรมคือแบบจำลองของโลกนี้ ควรทดลองตามวิธีที่ถนัด...(หน้า 84-85)	ภาพให้ผู้อ่านเข้าใจ เช่น รอยยิ้มเหมือนวงน้ำ ะตกรรมคือภาพเขียน ความคือ และ แบบจำลอง เป็นต้น
4	... ชดช้อย ชูช่อ อรชร เลี้ยวกิ่ง รวกร ฟ้อนไหว เจียวอ่อน สะท้อนแสง แกว่งไกว หลดลยรำไรละไมตา ทอพื้นพร่างพรายละม้ายภาพ ซึมซาบเสาวคนธ์ล้นคุณค่า ขับยั้งสุริยสนธยา กรองฟ้าห่มไฟไม่เว้นวัน ลีลาการเวกเจ้าเสกสร้าง จังหวะจิตวางอย่างสูงส่ง เจ้าโน้มนำจากสวรรค์แล้วบรรจง คลี่คลุมเลื้อยตรงลงธรณี...(หน้า 44-45)	กวีมีการใช้คำที่สละสลวยในการแต่งบทกวี ในบางสำนวนที่ไม่ใช่คำธรรมดา แต่เลือกใช้ คำไวพจน์แทน เพื่อสร้างความงดงามทาง ภาษาและความงามของภาพที่ผู้อ่านสัมผัสได้ ถึงความละมุนละไมมากกว่าคำทั่วไป

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์

เรื่อง รากของเราเงาของโลก (2556) สุขุมพจน์ คำสุขุม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... พ่อก็อยากให้นูได้ว่า โลกข้างหน้ามากวิฤตเลื่องผิดหวัง กลัวต้องล้มหัวคะมำอยู่ถ้ำพัง ล้มทั้งทั้งคุณลาด แต่พลาดล้ม ใช่! เรียนมาก แม่นประมาท ก็พลาดได้ ความรู้ ต้องรู้ใช้ ให้เหมาะสม จักไม่ต้องพบบ่ายเพราะงายม โลกกลมกลม มีอะไรกว่าใครคิด...(หน้า 19)	รากของเราเงาของโลก เป็นรวม บทกวี จำนวน 40 สำนวน กวีได้แบ่งเนื้อหา เป็น 2 ภาค คือ ภาครากของเรา จำนวน 17 สำนวน และภาคเงาของโลก จำนวน 23 สำนวน ที่แต่งด้วยกลอนแปดทุกสำนวน
2	... พ่อโง่งง ยังเล็ก เป็นเด็กวัด ลูกเจนจัด ยังเล็ก เป็นเด็กหอ ปู่ย่ากรำเหงื่องาน ปู่ย่าป่านปอ แม่กับพ่อ ทะยานหา ธนาการ...(หน้า 47)	กวีมีการสัมผัสระหว่างวรรคตรงตาม ฉันทลักษณ์ของกลอนแปด และยังมีการเล่น สัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะในวรรคต่างๆ ด้วย เพื่อให้เกิดจังหวะของการอ่านที่หนัก แน่น และตรึงอารมณ์ของผู้อ่าน ให้เข้าถึงบท กวียิ่งขึ้น - สัมผัสสระ เช่น เด็ก-เด็ก งาน-ป่าน - สัมผัสพยัญชนะ เช่น โง่-งั่ง เจน-จัด ปู่ย่า- ป่าน-ปอ
	... วัดจึงเหมือนโรงเรียน พระเหมือนครู กราบหลวงปู่ นบหลวงพี่ได้ชี้ทาง พ่อที่เห็น ที่เป็นอยู่ ลูกรู้ไหม เหมือนวัดให้ชัยชนะ เหมือนพระสร้าง โชคชะตา ประหนึ่งวัด ได้จัดวาง ต่อก้าวย่าง แสงทอง จึงส่องทอ (หน้า 46)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ เพื่อให้ ผู้อ่านเข้าถึงเนื้อหา มีความรู้สึกตามบทกวี ได้แก่ - อุปมา กวีได้เปรียบเทียบชีวิตของพ่อที่ต้อง หาความรู้สร้างอาชีพ โดยไปศึกษาที่วัดโดยมี พระเป็นเหมือนครูผู้ชี้ทาง และมีวัดเป็น โรงเรียน

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
	... เจ้าของไก่ ไก่กลับไม่กลับมา ลมก็คราง บ้านก็ครวญ ปั่นป่วนไป... (หน้า 39) ... เส้น ก.ไก่ ก.กา บนฝาบ้าน จิตรกรรมไร่เคียงเสาเจ้าจารึก คือเส้นหมึกแสนจิตรพิศวาง เคลื่อนปีเดือน เคลื่อนฤดู ยังอยู่ยง มิบรรจง มิได้ใจ หากได้จำ... (หน้า 37)	- กวีมีการใช้บุคลาธิษฐาน เพื่อเร้าความรู้สึก ให้แก่ผู้อ่าน ให้บรรยากาศบ้านหลังเก่าที่ เจ้าของไม่กลับมาช่างเจิบ และเหงาอย่างยิ่ง แม้แต่บ้านและลมที่พัดผ่านยังรับรู้ถึง ความรู้สึกนั้นได้ - อุปลักษณ์ กวีได้เปรียบเทียบให้เห็นภาพถึง ลายมือของลูกที่เขียนบนผนังบ้านคือเส้นหมึก ที่แม้จะไม่สวยงามแต่ยังคงอยู่ในความทรงจำ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป (2559) บัญชา อ่อนดี

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... เราล้วนสะเลยเคยผ่านทาง เย็นชืดจืดจางโลกกว้างใหญ่ ต่างคนต่างมีเห็นความเป็นไป มองเพียงภาพภายนอกในใจตัวเอง อาจพบพานแล้วผ่านในทุกวัน เพราะต่างคิดต่างฝันต่างริบเร่ มีโลกเฉพาะกันขวางทามวังเวง ลืมหื้มเพ่งคำนึง...ถึงกันและกัน!... (หน้า 3) ...และข้าม ลำโขง ลมคำ ล่องของ แม่น้ำ ทำนอง ฟองเมฆ เสกมนตร์ หัวใจ ไถ่ถาม บ่วงทาม ถนน นกคู่ ผู้คน สายฝน ตะวัน ... (หน้า 37) ... บางคนอาจใช่ คล้ายรู้จัก สวนทางต่างมาทัก ผ่านเลย เคยเห็น เย็นชา ร่วมทางกลางเมื่อไป-มา ร่วมโลกโชคชะตา ใกล้ตัว ใกล้ตา ใกล้ใจ (หน้า 98)	กวีใช้การแต่งด้วยกลอนสุภาพ 2 ชนิด คือ กลอนแปด จำนวน 37 สำนวน กลอนสี่ จำนวน 1 สำนวน คือ แม่น้ำสายเก่า และกาพย์ฉบัง 18 จำนวน 1 สำนวน คือ บางคนอาจเดินสวนทางเราไป ซึ่งคำประพันธ์ทั้ง 3 ชนิดมีการส่งสัมผัส ระหว่างวรรคและระหว่างบทได้ครบถ้วน โดยกวีใช้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของผู้คน สถานที่ และบรรยากาศที่เคยผ่านเข้ามา ในชีวิต ซึ่งหลายคนไม่เคยให้ความสำคัญ

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
2	... เสื้อไหมพรม ลมหนาว พรารุ้งไฟ วาวสว่าง พร่างไสว พลุ่ในสวน ‘ถึงแตก’ หอมตลบยามทบทวน สุขเปลิดเพลนเชิญชวนหวนคะนึ่ง ‘เร’เหมือนเด็กทั้งมวลชอบสวนสนุก นั่งย้อนยุคละครกลิ้งจิ้งนี่กถึง วันวานผ่านอดีตติดตราตรึง แผ่วรำพัน รำพึงถึงเด็กชาย... (หน้า 8-9)	กวีมีการเล่นสัมผัสในการแต่งเพื่อ เพิ่มจังหวะในการอ่าน และเร่งจังหวะของ เรื่องราวให้มีความกระชับ ไม่เชื่องช้า ได้แก่ - การสัมผัสพยัญชนะ เช่น ติดตราตรึง - การสัมผัสสระ เช่น ลี-จิง-นีก-ถึง พรม-ลม
3	... ตะวันดับลับลาจันทรหาย ทั่วทุกทิศมิตรภาพราบมลาย เสียงทักทายหยาเสียงเหมือนเหยียบลม... (หน้า 61) ... สักสงครามจำเป็นต้องหนีป่ากีสถาน ไม่หยุดยั้งเร่งความการฆ่าเข่น เด็ก ผู้หญิง ถูกเชือดอย่างเลือดเย็น ชีวิตเหมือนเครื่องเล่นไม่เว้นวัน...(หน้า 86) ... ‘โลกเสมือน’ เคลื่อนบังโลกทั้งใบ อานุภาพเหนือกว่าสึนามิ หมกมุ่นมานาคติที่วูบไหว ท่ามความเงิบยะเยิบหลอนโลกออนไลน์ แรงถล่ม ‘wi-fi’ เกินไซโคลน เคลื่อนนี้วคล้ายยิงชีพนาวุธ ทำลายรุกทุกจุด หลาน หล่น โหล่น แทบไม่เหลืออาหารความอ่อนโยน สงครามไปคล้ายกองโจรโลกออนไลน์... (หน้า 61-62)	กวีมีการใช้โวหารภาพพจน์ที่ช่วย สร้างภาพหรือฉากในเรื่องให้มีความชัดเจน หรือถ่ายทอดอารมณ์ ให้ชัดเจนมากขึ้น ได้แก่ - อุปมา กวีเปรียบเทียบเสียงทักทายเหมือนลมหรือชีวิตคนคือเครื่องเล่นในสงคราม - อติพจน์ กวีได้กล่าวเรื่องราวที่เกินจริงในการแสดงถึงการขยายความนิยมของโลกออนไลน์ในสังคมที่สร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นมากกว่าการเกิดสึนามิ หรือชีพนาวุธ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านลักษณะและรูปแบบของกวีนิพนธ์
เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน (2560) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... ขนดกลั่น แต่ละชั้นบันไดนาค เลื้อยลงจากดาวดึงส์ถึงที่นี่ บันไดเชื่อมแดนสุขาวิ ราวารีหลากกลั่นคนทนขึ้นไป แห่แห่นเทศกาลไหว้พระธาตุ หลายปีผาดผ่านกาล กลับผ่านไกล สบตานาค เริ่มนับขึ้น ขึ้นบันได เคยภาพประทับไว้ครั้งวัยเยาว์... (หน้า 18)	กวีได้มีการใช้รูปแบบการแต่งที่ด้วย กลอนแปดทุกสำนวน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวที่ ผู้แต่งได้พบเห็นและยังคงสัมผัสระหว่างวรรณ และระหว่างได้อย่างครบถ้วน
2	... ลูกเอ๋ย ปู่ของเจ้าเล่าให้ฟัง โอ้ เรื่องเล่าแต่เก่าหลัง ฟังเหลวไหล ตอนนั้นพ่อก็เช่นเจ้า ยังเยาว์วัย แต่หัวใจทุกห้องรู้เรื่องรอง...(หน้า 30)	กวีมีการใช้ถ้อยคำให้มีจังหวะในการ อ่านด้วยการเล่นสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ ได้แก่ - สัมผัสอักษร เช่น รุ่งรองเรื่อง - สัมผัสสระ เช่น เจ้า-เล่าเล่า-เก่า หลัง-ฟัง
3	... แต่ละหน้าหนังสือ คือหน้าต่าง คือประตู เปิดสู่ทาง โลกกว้างใหญ่ เปิดดวงตาหน้าต่างกว้างออกไป เปิดประตูสู่ภายในหัวใจตน... (หน้า 17) ...ความรักคือบทกวีของชีวิต พ่อประคิดประคอดถ้อยคำได้... ลึกซึ้ง ทรงจำ สัมผัสใจ สัมผัสในคือลูกพันธุ์กร้อย.. (หน้า 21)	กวีมีการใช้ภาพพจน์ในการสร้างเนื้อหาให้ ผู้อ่านได้เข้าถึงและเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน ได้แก่ - อุปมา กวีใช้การเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่าน จินตนาการภาพได้อย่างชัดเจนมากขึ้น เช่น เปรียบเทียบหนังสือว่าเป็นหน้าต่างประตู - อุปลักษณ์ กวีใช้การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็น อีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องมากขึ้น เช่น การเปรียบเทียบความรักเป็นบทกวีชีวิตที่พ่อ เขียน เป็นต้น

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
4	...พ่อแม่เคียงข้าง ตรงกลางคัน บ้านสองชั้นสีขาวอมชมพูอ่อน บานหน้าต่างเหลืองทอง ส่องสะท้อน บ้านของฉัน พาเธอย้อนโลกอ่อนเยาว์... (หน้า 60)	กวีได้การดำเนินเรื่องโดยตนเอง เป็นผู้เล่า เป็นผู้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมด โดยมีตัวละครเป็นบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อ แม่ รวมทั้งบุคคลที่พบเห็นในชีวิต
5	... ที่ให้เกิด ที่ให้ไกล ที่ให้กลับ ที่ไม่นับเล็กหรือใหญ่ ที่ให้อยู่ ที่ชีวิต จิตวิญญาณ อวลชานอญ ที่ทุกข์สุข ทุกฤดูอยู่ในนั้น... (หน้า 152)	กวีต้องการแสดงแนวคิดของเรื่อง คือ ครอบครัวที่มีความสุข เป็นบ้านที่ทุกคน โหยหาอยากกลับไป เพื่อกลับไปหาความสุข ความทรงจำ ความรัก รอยยิ้ม และที่พึงพิง

ภาคผนวก ข

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง ไม่มีหญิงสาวในบทกวี (2553) ชะการีย์ยา อมตยา

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... ฉันกระซกคอเสื้อความเจ็บอย่างรำคาญ พลางขู่ตังตังว่า เจ็บเสีย! ฉันกำหมัดขกลงหน้าท้องความเจ็บ... (หน้า 13) ... คงจะดีถ้าฉันเป็นนักแม่นปืน ฉันจะสอยยิงผู้บุกรุก ทีละคนสองคนอย่างเชือกเย็น ด้วยกระสุนทีละนัดสองนัด... (หน้า 56)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ในด้านความรุนแรงระหว่างคนกับคน และ คนกับสิ่งต่างๆรอบตัว ทั้งการทำร้ายร่างกาย และการคำทอ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

เรื่อง หัวใจห้องที่ห้า (2553) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... พรหมหุบลึก บ้านเรือน แม่น้ำไหล คืนดวงใจใฝ่ฝันอันเก่าก่อน แผ่นดิน ผืนฟ้า เอื้ออาทร เป็นบ้านเกิด เรือนนอน นานแสนนาน เป็นบ้านเกิด เรือนนอน นานแสนนาน... (หน้า 83)	กวีได้แสดงอุดมการณ์ทางสังคม ด้านชาตินิยม ที่แสดงถึงความรักประเทศ ตนเองที่มีความมาสงบ โดยมุ่งหวังให้กลับมา ร่วมเย็นเป็นบ้านเกิดเรือนนอนเหมือนในอดีต
2	...รอยเท้านิทาน... เก่ากาลนาน โผ่นคนกับแกน ข้ามไปมาฟ้าตั้งฟ้าต่อแดน เคยสายแนนแน่นกระชับฟ้ากับดิน... (หน้า 100) ... คดโค้ง โยงข่าย คล้ายนาคา ให้น้ำท่าชุ่มเย็นแผ่เร้นกาย มาแต่แรกคู่ควักลำธารน้ำไหล ซอนไขจิตเส้นจนเป็นสาย กายและเกล็ดนาคดังผืนคลื่นน้ำพราย ปริ่มปรานิยายแห่งสายน้ำ (หน้า 102)	กวีได้แสดงอุดมการณ์ทางสังคมด้าน ความเชื่อเกี่ยวกับคนกับแกน (เทวดา) ที่เคย ไปมาหาสู่กัน และนาคที่ให้น้ำท่าสมบูรณ์ ผ่านนิทานปรัมปราของคนโบราณ
3	... อยู่ไร่นามีกิน ไม่มีเงิน มาร้อนเร่และเผชิญจนด้านชา ยากจนจริงแท้ แต่ก็ต่าง มีสิ่งใดบ้างไม่ซื้อหา ยากจนเงิน เมื่อไม่มี เป็นที่มา จากเหย้าเรือนด้วยราคาที่พอกุ้ม อย่างน้อยลูกได้เรียนหนังสือ... (หน้า 108)	กวีแสดงอุดมการณ์ด้านเศรษฐกิจ ที่คนต้องดิ้นรนหาเงิน แม้ว่าจะมีที่นาทำกิน แต่ไม่มีเงินพอที่จะจุนเจือครอบครัวก็เข้าเมือง หางานทำ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

เรื่อง นครคนนอก (2559) พลัง เพียงพิรุฬห์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...ครีตคราดสาดเกียร์เลียกลัซ หัวสะบัดซัดสายใจเลีย กระต๊อบเบรคดำรั้วผัวเมีย อื้ออึ้งไอ้อ่าว่าไป (หน้า 21)	กวีได้แทรกอุดมการณ์ทางสังคมด้าน ความรุนแรง โศกนาฏการฆ่าตัวตายที่มี ความหยาบคายในสถานการณ์ของการใช้ รถเมล์ประจำทาง
2	... ตั้งหลักปักแนวรั้วพังชั่ววูบ ดอกกรอบรูปส่งเร่ขายไม่หือลอย เย็บมุ้งด้วยช่วยอีกแรงแบ่งทยอย เก็บนิคผสมหน่อค้อยฟื้นตัว...(หน้า 31)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจที่บังคับให้ทุกคนต้องดิ้นรนให้ ตนเองอยู่รอดให้ได้ หากไม่ทำก็ต้องต้องระกำ ลำบาก หรือจมอยู่ในความทุกข์ที่ไม่วันได้ ขึ้นมาอีก

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

บ้านไม่มีใครอยู่ (2556) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...‘ฝนอำดอมะม่วง’ หนาวจะล่องลาฤดู สู่เดือนสาม แถนเปิดป้องเอี่ยมประตูดุ้มตาม บอกห้วงยามไขประตูลงสู่ดิน คนเฒ่าฟังแถนเปิดประตูล้ำ ทวยข้าวน้ำซำมปลาของทุ่งถิ่น เคยเรื่องเล่าเข้ายวน ฟังม่วนยิน เด็กน้อยเขาเฝ้าจินตนาการ... ถึงโพ้นแดน แถนพญา เมืองฟ้าโพ้น... (หน้า 42)	กวีสอดแทรกความเชื่อเกี่ยวกับฝนตก ไว้ในกวีต้นสำนวน โดยกล่าวถึงพญาแถน ที่จะบรรดาฟ้าฝนให้กับคน ซึ่งคนเฒ่าคนแก่ จะบอกว่า แถนจะเปิดประตูลง ทำให้ฟ้าร้อง ฝนตก มีพายุ ซึ่งเมื่อฟังเสียงฟ้าร้องมาจากทิศ ใดก็จะทำนายฝนได้

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง นัยน์ตาของโคเลียงทาย (2552) วิสุทธิ ขาวเนียม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...กุมรวงข้าวรวงสุดท้ายไว้แน่นกำ ราวหวาดกลัวข้าวรวงจะล่งลับ ไปอยู่กับผู้เปลี่ยนค่าราคาต่ำ ให้ข้าวเกร็ดเม็ดน้อยทยอยนำ แข่งราคาทองคำเกี่ยวกำไร กลัวพันธุกรรมเดิมถูกเติม คัด สร้างพันธุกรรมรหัสสายพันธุ์ใหม่ ที่กลเกมเหลี่ยมโกงเชื่อมโยงโยโย กับบรรษัทปัจจัยธาตุปุ๋ยยา แหละนั่น ภาพประเทศเกษตรศาสตร์... (หน้า 57)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ โดยชี้ให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของ สังคมเกษตรกรรมที่พึ่งพิงธรรมชาติ มาสู่พึ่งพิง การใช้ปุ๋ย สารเคมี จนทำให้ข้าวอันเป็นผลผลิต ของชาติมีความสำคัญน้อยลงกว่าเดิม และการ ผู้ผลิตก็จะเปลี่ยนจากเกษตรกรเป็นบริษัท หรือนักลงทุนปุ๋ย แทน
2	...จบประโยคทำนายพราหมณ์ฝ่ายหลวง ดาวหลายดวงในดากี่จ้านาน มหาชนรีบร้อนแย่งเก็บครอง พยากรณ์-น้ำท่าผลาหาร (หน้า 56) เมล็ดพืชมงคลดาบดลจิต ในพิธีศักดิ์สิทธิ์ถูกเก็บสิ้น แต่รังษ์พลั่วท่วงเสียงจำเรียงริน ไปฝังลึกในศาสตร์ศิลป์เมล็ดพันธ์... (หน้า 57)	กวีได้สอดแทรกความเชื่อที่เป็นความ เชื่อของธรรมชาติของการปลูกข้าว เชื่อว่า ข้าวเปลือกจากพิธีแรกนาขวัญเป็นข้าวศักดิ์สิทธิ์ ทำให้คนที่ไปร่วมพิธีต่างแย่งกันเก็บไว้ใน ครอบครอง เพราะเชื่อว่า หากใครเก็บได้จะปลูก ข้าวได้ดี

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

เรื่อง สก๊อย (2558) สมหญิง

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	...ชาวบ้านชะโงกออกมาจากหน้าต่าง ตะโกนคำสาปแช่งให้ตายโหงตายห่า นั่นคือบทกวีที่พวกเขาขอบแต่เราด้วยความ กราดเกรี้ยวชิงชัง งดงามจริงแท้กว่าบทกวีบทใดที่ฉันเคยยิน... (หน้า 111)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทาง สังคม ในด้านความรุนแรง แม้ว่า “สก๊อย” จะมองว่าการที่ชาวบ้านมีความจริงใจมากกว่า นักพัฒนาสังคม แต่การคำทอ หรือสาปแช่ง ของชาวบ้าน นั้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ ความรุนแรงต่อผู้อื่นด้วยคำพูด ทำให้ผู้อื่นเกิด ความรู้สึกไม่ดี หรือเป็นไปในทิศทางลบ
2	...ไผ่เราะจริงใจกว่าคำหวานล่อของ นักพัฒนาสังคม ผู้หวังให้เรากลับไปเป็นเด็กดีของผู้คนที่มอง เราเป็นเศษขยะ ฉันรู้... ฉันเป็นมนุษย์คนหนึ่งซึ่งกำลังหายใจ เช่นพวกเขา แต่พวกเขาไม่รู้... (หน้า 111)	กวีได้สอดแทรกความไม่เท่าเทียม กันของบุคคล หรือ ศักดินา แม้ว่า สก๊อย จะ เป็นกลุ่มชนคนปกติในสังคม แต่กลับถูกมอง ว่ามีความต่ำต้อยมากกว่าคนในสังคมทั่วไป โดยกวีได้ให้ สก๊อย บอกความในใจว่า เธอเป็นคนหนึ่งที่ยังหายใจเหมือนคนอื่นๆ แต่คนในสังคมกลับไม่มองเป็นเช่นนั้น
3	...บางคืนหลับนอนกับชายแปลกหน้าใน โรงแรมราคาถูก เพื่อแลกกับค่าตัวราคาแพง... (หน้า 111) ...บ่อยครั้งที่ดาวตกนานมาแล้ว ฉันเคยหลับตาภาวนาขอให้ได้เป็นอะไรสักอย่าง คุณหมอใจดี เกศกรสาวแสนสวย คุณครูที่มี จรรยาบรรณ นักร้องสาวเสียงดี นักธุรกิจผู้ประสบความสำเร็จ ในอาชีพ นักเขียนผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ.. (หน้า 112)	กวีได้สอดแทรกลักษณะของ เศรษฐกิจมองว่าการประกอบอาชีพที่คนใน สังคมไม่ยอมรับ แต่ต้องทำเพื่อให้ชีวิตอยู่ รอดในสังคมได้ ดังเช่น สก๊อย ที่ต้องขายตัว ให้กับคนแปลกหน้าเพื่อแลกกับเงินที่จะ นำมาใช้ในการดำเนินชีวิต และด้วยความ ลำบากนี้เอง กวีจึงบรรยายให้ สก๊อย มีความ ต้องการที่ตนเองอยากเป็นอะไรสักอย่างที่ทำ ให้ตนเองดีขึ้นและอยู่รอด

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม

เรื่อง ลมมลายู (2551) วิสุทธิ ขาวเนียม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... ข่าวดิถี...รายงานการณ์เป็นไป SMS หลากไหลเต็มขอบจอ บ้างเชษฐวิกรมตำรวจกล้า บ้างแข่งคำ “โจรอัปรีช-ไม่มีพ่อ” “โหดชั่ว ต้องจับมาสับคอ” “มุสลิมแข็งข้อ-ฆ่าพวกมัน” ถ้อย SMS ยังพรั่งปะทุ นัยระบุ “ตีโต้แบกแปลกแบบแผน” เด็กหนุ่มมลายูอ่านการหมิ่นแคลน ขบگرامแน่นซึ่งเกลียดยิ่งเกลียดไทย... (หน้า 44-45)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคมด้านความรุนแรงด้วยการคำทอผ่านข้อความที่ถูกส่งมาตามหน้าจอโทรศัพท์ ซึ่งหลายคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองที่มองถึงสถานการณ์ชายแดนใต้ การก่อการร้าย จนเป็นสร้างความรุนแรงในสังคม ทำให้คนในสังคมเกิดความรู้สึกที่เจ็บปวด และเกิดความแตกแยกของคนไทยที่อาศัยในประเทศไทยเช่นเดียวกัน
2	... อ่านข่าวพบปิตานีมีโจรแบก ก่อการร้ายหมายแยกอาณาจักร เขอยากเปลี่ยนชีวิตติดชนก ตัดสินใจสมักรทหารพราน ปฏิญาณ-ใครก็ตามที่พยายามศักดิ์ ประเทศอันเป็นที่รักต้องสังหาร ตาต่อตา ฟันต่อฟันประจัญบาน ตามวิธียุทธการณ่ม่วงปราบปราม...(หน้า 34)	กวีได้สอดแทรกความเป็นชาตินิยมที่เกิดขึ้น เป็นความรักที่มีต่อชาติหรือถิ่นที่อยู่ที่ไม่อาจยอมให้ใครมาทำร้ายหรือทำลายได้ผ่านเหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ที่มีกลุ่มบุคคลที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนออกไปจากประเทศไทย จึงมีการสังหารพรานไปดูแลหรือปกป้องดินแดนแห่งนั้น
3	... เพื่อให้กายยืนยงคงกระพัน จึงเสกเลขยันต์ นำครันขาม คาดตะกรุดเกจกระเดื่องนาม เชิญองค์เทพจุตามขึ้นห้อยคอ เขี้ยวหมูตันเคียงข้างเขากวางกุด พระปิดตามหาอุทุมม์วัดเขาอ้อ เหรียญขุนพันธ์ปราบโจรอะแวสะคอ ด้นเสาะหามาเติมแรงใจ.. (หน้า 35)	กวีได้สอดแทรกความเชื่อ ซึ่งเป็นความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยในที่นี้ หมายถึง ความเชื่อในการป้องกันตนเองจากการ สู้รบในภาคใต้ของทหารที่มีความเชื่อในเครื่องราง การสักลงยันต์ เพื่อเป็นการต่อเติมกำลังใจให้กับตนเอง

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง โลกหมุนเร็วขึ้นกว่าเดิม (2552) กฤตย์ดิสร กรเทศกมล

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... เหนื่อยงาน คนงาน ยังทำงาน สายธารเหงื่อไหลก็ไหลหลัง มีดน้ำมันเคลือบอยู่เกรอะกรัง กล้ำเนื้อกับความหวังยังทुरน หนี้สิ้นคลุมทมิฬไม่เห็นทาง... (หน้า 46) ... แม้มือที่แห้งหยาบเพียรกราบไป เหรียญของวันใหม่ก็ไม่มา.... (หน้า 53) ... ยายก็เริ่มก้าวอย่างหนทางไกล ไม่รู้จักเสี่ยงโชคโลกธุรกิจ ต้นทุนก็ไม่คิดตามเงื่อนไข ชีวิตไม่มีคำว่ากำไร เราจึงไม่แปลกใจยายขาดทุน... (หน้า 68) ...เมื่อหุ่นยนต์ดอกเส้าเข้ากลางดิน หุ่นคนก็เริ่มเดินตราบนัยชัย เพราะน้ำเงินเลอค่ากว่าน้ำใจ บางคนคิดคนส่วนใหญ่ไม่ใช่คน (หน้า 56) ... ป้าวางที่กวาดขยะหน้าห้องน้ำ กินข้าวไม่กี่คำก็คล้ายอิ่ม นับเงินไม่กี่ร้อยก็พลอยยิ้ม.... (หน้า 61) ...มีโลกใหญ่ในห้องนั้น ที่คนจะก้มหน้ามุ่นหางาน ที่เพื่อนจะเฟื่องพานเพื่อผ่านพ้น ที่เงินจะงอกมาตื่นตาวัน ที่ใครจะรังสรรค์ได้ปานนี้ (หน้า 63)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ เพราะเนื้อหาของกวีแต่ละ สำนวนมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต ที่ต้องดิ้นรนให้อยู่รอด เพราะทุกชีวิตต่างต้อง มีทุนหรือเงินในการเลี้ยงชีพเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงทำให้คนไม่สามารถเลือกที่จะทำได้อย่าง อิสระหากมีภาระทั้งหนี้สิน ครอบครัว หรือ แม้แต่ชีวิตของตนเองที่ยังคงต้องดูแล จึงต้อง หาเลี้ยงชีพด้วย วิธีต่างๆ ทั้งใช้แรงงาน ค้าขาย และขอทาน นอกจากนี้กวียังชี้ให้เห็นถึงอุดมการณ์ด้าน เศรษฐกิจ ทำให้คนในสังคมเปลี่ยนไป มองเห็นเงินสำคัญกว่าจิตใจ หรือมองว่าเงิน เป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้ได้

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
2	... เสรีงานงดงานทำความสะอาด กลับด้อยค่านำประหลาดนอนสถาน คุณค่าล้นเหลือแห่งนี้งาน ถูกประเมินโดยหลักการพื้นฐานใด ... (สำนักงาน (1) แม่บ้าน หน้า 60)	กวีสอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ด้านการแบ่งชนชั้น โดยการชี้ความไม่เท่า เทียมกันของคนในสังคม แม้ทำงาน เช่นเดียวกัน แต่ตำแหน่งต่างกันย่อมมีศักดิ์นา หรือฐานะต่างกัน เช่น แม่บ้านที่ทำงานดูแล ความสะอาดให้อาคารสถานที่ แต่กลับถูกมอง ว่ามีความต่ำต้อยกว่าตำแหน่งหน้าที่การงาน อื่น เป็นต้น
3	ตาลายคล้ายโดนสะกดจิต คอปับหลับสนิทโดยง่าย เอกสารบังไว้วางใจไม่อาย โทสะซึมสู่ความรู้สึก สั่งสอนนิค่น้อยหนอยขึ้นเสียง โง่แล้วเย่อหยิ่งทั้งปัญญา ดีแค่ไหนตามารยาททรม ชุ่มซ่าซอ้นต้อนตะกราม ... (หน้า 72-73)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคมด้าน ความรุนแรง แม้ว่ากวีจะบรรยายถึงสังคมที่มี ความเจริญก้าวหน้า ผู้คนทำงานหาเลี้ยงชีพ แต่คนในสังคมก็ยังคงใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น โดยการต่อว่า คำ หรือข่มขู่คนอื่น
4	... ชุคนักเรียนยุยิบหลังจับขี้ ชั้นในลายหมี่สีขาวอ่อน หลังแนบเบาะหลังยังอวรณ์ ปริศนาอารมณ์ก็ผ่อนคลาย เห็นเขาหยิบเงินให้แล้วก็กลับ... (หน้า 89 -90)	กวีแสดงอุดมการณ์ทางสังคมด้าน เพศ ที่ยังคงมองว่าผู้หญิงไม่เท่ากับชาย หญิง เป็นเพียงสิ่งระบายอารมณ์ทางเพศ

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง รากของเราเงาของโลก (2556) สุชุมพจน์ คำสุขุม

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... เฝยงน้าน้อยเหน้อยหนัก กระอักอ้วม ทั้งแล้ง – ท่วม ชดเชย หรือเคยคล่อง วอนทิพย์แดนแดนช่วย เหมือนป่วยการ ... (หน้า 56)	กวีได้สอดแทรกอุดมการณ์ทางสังคม ด้านความเชื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของ บทกวี เพราะรากที่กวีได้กล่าวถึงนั่นคือพ่อ และแม่ที่ต้องทำงานในท้องถิ่น ดังนั้นจึงมี ความเชื่อเกี่ยวกับการขอฝนจากแดน (เทวดา) ทั้งในช่วงฤดูแล้งและฝน
2	... ไม่มีทั้งข้าว ทั้งน้ำ ทั้งคำพร วันลูกจรจากบ้าน ไปอ่านเขียน เพียงหยาดเหงื่อแท้แท้ พ่อแม่เพียร ทุ่มเทเปลี่ยนเป็นเงิน ส่งเดินทาง....(หน้า 48) ... แกงลุง ข้าวห่อ พ่อแม่ลูก แพง-ถูก กัดฟันทุกวี่วัน ลืบลูกทุกขัณฑ์เพื่อพันปี พรุ่งนี้ ลุ้นและรอวันต่อวัน...(หน้า 84)	กวีได้สอดแทรกความเป็นเศรษฐกิจลงใน บทกวี โดยใช้ให้เห็นว่าเงินเป็นสิ่งสำคัญต่อ การดำรงชีวิต การส่งลูกไปเรียนก็ต้องใช้เงิน อีกทั้งกวียังบรรยายถึงความแล้งแค้นของ คนในชนบทที่อยู่อย่างลำบาก ต้องทำนาแต่ก็ ไม่เพียงพอจึงต้องพาตนเองเข้ามาทำงานและ ใช้ชีวิตในเมือง เพื่อหาเงินและทำให้ ครอบครัวสบายขึ้น
3	... ได้เดินทาง เดินทาง จนวันนี้ ยืนหยัดที่ วันและวัย ไสวสว่าง หอมข้าวจี๊ดเอนใจ หอมไม่จาง หอมลึกอย่างกลิ่นอีสาน...หอมทานทนฯ ... (หน้า 75)	กวีได้สอนแทรกอุดมการณ์ทาง สังคมด้านชาตินิยมไว้ในเกือบทุกสำนวน เป็นชาตินิยมของชาวอีสานที่ไม่เคยลืมบ้าน เกิดของตนเอง เห็นสิ่งใดก็ยังนึกถึงบ้าน เกิดที่จากมา นึกถึงข้าวจี๊ดของแม่ ที่เป็น แรงผลักดันให้ก้าวต่อไป

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง บางคนอาจเดินสวนทางเราไป (2559) บัญชา อ่อนดี

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... “บ้านนี้ไม่มีผู้ชาย” เขียนลงป้ายใต้กระดาดประกาศหา ปอบแม่ร้างนางผีหม้ายอย่ากรายมา แขนวลานตาความเชื่อเลื้อยสีแดง หวาดทั้งถิ่นมันเลือกกินแต่เพศพ่อ ชื่อขึ้นต้นตัว ‘ช’ ยิ่งชอบใหญ่ คร่ำหมดสิ้นคนเฒ่าเด็กเยาว์วัย มันควักตับล้างไตกินไส้ฟุง... (หน้า 59)	กวีได้ชี้ให้เห็นอุดมการณ์ทางสังคม ด้านความเชื่อที่ปรากฏในสังคม ผ่านเรื่องราว ความเชื่อเรื่องผีปอบที่ต้องการเอาชีวิตของ ชายในหมู่บ้านหนึ่ง จึงต้องมีการนำเสื้อสีแดง มาแขวนหน้าบ้านไว้ และเขียนป้ายหน้าบ้าน ไว้ว่า บ้านนี้ไม่มีผู้ชาย
2	... งานแก้วกะละมังยังกองเกลื่อน ยืนเสียงเตือน “ชักช้า” ราวคำไล่ เจ้าของร้านลาบยโสโมโหใคร ‘ห้า’ เผลอไพลสะดุ้งลุดลุดล้านงาน!... (หน้า 30) ... คึกสงครามจำเป็นต้องหนีปากีสถาน ไม่หยุดยั้งรังควานการฆ่าเช่น เด็ก ผู้หญิง ถูกเชือดอย่างเลือดเย็น ชีวิตเหมือนเครื่องเล่นไม่เว้นวัน...(หน้า 86)	กวีแสดงอุดมการณ์ทางสังคมในด้าน ความรุนแรง โดยการคำทอที่เจ้าของ ร้านอาหารดุเด็กล้างจานที่ทำงานช้า หรือการ ฆ่าคนในสงคราม
3	... ความยากจนยากผลึกหลักครึ่งเยาว์วัย ชีวิตหนุ่มทุ่มให้อย่างหน่วงหนัก กรำสังเวียนหมัดมวยด้วยใจรัก เข้มที่รอยสอขบักเหมือนสักยันต์...(หน้า 83)	กวีแสดงอุดมการณ์ทางสังคมด้าน เศรษฐกิจ ผ่านการดิ้นรนของคนที่ต้องนำ ตนเองออกมาจากความจนด้วยการเลี้ยงชีพ ตนเองให้อยู่รอด ไม่ว่าจะด้วยการค้าขาย เป็น นักมวย

แบบบันทึกการอ่านวิเคราะห์ ด้านอุดมการณ์ทางสังคม
เรื่อง ระหว่างทางกลับบ้าน (2560) อังคาร จันทาทิพย์

ที่	ข้อความ	ลักษณะที่ปรากฏ
1	... สองมือพ้อเขียนขีดผ่านมิดพริ้ว ปลงป่า เป็นนาไร่ ไม่ทอดอวย รอยแผลไถ รอยมิด ตามฮีตฮอย ลือกกริดรอยดวงใจแม่จนแพ้วัก!... (หน้า 21)	กวีถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคม ด้านเพศ โดยถ่ายทอดความเป็นชายที่มีความ เป็นผู้นำ ผ่านตัวละครพ่อที่มีหน้าที่สร้าง อาชีพให้ตนเอง และสร้างครอบครัวให้ สมบูรณ์ตามประเพณี
2	... ‘คว่น บ.ข.ส.’ สวนทิศ คิดถึงทุ่ง ขณะมุ่งเข้าเมือง ทางเบื้องหน้า ฟังข่าวกล่องสะควกซื้อติดมือมา คิดถึงแสงวานแครงปลาว่าเหวใจ จะนอก หรือในอก รินตกหล่น ขบگرامทน ห้ามไม่ไหล มันยังไหล แต่ละคำ ไม่อยากนึก สะอึกใน ซัดและพรวดวงหน้าใครหลายหลายคน!... (หน้า 35)	กวีถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคม ด้านชาตินิยมของคนอีสานที่ต้องเดินทางเข้า กรุงเทพฯ แต่ยังคงคิดถึงข้าวปลา อาหาร และบ้านเกิดของตนเอง
3	...เขาหนึ่งคน หาได้ ไม่เพียงพอ บ้านคนอื่น บ้านตัวเอง ต้องเร่งสร้าง ชั้นเชิงช่าง ชีวิตใช้ ไม่เสร็จสิ้น ระดับน้ำแรงคงเหลือ เหนื่อยยังริน ชีวิตดิ้นเปลี่ยนระดับ ปรับสมดุล... มีเงิน เพราะงาน มีบ้านอยู่ ร่างกายสู้ แรงใจไม่เคยสิ้น สัมผัสอาชีพ บีบให้ชิน มาจากดิน กร้านดำ ธรรมดา (หน้า 37-40)	กวีถ่ายทอดอุดมการณ์ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจที่คนในสังคมต้องดิ้นรนเลี้ยง ชีพตนเองให้อยู่รอดแม้ว่าต้องทำงานหนัก เพียงใดก็ตาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นางสาวศิริลักษณ์ พันธุ์สิทธิ์

วัน เดือน ปีเกิด 13 มิถุนายน 2529

ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 487 ถนน พระเจ้าทันใจ ตำบล บ่อแฮ้ว
อำเภอ เมืองลำปาง จังหวัด ลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52100

อีเมลแอดเดรส siriluck13@gmail.com

ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2551 หลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชา ภาษาไทย
สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์การทำงาน
พ.ศ. 2560 – ปัจจุบัน ตำแหน่ง ครู
โรงเรียนอนุบาลลำปาง(เขลางค์รัตน์อนุสรณ์)
จังหวัดลำปาง